

Zacharie

gentē. Assyrios & chaldeos & alias nationes q̄ affixe-
rant iudeos. ut p̄ Zach. ix. i. **M**ā et esaias Esai-
xii. a. k. **I**n leuitico. xxiij. g. Sumet vobis die pri-
mo fructus arboris pulcherrime. spatulāsq; palmarū. & ra-
mos ligni tēnsaz. frondiū. & salices de torrete & letabi-
mini. arbores
pulcherrimā ap-
pellat myrtū si-
cut p̄ bicia. lra
cū dr. Fructus
ligni speciosi. li-
gnū autē tēnsaz
frondiū appellat
oleam.

Acci. die s. i.
cuz celebrabit
festū scenophe-
gie.

Fru. ligni
speciosi. i. fron-
tes myrti ad de-
signandā leticiā
p̄ bene olentis
ligni fragrantia
scenophegia eāt
festū hebreoz &
interpretat taber-
naculoz dedica-
tio q̄ celebrabat
a iudeis i memo-
riā expeditōnis
cū ab egypto. p̄
motiuel moti in
tabnaculis age-
bāt. vide i opu-
sculo de vocabul
biblie. **S**z
hāc visio. hic
exponit. **H**iero.
q̄redicat hec vi-
sio nocte fieri. et
ponit rō. s. que-
niētia liberatio-
nis ppli ab vltia
captiuitate cuz
illa q̄ fuit de egy-
pto. qz sicut in il-
la liberatōe i pte

erāt i tenebz q̄tū ad tps p̄patōis ad eūdū. & i pte erāt
in luce q̄tū ad ipm exitū. qz de nocte p̄pauerit se ad ex-
eūdū. sic p̄z. **E**ro. xij. & mane egressi s̄t sici ista liberatōe
q̄tū ad aliquā pte erāt i tenebz captiuitatē. q̄tū ad aliā
p̄te erāt i lūine liberatē. qz p̄ egressu de captiuitate cū zo-
robabel. j. **E**sdre. ij. mlti morati s̄t in t̄ra chaldeoz. q̄ po-
stea egressi s̄t cū esdra. vij. āno. artaxerxis. vt. j. **E**sdre
vij. a. & adhuc mlti remāserē q̄ cū neemia egressi s̄t. xj.
āno eiusdē artaxerxis. vt. h̄. **N**eemie. ij. a. **S**z v̄r dubi-
tatio de h̄ qd̄ dr. **O**b h̄ no. p̄ha se vi. me. qz po-
isrlm p̄ma libe. de t̄ra egypti no. disce. p̄stabat. **C**ōtra
Ero. xij. c. **I**n eadē ipsa die educā exercitū v̄m de t̄ra
egypti. **I**tē eodē. d. **N**ull' v̄m egressiē ostiū domus
sue vsq; mane. **I**tē eodē. f. **E**adē die egressus ē ois ex-
erāt' dñi de t̄ra egypti. **C**ontrariū v̄r h̄ in. p̄logo. **I**tē
Ero. xij. **N**or ē ista obfual' dñi q̄n eduxit eos de t̄ra
egypti. **E**t ad idem valet vsus ecclie q̄ in benedictione
cerē paschalis pplm de nocte egressū fuisse decantat.
Rūdeo. veritas ē sicut s̄. dictū est. qz de die exierūt. qz
aut dicunt' exisse de nocte referendū ē ad cam exitus &
p̄parationē. de nocte em̄ v̄gebant egyptū ipsm de t̄ra
egypti exire. sicut legit' **E**ro. ij. e. & de nocte se p̄paraue-
runt ad exitū. sicut ibidē dicitur.

Explicat q̄liscunq; expositio istius p̄logi.

Dostilla Nicolai de lyra sup zachariā p̄betā incipit.
Capitulum. j.

In mense octauo. **H**ic incipit p̄betia Zacha-
rie. & diuidit' in duas ptes. s̄. in p̄bemiū et tra-
ctatū. q̄ incipit ibi. **F**rat' est. **C**irca p̄mū primo
ponit' hui' p̄betie
t̄ps: cū dr.

In mēse octa-
uo. & sic p̄z qz
fuit postq; resum-
pserāt opus tēpli
dñi. qz resumpserūt
illud anno. ij. **D**a-
rij. vij. mense. xxiij.
die mēsis. vt habet
Aggei. j. ca.

Explicat prologus.

Incipit argumentū.

Zacharias memor dñi
sui: multiplex in p̄be-
tia: ietū cū vestib' sordidis
& lapidē oculoꝝ septē cāde-
labrūq; aureū cū totidē lu-
cernis q̄t ocul': duas q; oli-
uas a sinistris lāpadis cer-
nit: & a dextris & post eqs ru-
fos: varios: albos: & dissipa-
tas q̄drigas ex ephraim: et
equū de hierlm: pauperē re-
gē vaticinat': & p̄dicat reges
sedētē sup pullū filiū a sine
subiugalis.

Explicat argumentū.

Incipit zacharias p̄beta
Capitulum. j.

In mēse
octauo. i
anno se-
cūdo da-
rij regis:
factū est
verbum domini ad zacha-
riam filium barachie filij
addo prophetam. **F**rat'us

In āno. ij. da-
rij: s̄m iosephum
iste fuit dñi filius
bystaspis. & fuit fa-
uorabil' iudeis: eo
qz anteq; p̄moue-
retur ad regnū fuit
familiaris zozoba-
bel & fecit votū de
edificatiōe tēpli in
hierlm si cū p̄moue-
ri p̄tingeret ad re-

gnū. s̄m v̄o **R**a. sa. iste darius fuit fili' assueri & **H**ester
regine. & id fuit saniorabilis iudeis rōne matris sue. **Q**ue
aut' istaz opinionū sit verisimilioꝝ tractari diffusi' in s̄n-
cipio libri hester tenēdo qz scda. **S**cdō hic in. p̄logo notī
ficat' antoz: instralis huius p̄betie. & p̄ ex. p̄betie dno.
cū dr. **F**actū est v̄bū dñi. **S**cdō ex noie. p̄no: cū dr. **C**e
Ad zachariā q̄ interpretat' memor dei. **T**ercio ex patre et
auo cū dr. **D** Filij zacharie. & s̄m regulā hebreoz
isti duo fuerūt p̄bete sicut & zacharias. **I**z nō habeantur
eoz p̄betie. **D**icit' em̄ hic aliq' qz iste addo fuit ille. p̄be-
ta q̄ missus fuit ad hieroboā. ij. **R**egū. xij. & s̄m hoc nou
fuit auus zacharie. s̄ magis remot'. qz inter illū & zacha-
riam fluxit valde longū tps. **D**icit' tñ filius ei' qz fuit de
genere ipsi'. sicut xps in euāgelio dicit' filius dauid. qz de
eius genere descendit s̄m carnē. **S**ed hoc dictū de septu-
ra nō habet auctoritatē. quia. iij. **R**egū. non exprimit': qz
ille fuerit vocatus addo. nec. ij. **D**araly. xij. nisi coniectu-
raliter s̄ nō certitudinaliter. & dato qz sic exprimeret' ad-
huc nō valeret. quia plures p̄bete noiati sunt eodē noie
sicut zacharias filius ioiade & zacharias filius barachie
Et sic iste addo videtur esse alius ab illo. etiā si vocatus
fuerit addo. nō em̄ consuetū est qz p̄bete sic genealogi-
zetur. videlicet per patrē & per alium sic remotū a patre
intermedijs omissis. **F**rat'us est. **H**ic cōsequenter
DD ij

ponitur tractatus: in quo primo agitur de templi et ciuitatis reedificatioe. secundo de reedificate habitatioe. ca. v. Prima in duas. qz primo agitur de dicta reedificatioe. secundo de edificatioe solatioe. ca. iij. Prima ad huc in duas. qz primo agitur de templi reedificatioe: secundo de ciuitatis reparatioe. ca. sequenti. **P**rima ad huc in duas. qz primo ponitur p[ro]pheti monitio. secundo eiusdem consolatio: ibi. **I**n die vicesima. **N**onitio autem in hoc consistit qd non sint increduli v[er]bo d[omi]ni et in peccatis obstinati sicut fuerit p[ro]phetas eorum p[ro]pter qd d[omi]nus p[ro]misit destrui ciuitatem et templum: hoc est quod dicitur.

Primus est d[omi]nus sup[er] p[ro]phetas v[er]os. permittendo eos captiuari et ciuitatem et templum vastari. p[ro]pter eorum peccata: id est subdit in persona dei. **C**onuertimini ad me. p[ro] vera penitentiam. **E**t puertar ad vos. p[ro] clementiam. **M**e sitis sicut p[ro]phetas v[er]i in peccatis obstinati.

Ad q[ui]s clamabant p[ro]phete priores epe sedebat ante. **E**t non audierunt. **M**agis contempserunt. p[ro]pter qd iuste puniti fuerunt: ideo subdit. **M**atres v[er]i vbi sunt. q. d. p[ro]xim fuerunt occisi a chaldeis et p[ro]xim in captiuitate mortui. **E**t p[ro]phete falsi p[ro]mittentes eis pacem et victoriam. q. d. incurrerunt eandem suam. **R**a. sa. aliter exponit de p[ro]phetis d[omi]ni. vt sic quedam obiectio. contra dicta. qz possent dicere illi quibus loquebatur p[ro]pheta. sicut p[ro]phetas n[ost]ri sunt mortui ita et p[ro]phete d[omi]ni. et sic non habuerunt aliquam p[ro]rogatiua[m] ante p[ro]phetas suos p[ro]pter suam iusticia[m]. et subdit r[ati]o d[omi]ni. **N**unquid in sempiternum viuere. q. d. natura mortalitatis non p[ro]mittit qd semper viuant. **C**onuertamur verba mea. q[ui]ntu[m] ad mores. **E**t legitima in ca. q[ui]ntu[m] ad legem. **Q**ue man[us] seruis meis p[ro]phetis. vt diceret p[ro]pheta v[er]is qd captiuarentur et inficerent: nisi se corripserunt a moribus malis et transgressionibus legis. **N**unquid non cop[er]at. p[ro]phetas. q. d. sic accidit eis vt p[ro]dixerunt. et p[ro]phetas fuerunt veri p[ro]phete. et id viuunt in anima mortui sunt in corpore. **E**t p[ro]phetae sunt. s. alii qui de p[ro]pheta v[er]is in captiuitate ducti. afflictione dante eis intellectu. **E**t dixerunt. p[ro]phetas dei iusticia[m] in sua punitioe. **S**icut co. d[omi]nus. s[ecundu]m ordinem sapie sue. **F**acere nobis. s[ecundu]m ordinem sue iusticie. id subdit. **E**t s[ecundu]m vias n[ost]ras. et dicuntur hic vias peccata consueta. adinventiones autem enormis et insolita q[ui] adinuenit humana malicia. **I**n die. hic p[ro]pheta ponitur p[ro]pheti consolatio. et diuiditur in duas p[ar]tes s[ecundu]m duplicem visionem solatioe: scda ibi. **E**t leuauit. Prima in duas. qz primo ponitur visio. secundo eius expositio: ibi. **E**t dixi. Circa primum ponitur t[em]p[us] huius visionis: cu[m] dicitur. **I**n die vicesima. et iij. mensis. et sic ista visio facta est post p[re]cedentem que facta fuit mensis. viij. anni. ij. **D**arij regis. **S**abat[um]. in bebreo b[er]e. **S**ebet[um]. et r[ati]o det ianuario expositores t[em]p[us] dicunt co[m]iter q[ui] februario. et hoc est. qz aliqui concurrunt cu[m] eo in p[ar]te vel in toto. in dei c[on]suetudine faciunt menses

est d[omi]nus sup[er] p[ro]phetas v[er]os iracundia. **E**t dices ad eos. **D**ec dicit d[omi]nus exercituum. **C**onuertimini ad me ait d[omi]nus exercituum. **E**t puertar ad vos dicit d[omi]nus exercituum. **N**e sitis sicut p[ro]phetas v[er]i ad q[ui]s clamabant p[ro]phete priores dicentes: **H** dicit d[omi]nus exercituum puertimini de v[er]is v[er]is malis et cogitationibus v[er]is pessimis: **E**t non audierunt neq[ue] attederunt ad me dicit d[omi]nus. **P**rophetas v[er]i vbi sunt. **E**t p[ro]pheta. **N**unquid in sempiternum viuere. **C**onuertamur verba mea. **P**ro legitima mea. q[ui] mandauit seruis meis p[ro]phetis: **N**unquid non p[ro]phete derunt p[ro]phetas v[er]os. **E**t p[ro]phetae sunt. **E**t dixerunt. **S**icut cogitauit d[omi]nus exercituum. **F**acere nobis s[ecundu]m vias n[ost]ras. **E**t s[ecundu]m

plunationes. **E**t id[em] in tercio anno mensis eorum buode cimius qui dicit ad ar duplicat. martij. em s[ecundu]m cursum fettoz est p[ri]mus apud bebricos vt diffusius declarauit. **S**en. vij. et Ero. xij. **P**rim[us] em mensis s[ecundu]m ordinem festorum: semp incipit apud bebreos a prima lunatione q[ui] est p[ri]m[us] q[ui] or equinoctio ventali. siue sit ante: siue post siue in ipso equinoctio qd q[ui] tam equinoctium motu e. xij. die martij. **C**onsequenter ponitur ipsa visio: cu[m] d[omi]n[us].

adinuentiones nostras: fecit nobis. **I**n die vicesima et quarta vndecimi mensis: **S**abath in anno scdo **D**arij factum est verbu[m] d[omi]ni ad **Z**acharias filiu[m] barachie filij addo p[ro]pheta dices. **V**idi p[ro] nocte et ecce vir ascendens sup[er] equu[m] rufum: et ipse stabat inter myrteta q[ui] erant in profundo. et post eum equi rufi varij et albi. **E**t dixi. **Q**ui sunt isti domine mi. **E**t dixit ad me angelus t[em]p[us] mihi qui loquebatur in me: **E**go ostendam tibi qd sunt hec. **E**t r[ati]o dicit vir qui stabat inter myrteta: et dixit. **I**sti s[un]t q[ui]s misit d[omi]nus: vt p[ro] ambulent t[er]ra. **E**t r[ati]o dicitur agelo d[omi]ni q[ui] stabat int[er] myrteta et dixit. **P**erambulauit

est p[ri]m[us] q[ui] or equinoctio ventali. siue sit ante: siue post siue in ipso equinoctio qd q[ui] tam equinoctium motu e. xij. die martij. **C**onsequenter ponitur ipsa visio: cu[m] d[omi]n[us].

Vidi per noctem. que r[ati]o quietis e[m] magis apta reuelationibus p[ro]phetis q[ui] dies.

Et ecce vir. i. angelus in specie viri.

Ascendens sup[er] equu[m] rufu[m]. **I**n bebreo habetur. **R**ubeu[m]. et p[ro] hoc designabat

vindicta diuina de aduersarijs iudeoz per colore sanguinea. **E**t ipse sta. inter myrteta. est autem myrtetum locus in quo crescunt myrti. **E**st autem myrtus arbor faciens pulcerrima et odorifera poma. vnde et **U**itici. xxiij. ca. vbi traslatio n[ost]ra h[ab]et. **F**ructus arboris pulcerrime: loco arbor pulcerrime in bebreo ponit eade[m] dictio q[ui] et hic b[er]e. et id[em] significat. **D**iero. in p[ro]logo huius p[ro]phete et p[ro] pulcritudine ligni et odore fructus designat gaudium affuturum de reedificatioe templi et ciuitatis: et de repp[ro]sitione aduersarioz suoz. **Q**ue erat in profundo. i. in valle. in vallibus em magis crescit myrti et pulciores et secundiores q[ui] alibi. **E**t post eum equi rubei varij et albi. p[ro] hoc intelligunt **P**erse **G**reci et **R**omani q[ui] affixerunt p[ro]pheta iudeoz s[ecundu]m successionem regnoz: ita qd p[ro] equos intelligunt isti p[ro]pheti. p[ro] ascensores eoz: angeli eis plati vt dicit expositores co[m]iter **R**a. sa. do dicit qd p[ro] hoc intelligunt angeli diuersoz ordinu[m] parati ad exequenda[m] voluntate[m] d[omi]ni. et huic dicto videt[ur] se quens p[ro]sonare vt videbit. **E**t dixi. **H**ic ponitur dicte visionis q[ui]ntu[m] ad aliquam p[ar]te[m] expositio. **E**t diuidit in duas p[ar]tes. qz primo ponit hec expositio scdo ex hoc subdit angeli p[ro]p[ri]atio: ibi. **D**ne exercituum. **C**irca primum d[omi]n[us]. **E**t dixi. ego zacharias. **Q**ui sunt isti. i. quid significat isti equi rufi varij et albi. **E**t dixit ad me angelus q[ui] loquebatur in me. i. mibi deputatus ad custodia[m]. **E**go ostendam tibi. i. faciam ostendi p[ro] angelum superiore[m] qui p[re]est toti p[ro]pheta iudeoz. et iste dicitur esse **M**ichael **D**an. r. ideo subditur. **E**t r[ati]o dicit vir qui stabat int[er] myrteta. i. angelus toti populo platus. **I**sti sunt quos misit d[omi]nus. ad exequenda[m] voluntate[m]. **E**t r[ati]o dicitur ange. do. q[ui] stabat inter myrteta. tanq[ui]m sup[er]iori. **P**erambulauit terram. considerando statum regnoz. **E**t ecce

margin notes on the right edge of the page, including fragments of text from the adjacent page and some illegible scribbles.

Zacharie

omnia fra habitata & q̄scit. illo em̄ tpe nō erant bella notabilia in regnis pdictis. **R** Et r̄ndit. **D**ic p̄ter ponif angeli iudcis plati tēp̄catio. cū d̄r. **D**ñe exercitū vsq̄ quo tē. q. d. ex q̄ alie t̄re s̄t in pace in qb̄ sunt gētilēs & iolatric: q̄re tardas restituere hierlm̄ tēplū & alia loca iudee in statum suū. Et ad h̄ iudicat rōnē ex p̄missione dei que b̄r. **D**iere. xxix. ca. Cū ceperint impleri in baby lone. lxx. ani. v̄s̄itabo vos & suscitabo sup̄ vos verbū bonū: qd̄ tēpus iam erat trāfactum a tpe cyri regis psarū q̄ dedit ip̄lo licētia redeundi. iō dicit. **I**ste iō ann̄. lxx. est. sup̄ple diu trāfactus & tū irim̄ & tēplū adhuc n̄ sunt reedificata

Et r̄ndit d̄o. angelo q̄ loq̄. in me. vt mibi d̄nūciaret bonuz nūciū: iō seq̄tur. **D**ec d̄i. d̄ñs exercitū. cuius verbū nō potest esse falsum. **Z**elāt sum hierlm̄ & syon. i. montē in q̄ erat templum.

Zelo magno. est aut̄ p̄rie zelus amor singularis q̄ vir diligit v̄d̄rē. nolēs in ea habē p̄cipē. & iō qm̄ in h̄ delinq̄t. aspere eā castigat. & p̄ hoc insinuat q̄ d̄ñs castigauerat pplm̄ iudaicū nō ex odio s̄ ex amore. vt rediret ad cultū latric. & sic factū fuit. qz post reditū captiuitatis babylonice nō legif̄ p̄ls iudaicus ad idolatriā declinasse: nisi aliqui pauci tpe antiochi illustri a **E**t ira magna ego irascor sup̄ gētes opulētas. i. regna vos affligentia. & dicit. Ira magna. qz fuerūt puniti a d̄o nō t̄m̄ t̄p̄aliter. s̄ etiā eternalit̄. **Q**uia ego irat̄ sum p̄ v̄s. i. vobis iudeis puniēdo vos pena t̄p̄ali. **I**psi v̄o. i. assyrū & chaldei. **A**d iuuenerunt in malū. i. p̄ne v̄ie. qz fuerunt in hoc exēcutores diuine iusticie. **P**ropterea. i. qz fuistis puniti s̄m̄ ordinē mee iusticie. **R**euertar ad hierlm̄. p̄ viam misericōdie. **E**t dom̄ mea edificabitur in ea. qd̄ fuit impletū sub zoroabel duce & vario regnate. **E**t p̄pendiculū. i. instm̄ lignēū in cui⁹ medio pendet corda habēs plumbū in extremitate sua. cū quo p̄pendif̄ si murus directe edificat̄. **A**dhuc clama. nō solū de edificatione tēpli. s̄ etiā de p̄speritate populi. **A**dhuc affluent ciuitates mee. i. iudee. **H**onīs. qd̄ in p̄te fuit impletū tpe zoroabel & neemie et macha. s̄ p̄fectius tpe x̄pi ibi pdicantis & miracula facientis. & plenitudinē sp̄ss̄antici cōcedentis. **E**t leuauit. **D**ic ponif sc̄da visio de reiectione aduersariū ppli iudaici. cum dicit̄. **E**t leuauit oculos meos. & vidi: imaginaria visione. **E**t ecce quatuor cornua. sic em̄ videbatur ei imaginaria visione.

Et dixi ad angelū. inec custodie tēp̄catum.

Quid sunt hec. i. quid significant hec quatuor cornua. **D**ec sunt cor. q̄ venti. i. iudā. & c. i. quatuor regna q̄ affligerunt iudeos successiue. s̄. chaldeoz. psarū. grecoz. et romanorū. vt cōiter exponit̄ Ra. sa. p̄ quatuor cornua intelli git aduersarios iudeozū s̄m̄ quatuor p̄tes mūdi. qz ab oriēte fuerūt afflicti & ab occidēte: a meridie et ab aq̄lone: & hoc per diuersas gētes circa iudeas habitantes: vt p̄z ex. iiii. **R**egū. et. v. paly. **E**t ostēdit mibi d̄ñs quatuor fabros. i. quatuor āgelos patos frat̄gere dicta cornua: qz sunt exēcutores diuine iusticie.

Et nemo corū. i. iudeoz. **L**euauit caput suū. i. potuit resistere aduersariis p̄re dictis. **E**t venerūt isti. i. dicti fabri.

Deterrere ea. i. predicta regna: vel aduersarios s̄m̄ quatuor p̄tes mūdi: vt dictū est.

Et reiciat̄ cornua gētiū q̄ nua gētiū. i. potestates earū qd̄ in x̄po videm̄ impletū: cui⁹ in pio sub miserūt colla p̄uicipes gētiū.

Adhuc affluent ciuitates mee boīs & psolabit̄ adhuc d̄ñs syon & eliget adhuc hierlm̄. **E**t leuauit oculos meos et vidi: & ecce quatuor cornua. **E**t dixi ad angelum q̄ loquebat̄ in me. **Q**uid s̄t h̄. **E**t dixit ad me. **D**ec s̄t cornua q̄ vētilauerūt iudā & isrl̄ & hierlm̄. **E**t oñdit mibi d̄ñs quatuor fabros. **E**t dixi. **Q**uid isti veniunt facē. **Q**ui ait dicens. **D**ec s̄t cornua q̄ vētilauerūt iudā p̄ singulos viros & nemo eoz̄ leuauit caput suū. **E**t venerūt isti & deterrere ea vt reiciat̄ cornua gētiū q̄ leuauerūt cornua sup̄ terrā iuda: vt dispergerent eam.

Capitulum. ij. **E**t leuauit oculos meos et vidi: et ecce vir et in manu eius funiculus

In ca. j. zacharie vbi d̄r in postil. **E**t s̄m̄ regulā bebreozū isti duo fuerūt p̄bere.

Sicut dictū fuit in additōe **D**iere. j. c. & **D**lee. j. c. hoc d̄ ictū qd̄ dicit postillator esse regulā apud bebreos nō est regula s̄ dictū ym̄ singulari q̄ nō h̄z auctoritatē. & in q̄rere circa hoc videt̄ magis curiosū q̄ vtile cū p̄bet̄ de h̄m̄i patrib̄. p̄bet̄ nō inueniatur: vt dictū fuit in pdictis additionibus.

In eodē ca. vbi d̄r in postil. **E**st aut̄ myrtus arbor faciens pulcherrima poma.

Mycet myrtus sit arbor pulchra & faciat folia & q̄nā odorifera nō t̄m̄ facit fructū pulcrū: s̄ quedā grana minuta nigra. vñ **L**cu. xxiij. vbi d̄r. **F**ruct⁹ arboris pulcherrime. non ponit̄ in hebraico dictio significans myrtū. s̄ alia q̄ significat cytrū qd̄ est pomū pulcherrimū. **E**t in eodē loco vbi ponit̄ eadē dictio q̄ hic b̄r in trāslati onēsa d̄r. **L**ignū tenfar fronditū. quod p̄tinet p̄rie ad myrtū. vñ in dicto **D**iero. in p̄logo allegato a postillato re nō dicit̄ de myrto q̄ habz fructū pulcrū s̄ odoriferum quia vt dictū est grana myrti que sunt eius fructus nō sunt pulchra sed odorifera. ligno v̄ro attribuit̄ pulchritudinē. quia sic est in re.

Capitulum. ij. **E**t leuauit. **D**ic p̄r̄ denūciat̄ reedificatio ciuitat̄ hierlm̄. **C**irca qd̄ sciendū q̄ illa edificatio q̄ facta ē p̄ zoroabel. fuit figura edificatōis ecclie p̄ x̄pm̄ q̄ v̄r̄ sp̄ualis irim̄. vt frequē s̄. dictū ē. & iō de vno edificio sic transit̄ ad aliud. igit̄ p̄nūciat̄ malē. sc̄do sp̄uale: ibi. **E**t ecce. **C**irca p̄m̄ d̄r. **B**adi. visione imaginaria & intellectuali. **E**t ecce. vir. i. angel⁹ in specie viri. **D** **B** **B** **u** **u**

in manu eius amical' mēsoz. i. aptus ad mēsurandū loca in q̄b' debet fieri edificia: nō subdit. e. Et metiar irim q̄tū ad civitatē metropolim. f. Et videā q̄tū ad alia loca in iudea. g. Quāta sit latitudo ei' rē. anteq̄ em' edificent' civitates 7 loca. accipiūt mēsure edificioz 7 hinc longitudinē 7 latitudinē. h. Et ecce. Dic p̄nt' intendit ut metiar' edifi- cū spūalie bierlm. illa em' q̄ sequitur nūq̄ fucit in irim p̄ necmā reedifica- ta s̄ sp̄ fuit i timoē aduersarioz 7 sub- iectōe eēneoz vsq̄ ad ei' destructionē p̄ exercitum roma- noz: dicit ergo. h. Et ecce angel' mibi pro custodia deputatus. i. Egrediebā. ad hūcū reuelationē nouā de futur' ab angelo supior. qz fm ordinē bierar- chicū supiores an- geli illumināt me- dios. 7 medij infe- riores. 7 ex h' p̄ q̄ de reuelatio est de alia re q̄ p̄cedens qz ē de irim spūali: id seq̄t. k. Absq̄ mu. ha. irim. qz ecclesia nō cōfidit in murozū fortitudine. s̄ in diuina p̄teatōe. l. De multitudinē. qd̄ impletūv' in fidelū multiplicatōe p̄ orbē vniuersum. m. Do. 7 iu. qz credētū aliq̄ sē sapiētēs 7 frati q̄ boies dicunt: aliq̄ nō simplices 7 illirati q̄ iumēta noiant. p̄. lxxij. Et iumē- tū fact' sum ap̄ te 7 ego sp̄ tecū. n. Et ego ero ait do. mur'. i. p̄tor 7 defensor. o. Et in glia ero in medio eius. qz de' in ecclesia honorat. 7 id ad eā boies inuitant: cū subdit. p. O o fugite de terra a qlonis. i. de p̄ate dya- boli. q. Qm̄ in q̄tuoz ventis celi dispersi vos. i. spargi p̄misi p̄ varios errores an̄ aduentū xpi. r. Syon. i. ips' p̄uis ad fidē. noie em' irim 7 noie syon intelligitur ecclesia vt declaratū fuit Esaie. ij. ca. que est idēz qd̄ fidelis ips': qz ecclesia non est ipsi pietes. s̄ fideles. s. Fuge. de potestate dyaboli. t. Que habitas apud filiā baby- lonis. i. cultū idolatrie. nō em' pōt hic intelligi cōueniē- p̄ filiā babilonis ciuitas vel terra babilonie. qd̄ longe an̄ tps̄ hui' p̄phetie ciuitas babilonis uerat destructa per cyrū 7 dariū. et iudei remissi in iudeā. vt b̄. j. Esdre. 7 licz aliq̄ remāserūt in terra babilonis detenti amore vrozū q̄s ibi acceperāt. 7 plis quā ibi fecerāt. vt dictū fuit ibi- dem: tñ illi vident' p̄babiliter fuisse pauci cōpatiue quia oēs naturalit' inclinant' ad reuertendū in terrā originis sue. 7 maxime de terra in q̄ detinent' in captiuitate 7 ser- uitate. Nec rōnabiliter pōt dici q̄ illi q̄ remāserūt moue- antur hic fugere. p̄pter vastationē imminētē illi terre. qz a tpe cyri legit' regnū ei' 7 successorū suoz satis quietum fuisse vsq̄ ad tps̄ alexandri maḡni: q̄ regnū illud vi ar- moz subiecit sibi. Itē in terra que hic dicit' filia babylo- nis immediate supra dicit' terra aqlonis. babilonia nō nō est ad aquilonē respectu iudee. s̄ magis ad orientē. et ideo p̄ babilon que cōfusio int̄p̄tatur. et p̄ aquilonē de quo dicit' Diere. j. Ab aqlone pandet' om̄e maluz. p̄as demonis metaphozice seu figuratit' designat'. sicut 7 bea- tus Petrus in fine prime canonice sue dicit. Salutatus ecclesia in babilone collecta. i. in roma. qz tūc tpe Hero- nis ibi vigeat potestas demonis.

mēsoz. Et dixi. Quo tu va- dis. Et dixit ad me. Et me- tiar irim' 7 videā quāta sit longitudo eius: 7 quāta lati- tudo eius. Et ecce angel' q̄ loquebatur in me egredie- bat: 7 alius angel' egredie- bat in occursum ei': 7 dixit ad eū. Surre: loq̄re ad pue- rū istū dicens. Absq̄ muro habitabit irim' p̄ multitu- dine hoim' 7 iumentoz in medio ei'. Et ego ero ei ait dñs mur' ignis in circuitu: 7 in glia ero in medio eius. O o fugite de terra a qlonis dicit dñs: quā in q̄tuoz ventos celi dispersi vos dicit dñs. O syon' fuge' que habi-

Quia dicit dñs exercitū. i. angeloz. vñ in bebreo ponit h' uome dñi terragramaton soli deo app' opatū vbi trālatio nra hz: dñs. Post gloriā misit me. fm serie text' nō est verū zacharie s̄ dei dicitis se mit- ti. qd̄ verificat' in xpo q̄ est vcr' deus a p̄e missus p̄ sa-

tas apud filiam babilonis qz hec dicit dñs exercitū Post gliam misit me. ad gentes: que spoliauerūt vos. Qui em' tetigerit vos: tan- git pupillā ocli mei. Quia ecce ego leuo manū meam. sup̄ eos: 7 erunt p̄de his q̄ fuiebāt sibi: 7 cognoscetis qz dñs exercitū misit me. Lauda 7 letare filia syon: qz ecce ego venio' 7 habita- bo in medio tui ait dñs. Et applicabunt' gentes multe ad dñm in die illa: 7 erunt mibi in populū. Et habita- bo i medio tui: 7 scies quia dñs exercitūz misit me ad te. Et possidebit dñs iudā

lute generis hu- mani. Et buic p̄sonat qdā glo- sa hebraica a ra- sa. inducta q̄ tal- est. Post gloriā misit me. Quia p̄ bonoz reddi- tū Esau venet messias. in anti- quis etiā glōsis hebraic' p̄nceps roman' frequē- Esau et roma- nōs seyr nomi- nāt. 7 sic imple- tū ē in dño ihu xpo qz p̄ gliam monarchie ade- ptam a romano principe cesare augusto: p̄ q̄ fecit describi or- bem vniuersum tāq̄ sibi subiectū nat' fuit xps. vt p̄z Luce. ij.

Ad gētes q̄ spoliauerūt vos. i. ad iudeos qui fideles primitiue eccleie grauiē tracta- uerūt Act. viij. q̄bus p̄dicauit dñs in p̄sona p̄p̄ia. 7 di- cunt' hic gentes. qz tunc nō viuebāt fm legē vt iudei: s̄ transgrediebant' p̄pter mandata hominū: vt p̄z in euangelio. Vel ad gentes. i. romanos p̄ncipes qui in p̄mitiua ecclesia fideles p̄sequerant' in corporib' suis 7 bonis: q̄bus p̄dicauit xps p̄ ap̄las petrū 7 paulum: 7 alios doctozes sequētēs. Qui em' tetigerit vos rē. i. solcite vos custodiāt: sicut custodit' oculi pupilla: 7 em' tunc xps p̄miserit fideles corporaliter p̄turbari. nō custodiuit eos solcite in spūalibus bonis: an̄ q̄bus tūc creuit ecclesia merito 7 numero fidelū magis q̄ tēpe pacis. quod fuit figuratū in filijs israel q̄ quāto magis affligebant' ab egyptiis. tanto magis multiplicabātur. Ero. j. id subdit. a. Ecce ego leuo manū meā. i. vir- tutem. b. Sup̄ eos. i. p̄ncipes romanos 7 eozum ministros. c. Et erunt p̄de his qui seruibant sibi. qz p̄ncipes romani 7 alij subiecti q̄ in p̄mitiua eccle- sia affligebant fideles seruitute dura. et eis abstulerūt bona sua. modo sup̄posuerūt colla sua iugo xpi 7 eius ministris: vtantes ecclesias t̄palib' bonis. d. Et cognoscetis. p̄ experientia bonoz 7 miraculoz. e. Quia dñs exercitū. i. deus pater dñs angeloz. f. Misit me. p̄ generis humani salute. 7 id p̄ tanto be- neficio inuitat' ecclesia ad laudē diuinā: cū d̄. Lauda 7 letare rē. g. Quia ecce ego venio. p̄ carnis assum- ptionē. h. Et habitabo in medio tui. cōuersando 7 p̄dicando. Ioh. j. Verbū caro factum est 7 habitabit in nobis. i. Et applica. gen. mul. ad dñm. qd̄ patet impletū p̄ conuersionē gentiū ad fidem xpi per orbē vniuersum. k. Et erunt mibi in populū: qz inf cre- dentes nō est distinctio iudei et greci: nam idē dōmin' om̄niū. ad Roma. r. ca. l. Et possidebit dom' iuda. i. confitentēs deū quia corde credid' ad iusticiaz et ore confessio fit ad salutē 7 qz per tomū iuda tales intelli- gantur etiam fm doctozes bebreozum fuit ostensum Diere. i. xxiij. 7. xxxij.

Zacharie

In parte sua. i. pmi suu. **In** era sanctificata i. in celo qd vocat era viuētū. **O** Et eliget adhuc irim. i. celestē. **P** Sileat omnis caro. a blasphemis dñi nri ihu xpi. **Q**uia surre. de habi. san. suo. i. p̄surgit in finali iudicio ad mala puniēdū 7 bona p̄mi andum.

In ca. ij. vbi dicit in postilia. Et ego ero ei ait dominus.

Additio. **A**per h q̄ dicit. Et ego ero ei ait dominus. nus mur? ignis glosa inclineat? Dur? i. defensio suis. Ignis hostibus.

Capitulum iij.

Et dicit Dominus. Post ciuitatis 7 templi reedificatione. hic p̄beta p̄nter denūciat edificantiū p̄solatōne. 7 primo Jesu summi sacerdoti. scdo 30 robabel ducē se quēti caplo. Circa p̄mū sciendū q̄ sicut dicit ra. sa. p̄beta p̄ncipalit locuti sunt

de dieb? messianō. p̄ba p̄ denūciat cōsolationē summi sacerdotis de ei? emundatōe. scdo de xpi incarnatōe ibi. Audi iesu. Circa p̄mū sciendū q̄ iudei redēntes de babilone peccauerūt grauit accipiēdo alienigenas vxores. vt b̄. j. Esdre. x. ca. Sacerdotes sicut alij in h̄ peccauerūt. 7 cum eis iesus filius Josedeob sacerdos summi? s̄ ad exhortationē esdre eiecerūt eas: 7 hoc est qd d̄. a **E**t dicit mibi zc. coram angelo dñi. i. michaele plato toti iudeoz p̄lo. vt p̄dictū est. **E**t sathan stabat a dext. ei? vt aduer. ei accusando eum de trāsgressionē filioz suoz. sicut belī fuit reprehensus a dño 7 punit? de trāsgressionē filioz suoz. i. Regū. iij. nō em legit q̄ iste Iesus in p̄sona p̄ria vxore alienigenam accepit. **E**t dixit dñs ad sathan. Dic in bebreo habet nomen dñi tetragramaton soli deo ap̄ propriatū. vbi trāslatio n̄ra bz. Dñs. Et qz ponit bic ter: 7 loquēdo quasi de p̄sona alia. satis aperte ostenditur in deo trinitas p̄sonarū. **D** Quicquid non iste. i. Iesus. **E**t dicit dñs. Coris est erutus de igne. i. q̄si ticio semī cōbustus in trāslatione captiuitatis babilonice. q. d. sic. 7 adhuc vis eū totaliter torū cōburere. **E**t iesus erat indutus vestib? sordidus. qz culpā incurerat ex negligētia arguēdi filios suos. 7 etiā ad qd tenebat ex officio cū esset pontifex summi? **E**t ait. i. michael. **A**d eos q̄ stabant corā se. i. alijs angelis inferioribus. **A**uferge vesti. for. ab eo. p̄ hoc designabat remissio culpe de q̄ penituit. 7 filios suos 7 populum ad abijciendū vxores alienigenas induxit. **E**t indui te mutatoris. i. gratie 7 virtutū indumentis. **M**onite cydarim. i. mitrā qua utebatur summus pontifex. 7 p̄ hoc designat q̄ digne exerceret officium: culpa per gratiā deleta. **E**t angelus domini. i. michael.

Prte suā in era sanctificata 7 eliget adhuc hirlm? Sileat ois caro a facie dñi qz p̄surrexit de hitaculo sc̄to suo. **Capitulum** iij.

Et dicit mibi dñs iesum sacerdotē magnū stante corā angelo dñi 7 sathan stabat a dext. ei? vt aduerfaretur ei. **E**t dixit dñs ad sathan. Incepit dñs in te sathan. 7 incepit dñs i te q̄ elegit irim? Nūq̄d nō iste coris est erutus de igne. **E**t iesus erat indutus vestib? sordidus. et stabat ante faciē angeli. **Q**ui r̄ndit. 7 ait ad eos qui stabat corā se dicens. **A**uferge vestimenta sordida ab eo. **E**t dixit ad eū. **E**cce abstuli a te iniquitatē tuā 7 indui te

Contestabatur iesum. in bono ip̄m cōfirmado. **H**ec dicit dñs. qui est ipsa veritas. **S**um v̄s meis ambulaueris. legē meā custodiēdo. **E**t custodiam meā custodieris. reuerēter 7 debite officii pontificis exercendo. **T**u qz iudicabis zc. i. officio pontificis p̄seuerabis.

Mutatoris. **E**t dixit. **M**onite cydarim mūdā sup caput ei? **E**t posuerit cydariz sup caput ei? mūdā: et induerūt eū vestib?. **E**t angelus dñi stabat? 7 prestabat angelus dñi iesum dicens. **H**ec dicit dñs exercituum. **S**i in v̄s meis ambulaueris: et custodiā meā custodieris: tu qz iudicabis dñm meā: et custodies atria mea: 7 dabo tibi ambulantes de his q̄ nunc h̄ assistūt **A**udi iesus sacerdos magne: ta 7 amici tui q̄ habitant corā te: qz viri portentes sunt? **E**t ecce em̄ ego adducā seruū meū orientē: qz ecce lapis? quē dedi coram iesu: sup lapidē vnum septē oculi sunt. **E**cce ego

Et da. tibi am. de his q̄ nunc hic assistūt. i. de angelis assistētib? dabo tibi adiutores 7 directores in officio tuo. **A**udi iesu. **H**ic p̄nter ponit p̄solatō Jesu sacerdotis de xpi incarnatōe: quā sume desiderabāt. pa. ve. te. iō subcūf **A**udi iesu q̄si dice: ret. rē valde grādē ego sum tibi dicit rus.

Tu 7 amici tui. i. illi. q̄ sunt parati ad abijciendū alienigenas vxores et legē seruare.

Quia viri portentes sunt. i. in futurū expectātes. i. xpi mysteriū. **P**̄ em̄ portendēs a portēdo dis. qd est aliqd in longinquū designare. **R**a. sa. dicit q̄ isti fuerūt ananias misael 7 azarias: q̄ de babilone redierūt cū 30robabel et Jesu sacerdotē. 7 erāt ei familiares 7 amici. 7 dicunt bic viri portentes. qz in eis fuit factū portentū. i. mirabile signū q̄ de camino ignis erierāt illesi. vt b̄. Dan. ij. **E**cce em̄ ego adducā seruū meū orientē. **I**n bebreo b̄ germinante. et exponit **R**a. sa. de 30robabel q̄ d̄ bic germinās. eo q̄ genuit neemias. vt ip̄sē dicit. q̄ edificauit ciuitatē irim. sicut pater suus templū an̄ p̄struxerat. **S**ed hoc nō v̄ v̄z. qz q̄. **M**ach. d̄. q̄ iste neemias erat sacerdos. 7 sic de tribu leuitica. 30robabel autē de tribu iuda. vt p̄z **M**atth. j. **E**t ideo aliq̄ expositores catholici dicentes cū **R**a. sa. q̄ h̄c scriptura intelligit ad l̄ram de 30robabel. dicit q̄ bic vocatur orientis. qz fuit ortus de tribu regia. 7 qz p̄speratus fuit in edificio templi. s̄ isti cū **R**a. sa. vident iudicare. 7 magis q̄ antiqui bebrei. vñ ibi trāslatio n̄ra babil. **E**cce em̄ ego adducā seruū meū orientē zc. trāslatio chaldaica apud iudeos autentica sic habet. **E**cce ego adducam seruū meū messiā 7 reuelabit ex quo patz q̄ de xpo ad l̄ram intelligit. **Y** **Q**uia ecce lapis. i. xpus q̄ dicit lapis absisus de monte sine manib? **D**an. ij. **Q**uē dedi corā Jesu. qz vidit eū p̄ fidē futurā. sicut saluator dicit **J**ob. viij. ca. **A**braam pater vester exultauit vt videret diē meū: vidit 7 gauisus est. **S**up lapidē vnam. i. xpm q̄ est vnus in p̄sona: licet in eo sit duplex natura. **S**eptē oculi sunt. i. septē dona sp̄s sancti: que in plenitudine quicuerūt in xpo homine. **F**m̄ q̄ dicit **A**ie. xj. **R**equiescit sup eum sp̄s dñi zc: quod ad literā intelligitur de xpo etiā **F**m̄ dicta bebreoz. vt ibidē fuit diffusius declarata. **E**cce ego celabo sculptu. ei? qz corp? xpi fuit formatū

et figurati in vtero virginis stute divina. Et aufe- ram iniquitate tre illius. i. mundi toti. Vel p septe oculos vniversitas angeloz designat. vn Dan. iiii. Angeli dicunt vigiles. 7 Matb. xviii. Angeli eoz semp videt facie patris. Et isti septe oculi se p xpm. qz sp se attenti ad exequ- du ei mandatu. qz

ipe e rex angeloz: 7 h expositio mag pcorat lre sequenti e. In die vna. i. in die passiois sue fm q dicit Job. i. Ecce agn dei ecce q tol- lit pctā mudi. Cōsi- terandū aut q hic dicit Ra. sa. q ipse nescit q sit ista di- es: qz nō pōt affig- re aliq in die super- phidiā iudaicā que negat xpm venisse in q era iudee fue- rit absq iniquitate: 7 sō ex hoc q cōfitef- bāc ignozitiā pter ei intētionē cōfir- mat catholicā veri- tatē. f. In die illa. i. tpe xpi.

g Vocabit vir amicu suū subē vi- neam zc. p talē mo- dum loqndi signifi- cat tps magne pa- cis i plurib loci sa- cre scēture 7 sic fu- it in natiuitate xpi. p qd tunc descri- ptus fuit orbis: vt dictū ē s. oib? tris sub imperio roma- noz pacatis.

Capitulu. iiii.

Reuersus est. Hic pñr ponit cōsolatio zoro- babel ducis de cōsummatōe templi futura qd ipe fundauerat. s postea opus impeditū fuerat vsq ad scdm annū darij regis piaz. in q zoroabel z ei adbe- rentes resumpserūt opus. vt dictū est s. Aggei. i. c. 3. gñ pñs capitulū in duas ptes distidit. qz primo hui? cōsum- mationis ponit ppheticā visio: scdo hui? visionis exposi- tio abi. Et rñdi. Circa pñm dicit. a. Et reuersus ē an- gelus. mibi p custodia deputat. qui ad horā disparuerat b. Et suscitauit me. ad visionē em ppheticā oportet ex- citari 7 eleuari mentē. 7 sequitur visio cū dicit. c. Vidi 7 ecce candelabz. videbat em visione imaginaria candc- labzū aureū simile illi qd fuerat in tabernaculo moysi: de cui? materia 7 forma dictū fuit plenarie Exo. xxv.

d. Et lāpae eius. i. sedes lucerne q erat de auro mūdissi- mo. e. Sup caput ipsi. i. in summitate candelabz. et accipit lampas in singulari p plurali. sicut Exo. vii. Ve- nit musca grauissima. i. multitudo muscar. qz septe erāt sedes lucernaz. sicut et septe lucerne. Vel pōt dici q hic fit spālis metio de vna illarum. que erat in medio stipitis candelabz. 7 tres binc 7 tres inde sup ser calamos eius. f. Et septe infusoria. i. vasa aurea cū quibus infunde- tur oleum in lucernis. g. Et due oliue. i. rami oliuarū in superiori parte. quasi formā spicarū habentes.

h. Et respondi. Hic ponit p dicitē visionis expositio. et primo de significatione candelabz. scdo de spicis oliuarū ibi. Et respondi. Circa primū sciendū q candelabzū erat vñū de principalibus ornamentis templi. 7 ideo poneba- tur ibi nisi post completionē ipsius templi. 7 ideo p visio-

celabo sculpturā ei? ait w- min? exercituū 7 auferā ini- quitatē tre illi? in die vna. In die illa dicit dñs exerci- tuū? vocabit vir amicu suū subter vineā 7 subter ficū.

Caplm. iiii.

Reuersus est angel? q loqbat in me? 7 suscita- uit me qsi viz q suscitaf de somno suo. Et dixit ad me. Quid tu vides. Et dixi. Vidi: 7 ecce cādelabz au- reū totū: 7 lāpas ei? iuper caput ipsi? 7 septe lucerne ei? sup illud: 7 septe infuso- ria lucernis q erant sup ca- put ei? 7 due oliue sup illd: vna a dextris lāpatis. 7 vna a sinistris ei? Et rñdi 7 aio ad angelū qui loquebat in me dices. Quid sunt h w- mine mi. Et rñdit angelus qui loquebat in me. 7 dixit ad me. Nonqd nescis quid

nein candelabz designabaf futura cōsummatōe tēpli sub zoroabel: a q fuerat inchoatū. 7 hoc est qd dicit. i. Hoc est verbū dñi ad zoroabel. i. visio p dicitā est significatiua psummatōis tēpli. sicut 7 verbū sensib- le: est signū rei significate. k. Mō in exercitu neq in

sunt h. Et dixi. Mō dñe mi Et rñdit 7 ait ad me dices. Hoc est verbū dñi ad zoro- babel dices. Mō in exerci- tu nec in roboze: sed in spū meo dicit dñs exercituū. Quis tu mōs magne? co- rā zoroabel in planū? Et educet lapidē p mariū? 7 ex equabat grām grē eius. Et factū est verbū dñi ad me dices. Manus zoroabel fundauerūt w mū istā? 7 ma- nus ei? pficiēt eā? 7 scietis: qz dñs exercituū misit me ad vos. Quis em desperit dies puos. Et letabuntur: 7 videbunt lapidem stan- neum? in manu zoroabel. Septe sunt isti oculi dñi: q discurrūt in vniversam terrā. Et rñdi: 7 dixi ad eū Quid sūt due oliue iste ad dexteram candelabz 7 ad sinistram eius. Et respon-

roboze. i. nō vir- tute hūana con- sumabit tēpluz s dñia. iō s dñi. l. s in spiritu meo. qz de? inspi- rauit dario cō- summare tēplū in birlin inchoa- tū: 7 ad hoc pbe- re necessaria et remouere impe- dimēta. vt br. j. Edre. vi. Quis tu mons magne. i. dyabole p sup- bias eleuate qui opus tēpli ipe- disti: incitando ad h gentiles et cambisem filiū cyri. u. Corā 30. in pla. i. den- cieris ab intēto: ita q ampli? im- pedire nō potest. o. Et edu. la. p mariū. i. zoroaba- bel sup lapidem fundamēti iam aū positū educet edificū in altū.

q. Et ereqbit grām grē ei?. i. sicut cyrus dedit licentiam edifi-

candi ita p impetrationē zoroabel darius dabit gra- tiā psummatōi. iō sequitur. q. Dan? zoro. funda. w. istā. sub cyro. r. Et man? eius pficient eā. s. dario. s. Et scietis. p impletōne verbi mci. Quia dñs exercituū misit me ad vos. de edificatione tēpli exhor- tādo. p impletōne em sue. pphie apparuit manifeste q fuerat a deo missus sicut ppheta verus. v. Quis em de dies puos. i. statū redemptiū de babilonia. q de- spiciebant 7 affligebant a gentib? circūstantib?. vt p3. j. Edre. iiii. qz tñ bis nō obstantib? templū fuit p zo- robabel cōsummatū. ideo subdit. r. Et letabunt. scz iudei prius despecti 7 impediti. y. Et videbunt lapidē stanēū. In hebreo habet. Plumbatū. p quod designatur edificū templi recte sublimatū. 3. In manu zoroabel. i. p solitudinē 7 diligentia eius. Con- sequēter exponit quod dictū est supra de oculis sup la- pidem vñū cum dicit. a. Septem sunt isti oculi. i. vniversitas angeloz designata p septēnariū. eo modo loquēdi quo dicit raphael angel? Tobie. xii. Ego vn? ex septe q stam? ante dñm. oēs em angeli astant corāz deo in qstū faciē eius clare vidēt. 7 oēs nituntur in mi- nisterium fm q dicit Hebre. pmo. Oēs administratoz spūs sunt zc. in qstū voluntatē eius exequuntur. licz em superiores nō mittant ad exteriora exequenda. ppter qd dicit affistētes. alij ministrātes. tñ etiā superiores mit- tunt ad inferiora. qz superiores illumināt medios. 7 me dij inferiores de agēdis fm ordinē diuine volūtat. iō subditur. b. Qui discor. vni. terrā. qz oēs agunt ad ea que sunt circa humauā naturā. c. Et respōdi.

Zacharie

Hic p̄r ponit̄ expositio de duab⁹ oliuis ⁊ spici⁹ ear⁹ ⁊ rostris candelabri. ⁊ qz eadē est eoz significatio ideo vaf vna r̄sio cū subdit̄ in fine capli ⁊ dr. **I**sti sunt duo filij olei. i. Zorobabel et iefus pontifex: q̄ dicunt̄ filij olei. qz Zorobabel erat de tribu regia. Iesus autē de sacerdotali dignitas at̄ vtriusq̄ officij p̄ inunctionē debebat conferri: tñ ista vñctio n̄ fuit tpe sc̄di templi s̄m hebreos. **Q**ui assistūt to. vni. fr̄e. fideliter assistētē op̄i e⁹ in tēpli edificatione. Rostra aurea s̄m visio nē imaginariāz erāt due reuocationes in candelabro: in quibus pendebant iusoria. De oliuis autē ⁊ spici⁹ earū dictum est supra.

di sc̄do: et dixi ad eū. Quid sunt due spice oliuaz q̄ sūt iux̄ duo rostra aurea. in quibus sūt iusoria ex auro. Et ait ad me dicēs. Quid nescis qd sunt h. Et dixi. Nō dñe mi. Et dixi. Isti sunt duo filij olei: qz assistunt dñato ri vniuersē terre.

Caplm. v.

Et conuersus sum: et leuaui oculos meos: et vidi: ⁊ ecce volumē volans. Et dixit ad me. Quid tui vis: Et dixi. Ecce ego vido volumē volans longitudo ei⁹ viginti cubitoz: ⁊ latitudo ei⁹ decem cubitoz: et dixit ad me. Hec ē maledictio q̄ egredit̄ sup faciē ois terre: qz om̄is fur sicut ibi scriptū est iudicabit̄. et ois iurās ex hoc s̄l̄r iudicabit̄. **E**ducā illud dicit dñs exercitū: ⁊ veniet ad tomū furis et ad tomū iurātis in noīe meo mēdaciter: ⁊ commorabit̄ in medio tomū ei⁹

Capitulū. v.

Et conuersus sum. Hec est sc̄da pars p̄ncipalis hui⁹ p̄phetie: in q̄ ponunt̄ p̄phetie spec̄tantes ad tps̄ habitatiōis ciuitatis iā reedificate ⁊ p̄mo sub regno Dersay: sc̄do grecoz. ca. ix. sc̄cio romanoz. ca. xj. Sciendū tñ q̄ bec diuisio nō ē p̄cisa. s̄ fr̄eq̄nter de alio tpe inuenit̄ in vna ⁊ ecōuerso. qz sicut fr̄eq̄nter dictū est. talis diuisio sic p̄cisa nō inuenit̄ in p̄phetis. q̄ s̄m tactū variū. s̄. de vno trāseunt ad aliud. aliq̄ occasione habita. ⁊ diuidit̄ in tres p̄tes. qz p̄mo ponitur expulsiō multiplicis vicij. sc̄do successio q̄druplic̄ imperij. ca. seq̄nti. sc̄cio solutio dubij. ca. vij. **P**rima in duas. s̄m duplicē visionē: sc̄da ibi. **E**t egressus ē. circa p̄mū dr̄. **a** **E**t conuersus sum. ad capiendā diuinā reuelationē. **b** **E**t vidi. visionē imaginaria **c** **E**t ecce volumē volans. i. exiens de tēplo ⁊ ciuitate: cui⁹ quātitas subdit̄. **d** Longitudo ei⁹. xx. cubitoz. s̄m latitudinē tēpli. **e** **E**t latitudo eius. xx. ante facies tēpli. itaq̄ volumē illud videbatur de tēplo egredi. **f** **E**t dixit ad me. exponēdo significatiōē voluminis. **g** Hec ē maledictio. i. pena p̄ peccatis inflicta: sicut **E**zech. ij. ca. vidit̄ libz̄ in quo erāt scripte lamētationes. **h** **E**t egrediet̄ sup faciē ois terre. cū iudeis peccatorib⁹ de hierlm̄ ⁊ iudea captiuatis ad diuersas p̄tes orbis: p̄pter peccata furti ⁊ p̄iurij. q̄ ante destructionē ciuitatis vigeat̄ ibi: vñ ⁊ sedebat rex traci-

tus fuit in man⁹ nabuch. p̄pter peccatū p̄iurij qd̄ incurrerat erga ip̄m. vt br̄. ij. paly. vltio. **b** **Q**uia ois fur sicut ibi scriptū ē. i. in volumine volante. **i** **J**udicabit̄. i. puniet̄. **k** **E**ducā illud. cū hierlm̄ ⁊ iudea. ⁊ per hoc designat̄ qz reedificata hierlm̄ talia peccata nō abundauerūt in iudea.

l **E**t veniet ad tomū furis. i. vltio diuina veniet super iudeos captiuatos p̄pter peccata ista. **m** **E**t conuertetur eū ⁊ ligna ei⁹. i. totā p̄geniē trāsgressorū.

n **E**t egressus est. **Hic** ponitur sc̄da visio. videbat eniz p̄ba visionē imaginaria quādā amphora de tēplo ⁊ ciuitate egredientē in q̄ sedebat q̄dam mulier: ita qz p̄ os amphore apparebat desuper. **V**idebat eniz talentū plumbi portari ab angelo q̄ imp̄sit mulierē intra amphorā: op̄ilas os amphore talēto vel massa plumbi. ne mulier posset egredi inde. **E**t desup apparere videbat vlteri⁹ duas muliēs alas portantes illā amphorā ad babilonis terrā. **P**er amphorā autē q̄ est genus mēsure desiḡbatur qz ips̄ regnū iude volose egerat in mēsurando ea q̄ vendebat. ⁊ p̄ h̄ ductus fuit captiuus in babilonē vt dicit̄ Ra. sa. s̄ qz p̄ncipaliter fuit ibi ductus p̄pter idolatriā. vt p̄. iij. **R**egnū ⁊. ij. paly. in pluribus locis. ideo alij dicūt ⁊ meli⁹ vident̄ qz p̄ amphorā que gen⁹ est mēsure: intelligit̄ multiplicatio peccatorū in regno iuda ⁊ in tanta mēsure: qz diuina iusticia erigebat vt vltio inferreretur s̄m mēsurā peccatorū: s̄m illd̄ **D**ent. xxv. **S**c̄dm mēsurā peccati erit plagaz mod⁹. **P**er mulierē in amphora sedentē ⁊ desup apparentē. intelligitur idolatria q̄ est directā cōtra deū. ⁊ ideo excedit peccata q̄ sunt cōtra primū. id̄ vocatur impietas. qz sicut cult⁹ dei vocatur pietas s̄m **T**ullij. ita ⁊ idolatria impietas. **L**alentū h̄o plumbi signat gravitatē peccati. due mulieres amphorā portātes in terrā sennaar. q̄ est eadē cū tra babilonis. vt p̄. **G**en. xj. significāt duas tribus a quibus regnum iuda noīatur regnū duaz tribuū. que p̄pter peccatū idolatrie p̄ncipaliter ⁊ alia p̄nter fuerūt captiuitate ⁊ ducte in babilonē. ⁊ bis dictis patet s̄ra vsqz ibi.

o **E**t edificetur ei. i. idolatrie ⁊ ceterē malicie. **p** **D**omus. i. mansio. **q** **I**n tra sennaar. i. babilonis cū petōnib⁹ ibi captiuat̄ **r** **E**t ponatur ibi sup basem suā. i. sic situetur qz non reuertatur in iudeā. et sic factū fuit. quia post reditū captiuitatis babilonice nō legitur iste populus ad idolatriāz declinasse nisi aliqui pauci tpe antiochi ⁊ magis t̄mpe tormenti q̄ libidine peccandi.

r **E**t ponatur ibi sup basem suā. i. sic situetur qz non reuertatur in iudeā. et sic factū fuit. quia post reditū captiuitatis babilonice nō legitur iste populus ad idolatriāz declinasse nisi aliqui pauci tpe antiochi ⁊ magis t̄mpe tormenti q̄ libidine peccandi.

In capitulo quinto ubi dicit in postilla. Ecce volumen volans etc.

Additio. **E**xpositio postillatoris de duabus visionibus in hoc capitulo contentis non videtur consonare rationi nec littere: tunc quia populi peccata que iam transierant in preteritum, similiter et pene que per eosdem peccatis fuerunt populo iam publice inflicte: irrationabile videtur quod propheta ea denunciet sub visione imaginaria seu enigmatica cum iam essent omnibus quibus loquebatur patenter nota. Tum quia captivitas babilonica non legitur fuisse facta in pena furti sed potius idolatrie et homicidii, ut patet in Regum. et. 7. Paraly. Tum quia illa que sequuntur de amphora et de muliere et de alijs in secunda visione contentis improprie applicantur proposito et inutiliter traduntur obscure cum iam omnibus erant maxime manifesta. Unde ad huiusmodi visiones proprie exponendas quedam videntur esse permittenda. Primum est quod iudei durante templo secundo, et post tempus machabeorum cum incepit secta pharisaica oriri fuerunt quod deus dederat moysi in monte synai duas leges. Unam scilicet scriptam que continetur in duabus tabulis et in toto pentateucho. Et aliam quam dederat moysi non in scriptis sed oratenus, et hec lex oratenus ut dicunt data vocatur apud eos secunda lex, et in ea continentur traditiones pharisaice: quas dicunt deuterofas tanquam in secunda lege predicta contentas, que quidem perversa lex fuit redacta in scriptis post destructionem templi secundi per centum annos fere per quendam qui dicitur rabbi monoas: per quem fuit collecta seu compilata in quodam volumine in multis libris diuiso: quod quidem volumen vocatur apud eos mystia. i. secunda lex post 400 per. annos fere predictum volumen, scilicet illa mystia fuit expositum valde plene et dispendiose per multos libros qui communiter dicuntur thalmud, quod est duplex. Primum dicitur hierosolymitanum quia fuit compositum hierosolymis, et secundum dicitur babilonicum, quia fuit compositum in terra babilonis: et istud secundum est maioris auctoritatis quam primum, et tenetur communiter apud hebreos tanquam expositio vera et irrefragabilis diuine legis que continetur in pentateucho: et in predicta mystia. Secundum permittendum est quod in quolibet predictorum operum presertim in secundo continentur multa falsa et erronea et iniqua et etiam absurda: que repugnant non solum diuine legi sed etiam naturali, et quantum possunt nituntur doctrine christi que celestis et immaculata est repugnare, et eam deturpare. De ortu predictae falsae doctrine et quanta sit auctoritas eius apud hebreos diffuse habetur in libris eorum, s. breuiter et determinate habetur in prologo. xiiii. librorum Raym. moysi. egyptii. Tercium permittendum est quod predictus thalmud continet multas absurdas doctrinas circa credibilia, put dictum fuit supra in additione circa Esaiam. xxxiii. Quartum permittendum est quod in dicto thalmud continentur multa iniqua et enormia et inimica iuri et rationi circa agibilia de quibus, s. aliquid dicitur. Consequenter circa expositiones harum visionum dicendum est postquam propheta ostenderit prophetice regimen secundi templi in suo primordio esse bonum sub zorobabel duce et iesu pontifice de quibus dixerat. Isti sunt duo filii oliue qui assistunt dominatori vniuersae terre, s. iuste et fideliter operando in edificatione templi et in regimine populi nunc autem prophetat quod circa finem durationis huius templi deteriorandus erat status populi per doctrinam legis nebandam que in illis temporibus debebat oriri, et post destructionem templi in scriptis redigi, et de hoc dicit. Et conuersus sum, s. ad videndum nouissima huius templi. Et leuaui oculos meos, tanquam respiciens a longe. Et vidi imaginaria visione. Et ecce volumen per quod intelligitur illud volumen de quo supra dictum est, quod vocatur false apud hebreos lex secunda. Et quia nullam habet auctoritatem in scriptura sacra, ideo subdit. Volans, quasi diceret: nullum habet fundamentum, vel quia in scriptura demones volucres dicuntur, ut in caplo. viii. Luce, ideo illud volumen dicitur volare quasi habens motum demoniacum. Fuit enim hoc opus nebandum per demones semel recuperatum, ut dictum fuit in predicta additione Esai

xxiii. caplo. Et quod hoc volumen propter precepta decalogi in vera lege moysayca contenta addit alia ficta asserens fuisse a deo data moysi oratenus, et a moysa alijs successoribus: ideo dicit. Longitudo eius viginti cubitorum, et latitudo eius decem cubitorum, per ad intelligitur quod licet in tota latitudine legis diuine decem precepta continentur principalia, tunc hoc volumen se extendit usque ad decem alia, quia in quolibet precepto dicitur esse aliquid de lege scripta per moysen, et aliquid additum de lege oratenus data, et in hoc precepta dicuntur esse duplicata, sequitur. Hec est maledictio que egredietur super faciem omnis terre. Vocatur enim hec doctrina nebanda maledictio, quia ut dicitur Hieremie. xlviii. capitulo. Maledictus qui facit opus domini fraudulenter. Constat autem quod huius voluminis seu doctrine fabricatores opus domini, scilicet leges eius fraudulenter faciunt fingentes precepta seu expositiones preceptorum legis non sicut deus precepit: ideo ipsum opus dicitur maledictio. Que egredietur super faciem omnis terre, quia hec doctrina ubique terrarum diffunditur ubi iudei sunt dispersi. Qualiter autem maledictio hec defraudat diuinam legem ostendit in duobus dicens. Quia omnis fur sicut ibi scriptum est iudicabitur etc. Ad quod sciendum quod licet furtum fuit generaliter prohibitum inter precepta decalogi. Ero. xxii. ca. tamen in hac falsa doctrina continetur quod licitum est furari a paganis seu gentilibus, et sic exponunt verbum illud Abachuc. iij. ca. Vidit et dissoluit gentes, similiter licet piurium sit a deo prohibitum inter precepta in decalogo ubi supra iterum Num. xxx. de hoc amplius dicitur. Vir cum iurauerit iuramentum ad obligandum obligationem super animam suam non irritabit verbum suum totum, s. quod egressum fuerit ex ore suo faciet. Tamen isti falsi interpretores dicunt quod quicumque vnus sapiens vel tres idiote possunt absolvere hominem a voto vel iuramento quod est manifeste contra diuinam legem unde quod faceret in sua falsa interpretatione committere de furtum esset damnatus, et hoc est quod dicitur. Quia omnis fur sicut ibi scriptum est, s. in volumine nebandando predicto. Iudicabitur, i. damnabitur, similiter dicendum est de piurio, et de hoc dicit. Et omnis iurans etc. Et sequitur de damnatione furis et piuri predictorum. Educatur illud dicit dominus, s. illud volumen. Et veniet ad domum furis et ad domum iurantis etc. i. istud volumen erit causa destructionis illorum qui talia fingunt et sequuntur. Unde prout ipsi tradunt super illud verbum Tre. j. Sedebunt ad terras seiores filie syon, tota ordinatio magna iudicium illius populi que dicitur carbedica fuit interfecta a nabuch, tunc sedebit, eo quod absoluit sedeciam a iuramento quod iurauerat ipsi nabucho, de quo iuramento habetur in Regum. xiiii. Similiter propter fraudes et usuras quas committunt phariseos et etiam paganos inter quos comorantur frequenter occidunt et devastant in diuersis regionibus, et de hoc dicit. Et consumet eum et ligna eius et lapides, prout agit propheta in secunda visione de secundo ope nebandando, scilicet thalmud, de quo dicit. Et egressus est angelus: et dixit. Leua oculos tuos, quia ut dictum est per longum tempus post compilationem predicti voluminis fuit thalmud compositum, de quo subdit. Hec est amphora egrediens, ubi translatio nostra habet: amphora: in hebreo habet ephy, eadem enim dicitio ponitur Ero. xvj. ca. ubi dicitur. Homo: decima pars est ephy, et sic hec amphora seu ephy est quedam mensura, et est sensus, quia thalmud istud est expositio voluminis supradicti ut dictum est, et sic est mensura contenta in illo volumine mensurans, et sequitur. Hec est oculus eorum in vniuersa terra, et notandum quod ubi nos habemus in hoc loco. Oculus: in hebreo habet quidam dicitio que vno modo significat idem quod oculus, et alio modo significat idem quod color, et alio modo signat idem quod iniquitas. Et isto tercio modo intelligitur per Ixx. interpretes, et sic est sensus: quod sicut angelus dixerat quod dictum volumen erat maledictio: sic de ista amphora seu ephy angelus declarat quod est quedam iniquitas sicut prima: ideo post pauca dicit. Hec est impietas, et est ratio, quia hec doctrina thalmudica

Zacharie

continet multas iniquitates in quibus ponit multa iura iniqua inter primos et multo magis inter extraneos. Est etiam impia erga deum et parentes: quod proprie dicitur impietas. ut dicit sanctus Thomas. De iniquitate iurii thalmudicorum que quasi innumerabilia sunt ponit quedam que occurrunt. ex quibus potest legens de alijs aliquid estimare. Dicunt enim in libro qui dicitur canbedrin. ubi agitur de testibus. quod cum aliqui testes testantur falsum contra primum sic quod si non constaret de falsitate eorum coram iudice. primus occideretur per iusticiam: quod tunc si primus fuerit occisus per falsa testimonia predictorum non sunt occidendi testes si si repta fuerit falsitas eorum per iudices antequam occideretur reus: tunc occidendi sunt testes falsi. et hoc uidentur probare per litteras Deut. xix. ubi dicitur. Si steterit testis mendax contra hominem etc. et infra. Cumque diligentissime perscrutantes inuenierint falsum testem dixisse contra fratrem suum mendacium reddent ei sicut fratri suo facere cogitauit. Hec in littera. Et qua arguunt quod reddendum est falso testi: sicut facere cogitauit: non autem reddendum est ei sicut fecit. et ideo si cogitauit tamen non fecit: dicunt quod occidendus est testis falsus si non solum cogitauit. sed etiam fecit sic quod occisus fuit ille contra quem mendacium testatus est tunc non est occidendus testis falsus. Et quo potest lector considerare quanta sit insania fabricantium hanc doctrinam: qui asserunt maiorem penam debere cogitanti aliquod malum tamen seu loquenti quam cogitanti et loquenti et explenti cum tamen a fortiori possunt contrarium deducere. quia si cogitanti tamen et loquenti pena talionis debetur multo magis cogitanti loquenti et explenti presertim cum in eodem loco scriptura de huiusmodi teste falso dicit. Non misereberis eius animam pro anima. oculus pro oculo etc. Et quo patet manifeste quod si per falsum testimonium primus perdidit oculum. quod falsus testis debet pati similiter. Item in libro canbedrin ubi de homicidijs agitur determinant quod crimen homicidij debet diffiniri per certum numerum Iudicum qui dicitur Canbedrin quod si non fuerint concordantes in condemnando vel liberando reum. sicut contingit in multis causis inter iudices quod tunc stabitur iudicio maioris partis. sic quod si maior pars condemnauerit reum. tunc reus est occidendus et contra. Dicunt tamen ibidem quod si omnes canbedrin scilicet iudices ordinarij concorditer condemnauerint reum ad mortem quod in illo casu reus est liberandus. Ad quod arguunt de quodam textu friuole sicut in precedenti. Et quo habet maxima insania predictorum hoc thalmud fabricantium qui maiorem auctoritatem dant parti quam toti contra illud principium indemonstrabile. scilicet quod totum sua parte est maius. Item determinat in libro qui dicitur babainca: quod si aliquis inuenit rem a primo suo perditam in loco ubi rationabiliter presumendum est quod dominus illius rei desperat de recuperatione eius. ut puta cum perdit eam in loco in quo concurrunt magna multitudo hominum et huiusmodi. quod tunc inuentor non tenetur restituere rem inuentam domino suo cum tamen littera generaliter mandat restituere res perditas diligenter Deut. xxii. Etiam ex dictamine naturalis rationis que dicitur Quod tibi non vis fieri alteri facere noli. talis restitutio est facienda. Contra alienigenas habent etiam iura iniquissima: determinant enim quod si coram aliquo iudice hebreo gentilis seu paganus contendat in iudicio cum aliquo iudeo quod tunc si iudex per aliquam legem iudicam possit iudeum liberare seu ei fauere quod faciat dicendo. Ista est lex nostra. Si autem hoc non possit nisi per leges paganorum tunc iudicet cum sim leges paganorum dicendo. Hec est lex uestra. Si autem nec sic nec sic possit iudeo fauere dicunt quod tunc iudex debet querere cauillationes taliter quod nunquam sententiam ferat contra iudeum in causis gentilibum. Item quod deterius est determinant quod sicut bonum est ut homo conterat caput serpentis quantumcumque serpens sit pulcher. sic bonum est

occidere gentilem seu paganum quantumcumque bonus uideatur hoc insuper non exequuntur propter timorem periculi quanta sit iniquitas huiusmodi satis notum est de se. et repugnat etiam manifeste iuri diuino. In decalogo enim homicidium prohibetur simpliciter seu indifferentem non exapiendo gentiles nec paganos. Item Gen. ix. Quicumque effuderit humanum sanguinem fundet sanguis eius. ad imaginem quippe dei factus est homo. Constat autem quod quilibet homo factus est ad imaginem dei siue hebreus siue gentilis. De impietate uero huiusmodi doctrine erga diuinum honorem et reuerentiam patet ex his que dicta fuerunt in additione supradicta. scilicet Isaie. xxiii. ca. ubi inter alia dictum fuit quod ipsi asserunt in libro qui dicitur Baraboth als bambot quod deus in certis temporibus uolens de destructione hierusalem et dispersione populi israelitici dicit. Ecce mihi quia destruxi ciuitatem meam et combussi templum meum et transmigrare feci filios meos inter nationes quod maxime insanum est. Ut enim misericordia significat quod nullo modo attribuenda est deo nec plane nec metaphorice: misericordia enim nedum deo sed nec etiam beatis attribuitur. Erga parentes uero patet impietas eorum per hoc quod dicitur Mat. xv. ca. Nunus quodcumque est ex me perdit tibi etc. ubi Christus confutat phariseos de inbonoratione parentum propter suas traditiones. ut ibidem in additione sufficienter fuit expositum. Ex quibus et alijs quam plurimis que valde difficile est enarrare in huiusmodi doctrina contentis de phariseis et scribis qui meda cetera cetera sinterunt et prope verificat illud Hieremie. viii. Quomodo dicitis sapientes sumus et lex domini nobiscum est. Tere mendacium est operatus filius mendax scribarum. Et ad insinuandum causam sue tante insanie subdit. Verbum domini piecerunt et sapientia nulla est in eis. Nam postquam uerbum domini scilicet filius dei piecerunt intantum caruerunt uera sapientia quod ad huiusmodi nephantiam doctrinam in scriptis ponendam modo predicto piecerunt. Si autem obijciatur contra predicta de hoc quod dominus dicit Mat. xxi. ca. Super cathedram moysi sederunt pharisei et scribe quicquid dixerint uobis facite: ex quo uidetur quod doctrina eorum sana erat ex quo erat ope adimplenda. Dicendum quod illud uerbum domini intelligitur de doctrina mosaice legis in quantum eam non excedebant nec putabant per eorum traditiones. non autem de lege secunda per eos ficta: ut supra dictum est. unde notanter dicit. Super cathedram moysi. ut designaret quod loquitur de doctrina in lege mosaica contenta. sequitur in littera. Et ecce talentum plumbi portabatur etc. usque ibi. In os eius. Ad quod sciendum quod hec doctrina thalmudica a phariseis inuenta seu scripta non solum in sententia habet magnum defectum: ut dictum est. sed etiam in modo tradendi. et hoc dupliciter. Uno modo quia ualde obscure et obfusate tradit ea que ibi continentur. unde quidam de ipsa dicebat intelligendum esse illud quod dicitur in psalmo. Collocauit me in obscuris sicut mortuos seculi. Secundo quia rationes et motiua sua ut plurimum sunt inualida et infirma. putabatur ex supradictis eorum argumentis. et ideo ad ostendendum primum dicit propheta. Ecce talentum plumbi portabatur et infra. Misit massam plumbeam in os eius. quasi diceret sic obscure et obfusate loquitur ac si haberet magnum pondus plumbi in ore. Secundum autem ostendit dicens quod mulier sedebat in medio amphorae. et infra. Et piccit eam in medio eius. per quod designatur quod eius rationes et motiua que sunt media ex quibus deducunt conclusiones sunt infirma et inualida sicut mulier detenta et piccata. seq. Et leuaui oculos meos et uidi. et ecce due mulieres etc. Pro quo sciendum quod per istas duas mulieres intelliguntur predictae due expositiones quarum quilibet dicitur thalmud quod intelligit per amphoram modo predicto quod quidem mulieres uidentur. Egredientes. scilicet de templo. quod ibi habuit primordium hec doctrina. ut dictum est. dicit autem quod habebat alas quasi milui Niluus autem est auis fraudulenta et rapax impotentium: quod pertinet ad hanc doctrinam que homines imbecilles in potentia intellectiua fraudulenter decipit. Dicit autem quod leuauerunt amphoram inter terram et celum. Nam ut dicitur in glo. Quis celum et terram ima deserit et ad superna mine pergit

et sic doctrina pharizaeica p inane gloriamentē eleuat. vt primos q̄si respiciēs deserat: nec tñ summa ptingere valet: 7 seq̄tur in lra. Et dixi ad angeluz. Quo iste deserunt amphora zc. vsq; ad finē capli: p qd̄ on̄dit q̄ bec thalmu vica 7 pharizaeica doctrina fuit stabilita in terra babylo- nis q̄ e terra senna ar: vbi tanq̄ super basem suā quiescit. **T**halmud em̄ licz duplex sit: vt dictū est: babyloniciū tñ est p̄ncipali: 7 ma- ioris auctoritatis: tñ ab oib; hebze- is vniuersaliē ap- probatū. vt dictuz est. Et notandū q̄ iudei q̄ sepe in suis scripturis p̄betāt nesciētes exponūt istud verbū. Ecce due muliēs de duo bus vicis q̄b; pha- risei erāt maxime implicati: q̄m̄ vnū dicūt esse hypocrisi- sm. aliud vō elati- ones seu supbiām mētis. De quibus quidē duob; vicis cōfutebat eos x̄ps in euangelio: de hypocrisi em̄ Math. xxiij. ca. De vobis scribe 7 pharisei hypocrite zc. Et sic ē in multis alijs locz de elatione seu supbia mētis. Luce. xviij. ca. vbi d̄r. Duo homines ascenderūt tēplū: vnus phariseus zc. vbi pha- riscos increpat tanq̄ confidentes de sua iusticia et alios spernētes 7 sic notant de elatione superba mētis. Unde ibidē concludit. Qui se exaltat humiliabit.

Capitulum. vi.
Querusum: 7 lena-
 ui oculos meos: 7 vi-
 di: 7 ecce quatuor quadrige:
 egredientes de medio duorum
 montium: 7 montes: montes
 erant. In quadriga prima equi
 rufi: in quadriga secunda: equi
 nigri: in quadriga tertia: equi
 albi: 7 in quadriga quarta: equi
 varii: et fortes. Et rudi: et
 dixi ad angelum qui loquitur in
 me. Quid sunt hec domine mi
 Et rudit angelus: 7 ait ad
 me. Isti sunt quatuor venti
 celi: qui egrediuntur vt stent

Replica.
In capitulo quinto zacharie. vbi postil. exponit ad literā visiones ibi cōtentas: fm̄ intentionē glo- se ordinariē. Surgē. derelicta glo. quā p̄tra postilla. grandipendere cōsuevit in lra imaginat de thalmudicis libris. de quibus hic facit longū tractatū q̄ quia fidei fauēt 7 traditiones p̄ legē reprobant nō reuicō. s̄ solū ad eius obiectōnes p̄ postil. verius cōtra glosam dico. Cum em̄ primo arguit q̄ nō videntur cōgrue tradi sub figuris et enigmatibus obscuris. que transferūt in p̄teritū. Dico q̄ in multis sacre scripture passibus p̄terita tradunt obscu- re sicut moyses in Gen. Nathan. p̄beta p̄teritū peccatu- tum dauid sub metaphora diuitis et paupis et ouicule tractauit. vt p̄z. ij. Reg. xij. 7 in multis alijs locis. Et cūz scdo arguit q̄ captiuitas babylonica nō fuit facta in pe- nā furti de quo h̄ dicit in litera. Rūdeo q̄ esaias a p̄nci- pio sue p̄betie dixit. Principes tui socij furi. 7 genera- liter idolatria furtū dici potest. qz p̄ ipsam subtrahit deo sibi debitus cultus zc.

Capitulum. vi.
Querusum. Dic ponit successio quadruplicis
 regni cui successiue fuerit iudei. i. regni chaldeoz
 psaru grecoz 7 romanoz. 7 diuidit in duas ptes
 qz primo ponit dicta successio: scdo iudeoz p̄speratio:
 tñ sub seruitute: scda ibi. Et factū est. Prima in duas. qz
 primo ponit regnoz cōditio: scdo eoz dilatatio: ibi. In
 qua. Circa primū d̄r. b. Quid. visione imaginaria.
 c. Ecce quatuor quadrige. i. quatuor regna p̄dicta.
 d. Egredientes de medio duorum montium zc. i. succedētes
 sibi in orbe fm̄ dicta p̄betaz sanctorū. q̄ de ipsis p̄beta
 uerūt: vt p̄z. bic. et Dan. ij. 7 in plurib; alijs locis. 7 dicūt
 isti p̄beta mōtes: p̄pter altitudinē cōtēplationis. 7 erei
 p̄pter stabilitatē virtutis. 7 duo. qz de duob; regnis: aliq̄
 em̄ fuerit de regno iude 7 aliq̄ de regno isrl. vt p̄z in libris

Regū 7 psapo. e. In quadriga prima. i. in regno chal-
 deoz. f. Equi rufi. in bebreo b̄r. Rubei. qz chaldei
 multū sanguinē effuderūt. 7 potissime de iude. s̄ in ob-
 sidione iherosolym 7 ei; captione. g. In q. scda. i. regno
 psaru et medoz. b. Equi nigri. p̄pter horroz que

corā dñatore ois t̄re. In q̄
 erant equi nigri: 7 egredie-
 batur in terrā aq̄lonis: 7 et
 albi: egrediuntur post eos:
 7 varii: egrediuntur ad t̄rā
 austri. Qui aut̄ erant ro-
 bustissimi: exierūt 7 quere-
 bant ire 7 discurrere p̄ oem̄
 terrā. Et dixit. Ite: et p̄-
 ambulate terram. Et pam-
 bulauerūt terrā. Et voca-
 uit me 7 locut̄ est ad me di-
 cens. Ecce q̄ egrediunt̄ in
 terrā aq̄lonis: req̄scere fe-
 cerūt sp̄m̄ meū in t̄ra aq̄lo-
 nis. Et factum est verbum

incusserūt perse
 7 medi iudeis tē
 pore assueri: q̄
 suadente aman
 p̄cepit oēs iude-
 os p̄ totū regnū
 suū interfici.
 In q. tertia
 .i. in regno gre-
 coz.
 Equi albi. qz
 p̄m̄ rex alexan-
 der magn; ve-
 niret p̄ isrlm̄ ad
 destruendū eam
 tñ verus fuit in
 mansuetudinē:
 eo q̄ summ; sa-
 cerdos 7 aliq̄ sa-
 cerdotes ex re-
 uelatione diuina
 exierāt obuiam
 sibi in pontifica-
 libus 7 sacerdo-
 talib; indumen-
 tis. 7 descendēs

de equo t̄rū celi i summo p̄ntifice adorauit dicēs. q̄ cū
 ad huc esset in t̄ra sua. deus a paruit sibi in tali effigie:
 p̄mittēs ei victorias de regib; t̄re. vt h̄r in scholastica
 hystoria. Et in quadriga q̄rta. i. in regno romano
 rum m. Equi varii. qz aliq̄ impatores fuerit iudeis
 māsuēt. vt augustus. 7 tyberius. 7 aliq̄ feroces. vt ga-
 ius 7 nero. 7 vespasianus. Et fortes. qz regnum
 romanoz in fortitudine excessit p̄cedentia regna. o
 Quid sunt hec dñe mi. i. qd̄ significant hec quadriga 7 eq̄
 p̄. Et ait ad me. visione exponēdo. q̄ In sunt q̄
 tuoz venti celi. i. quatuor regna ad modū ventoz p̄ t̄ras
 discurretia. vel q̄ orta fuerūt in quatuor p̄tib; mundi vñ
 oriuntur venti. Et stent. in potestate 7 dominio
 t̄pib; sibi p̄firis a deo. a q̄ est ois p̄tās t̄rena. s̄ In
 qua. Dic p̄nt̄ on̄ditur vbi inceperūt bellare ad se dila-
 tandū. tamē de quadriga prima in q̄ erant equi rufi. non
 fit h̄ mētio. qz ignū chaldeoz iā erat destructū p̄ cyz
 variū. s̄ In qua erat eq̄ nigri. i. p̄se 7 medi vt d̄m̄
 est. t. Egrediebant̄ ad t̄rā aq̄lonis. i. s̄ em̄ chaldei
 nō esset in aq̄lonari p̄te respectu medie et psidis. vt in
 supioribus dictū est. tñ regnū chaldeoz. extendebatur
 vsq; ad p̄tes aq̄lonaris. vnde 7 ex illa parte collegit
 nabuch. exercitū ad veniendū p̄ bierlm̄. vt dictū fuit
 Diere. j. 7 in illis p̄tib; q̄ sunt p̄pinque medie 7 psidi
 inceperūt p̄se 7 medi impugnare regnū chaldeoz.
 v. Et albi. i. greci. r. Egrediunt̄ se post eos. qz alexan-
 der magn; ibi debellauit darianū regē psaru 7 poz reges
 medoz. y. Et varii. i. romani. z. Egrediunt̄ se ad
 t̄rā austri. i. se dilatantes respectu rome. 3. Qui au-
 tem erāt robustissimi. isti sunt etiā romani q̄ supra di-
 cti sunt varii 7 fortes. a. Erie. 7 q̄rebant zc. qz se nō
 dilatauerunt t̄m̄ ad vnā partem. s̄ ad oēs p̄tes orbis:
 ideo seq̄tur. b. Et dixit. f. dñs a q̄ est ois potestas.
 c. Ite pam. terrā. ex omni p̄te subiugando eā. d. Et
 ecce qui egrediunt̄ in terrā aq̄lonis. impugnant
 regē chaldeoz. e. Requiescere fecerūt sp̄m̄ meum.
 .i. iram meā. loquit̄ em̄ deus de seipso ad modū bois
 irati. cuius ira quiescit qñ punit. Deus autez punit
 chaldeos p̄ perfas 7 medos q̄ baltbasar regē interfe-
 cerunt. 7 regnū ei; occupauerūt Dan. v. ca.
 f. Et factū est. Dic p̄nt̄ ponit iudeoz cōsolatio de

et sic doctrina pharizaeica p inane gloriamentē eleuat. vt primos q̄si respiciēs deserat: nec tñ summa ptingere valet: 7 seq̄tur in lra. Et dixi ad angeluz. Quo iste deserunt amphora zc. vsq; ad finē capli: p qd̄ on̄dit q̄ bec thalmu vica 7 pharizaeica doctrina fuit stabilita in terra babylo- nis q̄ e terra senna ar: vbi tanq̄ super basem suā quiescit. Thalmud em̄ licz duplex sit: vt dictū est: babyloniciū tñ est p̄ncipali: 7 ma- ioris auctoritatis: tñ ab oib; hebze- is vniuersaliē ap- probatū. vt dictuz est. Et notandū q̄ iudei q̄ sepe in suis scripturis p̄betāt nesciētes exponūt istud verbū. Ecce due muliēs de duo bus vicis q̄b; pha- risei erāt maxime implicati: q̄m̄ vnū dicūt esse hypocrisi- sm. aliud vō elati- ones seu supbiām mētis. De quibus quidē duob; vicis cōfutebat eos x̄ps in euangelio: de hypocrisi em̄ Math. xxiij. ca. De vobis scribe 7 pharisei hypocrite zc. Et sic ē in multis alijs locz de elatione seu supbia mētis. Luce. xviij. ca. vbi d̄r. Duo homines ascenderūt tēplū: vnus phariseus zc. vbi pha- riscos increpat tanq̄ confidentes de sua iusticia et alios spernētes 7 sic notant de elatione superba mētis. Unde ibidē concludit. Qui se exaltat humiliabit.

Zacharie

edificacione tēpli ⁊ bonore edificati. Circa qđ sciendū qđ aliqui iudei de babilone venerāt apportātes mune- ra auri ⁊ argētū p tēpli edificatōe. ⁊ ei⁹ veneratione: ⁊ in reuelatione diuina pceptū est zacharie qđ ex illo au- ro ⁊ argento faceret coronās. ⁊ poneret in capite iesu pontificis ad de- notādū pfectū in edificatōe ⁊ administratōe pontificalis offi- cij. Et qđ postea ille corone suspē- dereut in tēplo edificato: in lo- copatēti ad tē- pli decorē. ⁊ offe- rentium memo- riā. Et bis dicit p̄sa paucis ex- ceptis qđ discus- rentur.

a Ecce vir ori- ens nomē ei⁹. i. iesus pōtifer in bono pficiens. **b** Et subter eū dicitur. i. sub eo edificatō tēpli p̄sperabit.

c Et p̄siliū pacis erit inter duos illos. i. inter iesum pontificē ⁊ zorobabel ducē. **d** Et qđ p̄cul sunt. nou- solū iudei s̄ etiā gentiles. **e** Veniet in hierlm ex re- uotione. **f** Et edificabit in tēplo dñi. offerēdo mu- nera p̄iosa ad tēpli necessaria s̄m qđ b̄. ij. Machab. ij. ca. Fiebat xō qđ ⁊ ipsi reges ⁊ p̄ncipes locū summo bonore dignū ducerēt. et tēplū maximis munerib⁹ illustrarēt. **g** Et scietis. p̄ impletionē p̄phetie mee ⁊ sic est verbum zacharie. **h** Et erit aut hoc si auditu audieritis ⁊c. p̄ hoc p̄ qđ hec p̄missio de bono futuro. talie p̄similes frequē intelligunt in scriptura tali con- ditione. s̄. si illi q̄bus fiunt in bono p̄seuerēt. ⁊ s̄. si cōmi- nationes de malo pene si p̄maneat in peccatis. Scien- dū aut qđbi trāslatio n̄ra sic b̄. Ecce vir oriens nomē eius. trāslatio chaldaica apud hebreos a utētica sic b̄. Ecce vir messias nomē ei⁹. ⁊ sic intelligit ad literas de iesu nazareno. qđ est vere messias in lege ⁊ p̄betis. p̄- missus. qđ d̄ hic oriens. qđ s̄m deitate eternalit̄ oritur a patre. Et subter eū oriet. qđ tūc erat nascitur⁹ s̄m hu- manitate t̄p̄aliter de matre. Et ipse edificabit tēplū dñi. i. ecclesiā de fidelib⁹ suis tanq̄ de lapidibus uiuis. Et ipse extruet tēplū. repetitio est eiusdē ad maiorem assertionē. Et ipse portabit gloriā. in sua resurrectione. Et sedebit ⁊ dñabit sup solio suo. in sua ascensione ad dexterā dei patris. ut d̄. Marci vltio. Assumpt⁹ est in celus ⁊ sedet a dextris dei. Et erit sacerdos ⁊c. vñ d̄ de eo ad Hebreos. vij. Dic aut eo qđ maneat in eternum sempiternū h̄ sacerdotiū. Et p̄siliū pacis erit inf du- os illos. i. inf iudeos ⁊ gētilēs ex q̄bus facta ē vna ec- clesia. sub vno pastore ihu xp̄o. cetera exponant sicut p̄us. nec mirandū qđ in principio huius partis loq̄tur scriptura de iesu filio isedech qui fuit figura re ⁊ noie iesu xp̄i filij dei. qđ p̄pter similitudinē figure ad figuratū sa- cra scriptura frequēter transit sub vno t̄p̄tū de vno ad alter⁹: sicut dicit⁹ fuit Esaiē. xij. qđ scriptura loq̄t de rege babilonis: transit ad loquēdū de demone p̄ eū figurato. ⁊ similiter fit in plurib⁹ alijs locis.

In ca. vij. vbi dicit in postilla. Dic ponit successio quadruplicis regni.

Ad ditio.

De ca. vij. s̄m cōtinuationē ad p̄dicta v̄ sic ex- ponendū. Nā postqđ p̄beta scripserat de bo- no regimine secūdi tēpli in suo principio. ⁊ hoc

dñi ad me dicens. Sume a trāsmiſione ab oldai et a thobia ⁊ ab idata ⁊ venies tu in die illa ⁊ intrab̄ tomū iosie filij sophonie qđ venerit te babilone. ⁊ sumes auz ⁊ argētū et facies coronas et pones in capite iesu filij isedech sacerdotis magni et loq̄ris ad eū dicens. Hec ait dñs exercitū dicens. Ecce vir: oriens nomē ei⁹. Et subter eū oriet: ⁊ edificabit tēplū dñi: et ipse extruet tēplū

in. iij. caplo. vbi dicit. Hi sunt duo filij oliue ⁊c. vt supra expositū est. ⁊ dñr in. v. ca. tractauit de doctrina pharizai ca seu thalmudica nebanda sub qđ regimen secūdi tēpli fuit post tēpus machabeoz vsq̄ in finē. in hoc ca. vij. agit de regimine populi dei p̄ verā euangelicā legē que diuul-

dñō. Et ipse portabit gloriā ⁊ sedebit ⁊ dñabit sup solio suo. Et erit sacerdos super solio suo ⁊ p̄siliū pacis erit inter illos duos. Et corone erūt helē ⁊ thobie ⁊ idate ⁊ hen filio sophonie memori- ale in tēplo dñi. Et qđ p̄cul sunt veniet: ⁊ edificabit in tēplo dñi ⁊ sciet qđ dñs ex- ercituū misit me ad vos. Et erit at hoc: si auditu au- dieritis vocē dñi dei vestri. **Caplm. vij.**

gata fuit prope de- structiones tēpli et postea de quo di- cit. Et cōuersus sū et leuaui oculos meos. i. transui ad altā visionē altiorē. Et ecce quatuor qua- drige. s̄. quatuor euā- gelia. quoz eq̄ alij rufi. s̄. martyriō. alij nigri. i. obscuri p̄funditate myste- rij. Alij albi. gratia virginali. Alij va- rij ⁊ fortes. gratia curationū ⁊ diuer- sarum virtutū ha- bentes. Dicuntur at iste qđrige egre- di de medio duoz montium. s̄. de me- dio duoz testamē- toz qui montes ex-

firmitate ⁊ soliditate sue doctrine. Et si dicunt. ⁊ qđ nulla vetustate consumi possunt. Et bi dicunt quatuor veni- egredientes vt stent coraz dñatore vniuerse terre. qđ ad quatuor p̄tes mūdi p̄dicatio euāgelica discurret. qđ in oēm terrā exiuit sonus eoz ⁊c. Sed robustissimis eoz dixit qđ pambulaerūt terrā ⁊ requieuerūt seu req̄escere fecerūt spiritū in terra aquilonis. p̄ qđ designat. qđ sedes aplica in qđ residet plenitudo ecclesiastici roboris: debebat qui- escere. i. sedere romē que est in terra aquilonis. s̄. respectu hierusalē. vel quia lz in oēm terrā exiuit euāgelica p̄dica- tio: tñ in europa que est aq̄lonaris respectu terre habita- bilis: requieuit sp̄s dñi. i. ecclesiastica potestas qđ p̄ sp̄m dñi exerceat. Et notandū qđ lz bec expositio videat esse al- legorica p̄suppositio tñ s̄m p̄tinuationē ad p̄cedentia qđ in hoc ca. loq̄tur p̄beta de regimine ecclesie post destru- ctionē tēpli vt dicit⁹ est l̄ralis debet censi s̄m regulas supra in questione sup p̄logum s̄m. positas.

Replica.
In capitulo sexto quatuor quadrigas Burgēsis ex- ponit de quatuor euangelis. que est p̄ mystica ex- positione sustineri potest: tamen s̄m literam non possunt reddi singula singulis. Nam nō est ratio quare vñ euangeliū habuerit equos rufos aliud albos. aliud nigros: aliud varios. quia quatuor euangelia sunt in stilo di- uersa: est tñ vna omnium materia. vt p̄ beatū augustinū de cōcorda. euangelistarū ⁊ p̄ beatū Grego. sup ezechielē. Et sp̄aliter quadriga cū rubeis equis nō dicit. p̄cessisse alijs. p̄cedentib⁹ quasi p̄ martyres equis rubeis significa- tos euangeliū nō sit p̄speratū. Alie em quadrige cū suis equis ad diuersas mundi partes dicuntur in litera pro- cessisse. cū tñ euangeliū ⁊ eius sonus in omnes terrā per- bas ⁊ illas indifferenter exiuit. Unde si expositō Burgē. accipit vt mystica. nō oportet figurā ⁊ figuratū p̄ omnia concordare. vt dictum est supra circa capitulū primum Osee.

Capitulum. vij.
Et factum est. Dic interponitur solutio cuiusdam dubij. Et diuiditur in duas. quia primo questio proponitur: ⁊ secundo soluitur. ibi. Et factum est Circa primum sciendū. qđ post destructionē ciuitatis ⁊ tē- pli tempore sedechie. iudei postea iesunauerūt anuati in illa die. Et quia populus redierat de captiuitate. et tem- plum erat p̄pe cōsummationē: ideo iudei qđ remanserūt

De ca. vij. s̄m cōtinuationē ad p̄dicta v̄ sic ex- ponendū. Nā postqđ p̄beta scripserat de bo- no regimine secūdi tēpli in suo principio. ⁊ hoc

In babilone miserunt nuncios in bierlm ad pphetas 7 sacer
dotes: querendo si deberet ab illo ieiunio cessare. 7 hoc e qd
pf. a Et factu est in anno. iiii. darij regis. in cui anno
sexto replu fuit psummatu. b In qtra. s. die mensis. ix.
q est casleu. cui apud nos comidet Noueber. 7 sic accipi
tur hic non? mens
fm ord. nefestoru:
in q ordine marti?
est pm? vt declara
tu fuit diffuse Se.
vii. 2 Ego. rii.
c Et miserunt. de
babilone.

d Ad tomu dei
sarasar. iste princi
palis erat in nunc
cios.
e Ad pbandu fa
ciem dni: qz omni
bono negotio pre
mitteda est oratio.

f Et di. sacerdo
tibus re. q debent
mndere de lege 7 de
alijs dubijs.
g Nunq d flen. e
mibi. i. populo iu
daico.

h In qnto mese
licz em civitas fue
rit capta qro men
se: tm no fuit cobu
sta vsq ad mesem
quintu. vt dictu est
s. Diere. xxxix. et
br. iij. Reg. vltio.

i Et factu e. Dic
pnter qstio posita
soluit in q solutioe
sic pcedit. qz pmo
increpan? de mo
do ieiunadi pteri
to. scdo psolan? de
bono futuro ca. se.
qucuti: scio coplec
qonis solutio ver
sue fine eiusde ca.
ibi. Et factu e. Pri
ma in duas. qz pri
mo pbeta arguit
modu indebitu ie
iunadi. scdo indu
cit ad rectu modu
viuendi: ibi. Et fa
ctu est. Circa pmu

sciendu q licz iudei in dieb? ieiunioz suoz abstineret ab
alib? cibis. no tm abstinebat a vicijs. ppter qd erat rep
bensibiles: fm q diffuse ondit Esai. lviij. id ibide dicit.
Nolite ieiunare sicut ad bac die. 7 hoc mo arguit eos p
pbeta. d. k Cu iei. 7 plange. in qnto. s. mese. p ciuita
tis 7 repli destructoe. l Et septio. p infectoe godolie
ad qua secuta e dispsio reliqaz pli inde. m Per hos
lxx. anos. s. captiuitat?. n Cu. iei. ic. m. i. ad honore
meu. q. d. no. qz no abstinuist? a pctis. o Et cu co. 7 bi.
laute p? ieiuniu. p Nun. no. w. co. 7 bibist? i. ad viam
voluptate. q. d. sic. 7 nihil paupib? distis. q Nunq d
no sunt ver. q locu. e. dno. de mo ieiunadi indebito. r
In ma. pphaz hoz. sicut allegatu est de Esai. q suo tpe
arguit ieiunates male. s Et factu est. Dic pnt indu
cit plm ad debitu modu viuedi. 7 subdit. t Judiciu
veru iudicate. no deferetes alicui ptra iusticia timore aut

Et factu e in ano qr
to darij regis: factu e
vbū dñi ad zacharia in qr
ta mes noni q e casleu. Et
miserunt ad tomū dei sarasar
7 rogomelech et viri q erāt
cū eis ad precādū faciē dñi
vt dicerent sacerdotib? to
mus dñi exercituū 7 pphis
loquētes. Nunq d flendū ē
mibi in qnto mese vel san
ctificare me debeo sicut feci
iā multis ānis. Et factū ē
verbū dñi exercituū ad me
dicēs. Loqre ad oēm pplm
terre: 7 ad sacerdotes dicēs
Cu ieiunaretis 7 plāgere
tis in qnto: 7 septimo per
hos septuaginta ānos nū
quid ieiunū ieiunastis mi
hi. Et cū comedistis et bi
bistis nunq d nō vobis co
medistis 7 vobismetipsis bi
bistis. Nunq d nō sē vba
que locut? est dñs in manu
pphaz priorū cū adhuc hie
rusalē hitaret 7 ess? opulen
ta. 7 ipa 7 vrbes in circuitu
ei. 7 ad austrū 7 in cāpestri
bus hitaret Et factū ē ver
bū dñi ad zachariā dicens
Dec dicit dñs exercituū di
cens Judiciū vey iudicate
7 misericordiam: 7 miseratōes:
7 facite vnusquisqz cū fratre

favore. v Et misericordiam. qtu ad mentis affectu m.
x Et miseratōes. qtu ad multiplicē effectū.
y Facite. cū psonis indigētib? cuiuscūqz p dicitis aut
sexus. 3 Et fratri suo. i. primo suo. a Pro co.
in cor. suo malū. ex q pz falli. ps Josephi dicitis libro

suo. Et viduā 7 pupillum 7
aduenā 7 pauperē nolite ca
lumniari: 7 malū vir fratri
suo. nō cogitet i corde suo.
Et noluerit attēde 7 auer
terūt scapulā recedentes: 7
aures suas aggrauauerūt ne
audirēt: 7 cor suū posuerūt
vt adamantē ne audirēt le
gē 7 verba q misit dñs exer
cituū. in spū suo scō p ma
nū pphaz hoz. Et facta ē
indictio magna a dño exer
cituū. Et factū est sicut lo
cutus sum 7 nō audierunt:
sic clamabunt 7 nō exaudia
dicit dñs exercituū. Et di
spersi eos p oia regna q ne
scierūt. Et tra desolata est
ab eis eo q nō ess? trāsiens
7 reuertēs: et posuerūt trā
desiderabilē in desertū.

Capitulum viij.
Et factū ē vbū dñi ex
ercituū dicēs. Dec dic
dñs exercituū. Zelat? sum
syon zelo magno 7 indigna
tione magna zelat? sum eā.
Dec dicit dñs exercituum.
Reuersus sum ad syon: 7
habitabo in medio hierlm
Et vocabit? hierusalē ciui
tas veritatis: 7 mōs dñi ex
ercituū mons sanctificat?.
Dec dicit dñs exercituum.

antiquitatū. rii. c.
q cogitatio nō
est pctm nisi pce
dat ad effectū.
b Et noluerūt
attēdere. ad ver
ba ppharū ptes
vū q erāt in hie
rusalem 7 regno
iude an destru
ctione hierlm: s
magis pphetas
psecuti sunt ad
mortē.
c Et fa. ē indig
tio magna a to
mino. q p chal
teos ciuitatē et
replū destruxit.
iplm ptim occi
dendo 7 partim
captiuādo: ideo
secutur.
d Et disperfi
eos p oia regna
.i. p multa: vt p
regna assyriozū
chaldeoz: p haz
et medoz.

non tā ppter e? fertilitatē. qz tra egypti est fertilior: qz
ppter mundi redēptorē q opatus est salutē.

Capitulum viij.
Et factū est. Dic post plm increpationē ponit
pbeta boni pmissione. vt bon? samaritanus
post vinū mordicatiū infūdēs oleū lenitiū.
7 diuidit in duas ptes. qz p ponit dicta pmissio. scdo
pmissiois pfirmatio: ibi. Dec dicit. Promissio vo ista
ē de pspa hitatōe ciuitat? irim reedificate. Premittit
tū pterita castigatio: cū dī in psona dei. b Ze. sū syō.
sicut vir vrozē: q acriter corripit eā delinqtē. 7 accipi
tur h syon p ppo q ibi pueniebat ad replū. 7 etiā p tē
plo. qz plis castigat? fuit p captiuitatē. 7 replū incelsuz
ppl malicia. c Reuer. sū ad syō. i pulcedine de
mētē. d Et ba. i medio irim. qz p reedificatōez tē
pli vbi viguit cultus dei: 7 etiā ibi erit multatudo ppl.

e Et ter. deso.
est ab eis. i. ppe
eor? demerita.
f Et po. terraz
desiderabilē. i. in
teā q fuit deside
rabil? pūb? scis.

Zaccharie

is sequitur. **E** Adhuc habitabunt senes etc. qm non inefficatur in ueritate sicut antea. cetera patet in lra. **H**ec dicit. **D**ic dnr sequitur dicte pmissiois pfirmatio. et diuidit in duas. qz pfirmat roe. scdo ex plo: ibi **H**ec dicit. **R**o aut accipit ex dei potetia cui nihil e difficile. et h est qd

df. **S**i uidebitur difficile i oculis reliqaru ppli huius. ppter paucitatem em plebis tpe Zaccharie uidebat hoibz qd ceceho hierlm non posset sufficere populi. **S**ed non obstat potentie dei. id subditur.

Hunqd in oculis meis etc. et subditur modus populationis eius. **E**cce ego saluabor etc. qz redificata ciuitatez statu e psonate: multi iudei de diuersis partibus instinctu dei uenerunt illic ad habitandu.

Hec dicit. **D**ic dnter pfirmat ex plo per hoc qd anteqre sumeret edificatio templi: ppls erat in misero statu: et opere resu pto cepit meliorari. ideo df.

Confortent manus vestre. in templi ope.

Qui auditis etc. pos prophetarum. s. ag sei et Zaccharie ad edificiu templi exhortantiu.

Siquidem an dies il. mer. bo. non erat etc. i. boies et iumenta laborant quasi frustra. qm non cedebat eis ad lucy.

Me qz introenti neqz exenti erat par ppter insidias aduersarioz.

Nunc autem. i. post operis resumptioem.

No iuxta dies priores. in quibus ppls erat in miseria magna. **S**ed semet pacis erit. i. ppls poterit pacifice seminare et metere: et erit etia abundantia id subditur. **V**inea dabit fructu suu etc. **E**t erit. sicut eratis maledicti in gentibus. qz qm gentiles maledicebat alicui dicebat. sic tibi ptingat sicut miseris iudeis. **S**ic saluabo uos. de malis. **E**t eritis benedicti. qz benedictus alicui dicit. **F**iat tibi sicut iudeis. **L**icet aut istud aliquantulater fuerit impletu tpe templi summari: et ciuitatis reedificate. tñ multo pfectu impletu fuit tpe xpi et aploz. cetera patent vsqz ibi.

Adhuc habitabunt senes: et an in plateis iherlm: et uiri baculi in manu eius pro multitudie diez. **E**t platee ciuitatiz conplebunt israhel: et puell ludetibo in plateis eius. **H**ec dicit dñs exercituū. **S**i uidebitur difficile i oculis reliqaz ppli huius i dieb ill' nūqd i oculis meis difficile erit: dicit dñs exercituū. **H**ec dicit dominus exercituū. **E**cce ego saluabo poplū meū d' tra orientis: et d' tra occasus solis: et adducā eos et habitabūt i medio hierlm et erūt mihi i populū: et ego ero eis i deū i uitate et i iusticia. **H**ec dicit dominus exercituū. **C**onfortetur manus v're q' auditis i his dieb sermōes istos pro populo in die q' fundata est dom' dñi exercituū ut templū edificaret. **S**iquidē autē dies illos merces hoim nō erat nec merces iumentoz erat neqz introenti neqz exenti erat par p' tribulatioe: et dimisi oēs hoies unūquē qz extra primū suū. **N**unc autē nō iuxta dies priores ego faciā reliquijs ppli huius: dicit dominus exercituū. **S**emē pacis erit. **V**inea dabit fructū suū: et tra dabit germen suū. **E**t celi dabūt rorem suū: et possidēt faciā reliqas ppli h' uniuersa h'. **E**t

Hec sunt q' sba q' facietis. ubi concludit q' pmissio de corp honoz implebit i eis: si pmaneat i iusticia. id subdit **Q**uoniam ueritate. sine uolo et deceptioe. **U**eritate et iudiciū pacis iudicate. sine psonaz acceptioe. **I**n portis uestris. i portis em ciuitatis sedebāt antiq

erit sic erat maledictio i gentibus dom' iuda et dom' isrl. **S**ic saluabo uos et eritis benedicti. **N**olite timere. **C**onfortetur manus v're: qz hec dicit dñs exercituū. **S**ic cogitavi ut affligerē uos et uenire ad iracundiā puocasset p'zel v'ri me dicit dñs et nō suz miser: sic p'uersus cogitavi i dieb istis: ut benefaciā u'ri iuda et hierlm. **N**olite timere. **H**ec s' q' sba q' facietis. **Q**uoniam ueritate unusqz qz cū p'rio suo. **U**eritate et iudiciū pacis iudicate i portis v'ris: et unusqz qz maluz extra amicū suū ne cogitet i cordibz v'ris: et iuramentū mēdaz ne diligatis. **D**ia ei h' s' q' odi dicit dñs. **E**t scilicet ē uerbum domi exercituū ad me dicēs. **H**ec dicit dñs exercituū. **I**eiuuiū q'rti et ieiuniū q'nti et ieiuniū septimi et ieiuniū decimi erit domui iude i gaudiū et leticiā et i solēnitates p'claras. **U**eritate tñ et paces diligite. **H**ec dicit dñs exercituū. **U**sqz quo ueniant ppli et habitēt in ciuitatibz multis et vadant habitatores unus ad alterz dicētes. **E**amus et tepcemur faciē dñi: et qram' u'ri domini exercituū. **U**adam etiā ego. **E**t ueniet ppli multi et gentes

laciū: si tñ ieiunēt debite. s. a uicijs abstinēdo et opa iusticie faciēdo: id sequitur. **U**eritate tñ et pace diligite. iuste et pacifice cū primo p'uersando. **H**ec dicit. **B**ic p'nter denusciatur multiplicatio fidelium i aduentu christi cum dicitur in p'sona dei. **U**sqz quo ueniat etc. et p'ntinuat sic cum precedenti lra. **U**eritate tñ et pace diligite. iuste et pacifice p'uersando. **U**sqz ueniant populi multi ad fidē xpi in lege et p'betis p'missi. **E**t habitēt i ciuitatibus multis. p' orbē diffusis. sicut uidemus impletum p' orbem uniuersum. **E**t vadant habitatores etc. scilicet exhortātes ad bona opera. **U**adam etiā ego. quia ego deus in humana natura assump'ta ueni in hierusalem ubi oblatas fui in templo.

tus iudices ut omnes tam indigene q' aduene in promptu possent eos inuenire. cetera patet. **E**t factum est. **D**ic ponit impletio solutiois d' questione supra posita et diuidit in duas ptes. qz primo ponit solutiois cōpletio. scdo aduentus xpi denūciatio: ibi **H**ec dicit. qz p'ncipalis intentio p'phetaz est nunciare dies messie ut dicit ra. sal. i. sequenti cap. et aliq' doctores hebrei: id frequē loquēdo d' alijs interferunt de p'tinētibus ad aduentum xpi. **C**irca primū sciēdum q' questio fuit mota de ieiunijs q'nto mēse et se p'timo et occasione huius sic mētio de alijs ieiunijs que apud iudeos fiebat p' anni circulū eius. **I**eiuuiū q'rti. s. mēsis i q' capta fuit ciuitas hierusalem: utz. iiii. reg. vii. **E**t ieiuniū q'nti. in q' tēplū et ciuitas fuerūt cōbusta. **E**t ieiuniū septimi. i. die exp'atiois: et p'pter mortē godolie: ut p'dictū ē. **E**t ieiuniū decimi. qz tunc ezechiel et populus exiēs i babilonia audierunt rumores de s'uerione hierusalem tēplū. **E**t erit domui iude in gaudiū. i. uertet ad eorū p'speritatē et solaciū: si tñ ieiunēt debite. s. a uicijs abstinēdo et opa iusticie faciēdo: id sequitur. **U**eritate tñ et pace diligite. iuste et pacifice cū primo p'uersando. **H**ec dicit. **B**ic p'nter denusciatur multiplicatio fidelium i aduentu christi cum dicitur in p'sona dei. **U**sqz quo ueniat etc. et p'ntinuat sic cum precedenti lra. **U**eritate tñ et pace diligite. iuste et pacifice p'uersando. **U**sqz ueniant populi multi ad fidē xpi in lege et p'betis p'missi. **E**t habitēt i ciuitatibus multis. p' orbē diffusis. sicut uidemus impletum p' orbem uniuersum. **E**t vadant habitatores etc. scilicet exhortātes ad bona opera. **U**adam etiā ego. quia ego deus in humana natura assump'ta ueni in hierusalem ubi oblatas fui in templo.

Vbi frequenter orauit et predicauit populum exhortando. In diebus illis in quibus app. decē bo. rē. et qz sunt lxx. lingue que multiplicatae p. decē faciūt septingētos. et itez in pallijs iudeorum erant quatuor fimbrie p. quatuor angulos. Septingenti dō ducti p. quaternariū faciūt duo milia octingētos. et dicit bicra.

Sal. q. tot gētilēs de omnibus linguis sequentur quemlibet iudeum cōuersū ad iudaismū q. hoc nō fuit impletū a reuictu captiui tatis babilōice v. q. ad tps istud fms ipm. id cogitur hoc reducere ad tps futurum in quo dicit Messia futurus. s. qd dicit impletū iā impletū ē a tēpe aploz q. fuerūt iudei natōne. q. ad p. dicitōz eoz i fortibus suis nō solū d. gētilib. ad bēserūt vni aplo duo milia octingenti: sed etiam multo plures ad fidē xpi conuersi. d. tamen bic.

Apprehendent decem homines rē. quia denarius est limes numerorum: vt h. iij. p. hys. et sequentes numeri sunt replicatōes denarij: vt. lxx. bis decē rē. ter decē: et sic p. h. et ideo p. denariū notatur multitu- do adherentiū aplis ad sequendū xpm. Et omib. linguis. ppter hoc tonū linguaz in die pēthecostēs fuit datū aplis vt fidē xpi p. dicare possēt in oibus linguis.

Quis vbi dicit. Postq. posite sūt p. b. respiciētēs tps bierlm recedificatē sub dñatu p. s. r. hic ponitur p. b. ad idē sub tpe reg. grecor. et diuidit in duas ptes. q. p. nūciatō solatio iudeis ex aduersarior. deie ctōe. scdo ex xpi missiōe: ibi. Exulta sat. tercio ex bonor. multiplicatōe: se. ca. Primā dō pte exponit ra. Salo. de subiectōe terraz et ciuitatū q. noiantur hic tēpe Messie: quē expectāt iudei ventur. s. qz hoc iā trāsīt i p. rēntū: id aliū exponit de victorijs machabeor. s. qz victorie eoz nō vidētur aliq. lter tantuz se extendisse vt lsa sonat. id aliū exponit et melius vt credo de victorijs alexādrī ma gni qui fuit primus rex i monarchia grecor. et destruxit monarchiā persaz et medoz. igitur p. h. h. s. i. am expo nitur sic lsa. a. Omnis vbi dñi. i. p. h. a. de malo pene supuenturo terris infra noiatis: et deiciēte eaz. p. tates sicut omis graue deicit bois portātis virtutē. b. In terra adrach. i. syrie. c. Et damasci regei ei. q. a. Da mascus erat caput syrie: vt h. lsa. viij. et iō i ipa quiesce bat syria sicut i metropoli et fortiori ciuitate. d. Quia dñs est oca. bo. rē. i. qz dñs p. uidet et disponit oia sup ho mines ventura: et potissime respicit p. s. m. isrl. in q. tū assū pturus erat humanā naturā de eo. hoc autē hic introdu cit ad significandū q. tribulātōes bēnūciatē sup ēras i. Gas vcture p. alexādr. magnuz venerūt ppter mala q. se cerūt iplo iudeor. saltē p. pte. e. Emath q. z. nomē ci uitatū syrie. pte terminos iudee. f. Et tyr. et syō s. i. r. vt p. z. ex. iij. Reg. g. Assumpserūt q. pte sibi sapiāz. s. ter renā. id subdit. h. Et edificauit tyrus munitiōz suā. vt nō timeret boiem. i. Et coacerna. argen. quasi bu mū. i. in magna valde abundātia. et hoc ex merab. que

robusti ad qrendū dñm exercituū i bierlm: et tēp. cā daz faciē dñi. Nec dicit dñs exercituū. In dieb. ill. in quib. p. apphēdet decē hoies ex oib. linguis gentiū: et apphē tent fimbriā viri iudei dicentes. ibim. vobiscū. Au diuim. ei. qm. te. vobiscū ē.

Quis vbi dicit. i. c. i. r. Tra adrach. et damasci regei ei. qz dñs est oculus hois et ois ēbuū isrl. emath q. i. t. m. is. eius. et tyrus et syon. Assumpserūt quippe sibi sapiāz. valde. Et edificauit tyrus munitiōz suā. et coacerna argentiū quasi bu mū. et aux. vt lutū plateaz. ecce dñs possidebit eā. et p.

afferebāt ibi p. mare et tēp. diuersaz gētiū: vt habet Ezech. xxvij. s. qz sapiā frenā non valet dñm. id sub dit. k. Ecce dñs possi. eā. p. alexādr. l. Et pcutiet i mari forti. ei. Tyrus em erat vndiq. mari circū clusa: s. alexāder magnus lignis et lapidib. et terra im-

cutiet i mari fortitudiez et signi deuorabit. Vide bit ascalō et timebit gaza et tolebit nimis et accarō qm. p. fusa est spes ei. Et pibit rex d. gaza: et ascalō nō hita bit. Et sedebit sepatōz in azoto: et disp. dā supbiā phi listinoz. Et auferā sangui nez ei. de ore ei. et aboiatō nes eius. d. medio dētū ei. Et relinquet. etiā ipē teo nro. et erit quasi dux i iuda. et accarō quasi iebuse. Et circū dabo. tomū meaz. ex his q. militāt mibi. eūtes et reuertentes. et nō transibit sup eos vltra exactor. quia nūc vidi i ocul. m. eis. Exulta sat. filia syō: iubila filia

positis cōtigua uit eaz. p. inq. li tozi. et sic cepit eā et combussit. m. Videbit ascalon rē. Iste ei ciuitates p. b. listinoz erāt si te sup mare me diterraneum et p. p. inque tyro. et ei cōfederate. et ideo vidētes de structōem ei. ti muerunt destru ctiones. p. priam. ideo subditur. n. P. p. fusa ē spes eius. quā habebant in for titudine et auxi lio tyri. o. Et sedebit se patōz i azoto. q. est ciuitas p. b. listinoz. et d. bic sepatōz alexan der qui bōa ter re sepauit et vi uisit suis bella toribus. in heb. habet. Et sede-

bit spūs in azoto. et hoc dñit alexandro qui fuit na tus de adulterio. Beccanabus em p. illusiones magi cas sub specie ammōis dei lybie cognouit m. f. alexā dri et eum genuit: vt h. in bystoria alexādrī. p. Et auferā sanguinē eius de ore ei. s. alexandri: q. indigna tus d. iudeos dixit se destruere bierlm et iudeor. effun dere sanguinez. s. viso summo sacerdotē versus fuit in mansuetudinē: vt dicitū est. s. ca. vj. Et ab omi zationes eius. i. blasphemias de deo isrl. quibus dicebat ipm. impotentē ad defendendū p. s. m. isrl. contra ipm. r. De medio dētū eius. i. de lingua eius que ē i me dio dētū. s. Et relinquetur. i. seruabit. t. Et am ipse deo nro. qz alexander deo sacrificauit i bierlm p. m. p. d. n. f. ostensionē. put dicit Josephus li. antiq. tatus. xj. v. Et erit quasi dux i iuda. qz libertates p. s. dedit vt ibi. d. h. r. Et accarō quasi iebuseus. qz illā ciuitatē subiecit iudeis sicut Iebuseus fuit sub dicitus per expugnatōem dauid. ij. Reg. v. y. Et circū dabo. tomū meā. i. tēplū. a. Ex his q. mi. mibi. i. ex iuda machabeo et fribus eius q. templū d. duces antiochi. Illustr. recapaerūt et mūdauerūt. j. Mach. iij. b. Cūtes et redeūtes. i. ad bella d. aduersarios insurgētes. et hoc fuit post tps alexādrī: vt p. z. j. Ma cha. j. c. Et nō trāsibit vltra super eos exactor. scz tributi. vñ. j. Mach. xij. v. Anno. clxx. ablatuz est iugū gentiū ab isrl. d. Quia tunc vidi oculis. demē tie afflictōem populi. et d. hoc in persona dei. e. Exulta. Dic. sequenter annūciatur aduētus chri sti quem summe desiderabant patres antiqui: et dñi dicitur i duas. quia primo denūciatur aduētus christi. secundo multiplicatio fidelis populi: ibi. Conuertimī Circa primū d. e. Exulta satis filia syon rē. quod patet impletum d. tomino Jesu xpo Math. xxj. vbi allegatur bec auctoritas tunc impleta qm. p. p. veniens in bierlm ad passiōē suā fuit receptus iā ciuitate et i tēplo cū leticia et exultatione populi.

Zacharie

a Ecce rex tuus veniet tibi. i. ad salutem tuam. vñ dicit bicra. **Sa.** q. scriptura ista nō pōt intelligi nisi de rege messia. **b** Iustus et saluator. saluauit enim nos p viam iusticie scipm morti offerēdo. **c** Ipe paup. pauper enim vitā duxit a principio natiuitatē vsq; ad horaz mortū vt patz ex decursu euange lii. **d** Et ascēdens sup asinaz et super pululuz sup vtrumq; emi ascēdit successiue tunc exiens i hierlm: vt patz **Matth. xxj.**

e Et dispcdam quadrigam ex ephraim zc. qā nō vi armoz triumpbauit: sed euidentia miraculoz. vnde dicit bicra. **Sa.** q. messias nō indigebit bellatoribus ad subiugā dū sibi multitudine gentiū: sed erronee dicit futurū: quod iā est p̄critū p̄ p̄dicatōne aploz. iō subdit. **f** Et loq̄tur pacē gentibus. q̄ puer se sunt nō violē

na s̄ persuasione pacifica. **g** Et ptās eius a mari zc. quia in omnibus partibus orbis sunt aliq̄ fideles xpm̄ confitentes: **z** **Matth. vj.** dicit. **Data** ē mibi ois ptās in celo z in terra. **b** Tu q̄z. o. xpe. z mutatur modus loquendi de tertia persona ad secundā.

i In sanguine. i. in virtute sanguis tui in cruce effusi. **k** Testamēti tui. qz sanguis ille ē p̄firmatō noui testā. **Matth. xxvj.** **l** Emisisti vinctos tuos zc. i. p̄ies in inferni lyombo detētos eduxisti. **m** Cōuertim. **Hic** p̄nter inducunt p̄li ad fidē xpi. aliq̄ tñ expo nūt residuū huius ca. de iudeis q̄ fugerant tēpe persecutiōis regis antiochi. s̄ audito q̄ iudas machabeus et fratres eius p̄ualuerāt aduersus duces antiochi redierūt s̄ diuersis partib; cū iuda fortiter s̄ aduersarios p̄liantes. z ad hoc satis pōt applicari l̄ra. s̄ saluo meliori iudicio mibi vñ melius exponi cōsequenter ad literā p̄cedentē de vocatione ad xpi fidē cū dicit. **m** Cōuertim ad munitōnem. i. ad xpi fidē que est tanq̄ fortalicū credētibus: s̄m̄ illud **Proverb. xvij.** **Turri** fortissima nomē dñi. ad ipm̄ currit iustus z saluabitur.

n In cruce. i. vincti ad iuuicē charitate z spe retributiōis eterne. **o** Hodie q̄z. i. noui testā. tpe. quod dicitur ad **Roma. xij.** **Non** p̄cessit dies autē appropinquauit. **p** Annūciās duplicia reddā tibi. tēpe em̄ no. testā. p̄dicatur publice duplex gloria. s̄ anime reddenda. s̄ anime z corporis. **q** Quoniam extendi mibi iudā. i. Jesum christū de tribu iuda s̄m̄ carnē natum. **r** Quasi arcū. in cruce quo arcu ē percussus demon. **s** Impleui ephraim. i. aplos q̄ om̄s vñ fere om̄s fuerunt s̄ regio decē tribuū: quo vocat̄ ephraim frequenter in scriptura vt. **te. co. q.** **Hieroboaz** primus rex fuit de tribu ephraim. hos autē aplos impleuit dñs spūsancto: **Act. ij.** **t** Et suscitabo filios tuos syon. i. apostolos. **v** Super filios tuos grecia. in q̄ plures apli p̄dicauerunt fidē xpi. iō sequitur.

x Et ponā te quasi gladiū fortis. p̄dicando dei verbū quod ē gladius spūs: **Ep̄h. vj.**

irm. Ecce rex tuus veniet iustus et saluator ipe pauper et ascēdens sup asinā et sup pululū filiū asine. Et dispcdam quadrigā ex ephraim et equū d̄ hierlm: et dissipabit arcū bellicū. Et loq̄tur pacē gentibus et ptās eius a mari vsq; ad mare: et a flumib; vsq; ad fines terrē tuā q̄ i sanguine testi tui emisisti victos tuos de lacu i q̄ nō ē aqua. Cōuertim ad munitōz victi spei. Hodie q̄z annūciās duplicia reddam tibi qm̄ extēdi mibi iudā q̄si arcū: impleui ephraim. Et suscitabo filios tuos syon: super filios tuos grecia et ponā te quasi gladiū fortis. Et dominus deus

y Et dñs deus sup eos videbit. i. miraculis visibilibus diuina virtute fiendis ad inuocatōz aploz. **z** Et erit bit vt fulgur iaculuz eius. i. effectus sue p̄tatis ita mani festabit: sicut fulgur egrediēs de nubibus. **a** Et dñs deus in tuba canet. in tuba. s̄ p̄dicatōnis p̄ aplos de q̄ d̄t

sup eos videbit et erit bit vt fulgur iaculū eius. Et tuba minus deus i tuba canet et vadet i turbine austri. Dominus exercitū p̄tegz eos et deuorabūt et subiciēt lapidib; fūde. Et bibētes in ebriabūtur q̄si a vino et replebūtur vt phiale et quasi cornua altar. Et saluabit eos dominus deus eoz i die illa vt gregē popli sui qz lapides sci eleuabuntur sup terrā eius. Quid em̄ bonuz eius ē: et qd pulcuz eius nisi frumentū electoz et vinū germinans virgines.

Capitulum. x.

D Etite a domino pluuia i tēpore serotino

efa. lviij. Quasi tuba exalta vocē tuā b. Et vadet i turbine austri. i. idola auferet sicut ventus turbinis stipulam. **c** Dominus exercitū i. angeloz. **d** Proteget eos. dāto eis cōstantiā cōtra persecutiōes tyrannoz. **e** Et deuorabūt. i. incoz porabunt xpo gentes per susceptiōez fidei. **f** Et subiciēt. iugo xpi. **g** Lapidibus fūde. i. p̄dicatōnibus p̄cedentib; ex charitate q̄ per fundā designatur eo q̄ de corda efficiat. **h** Et bibētes inebriabuntur quasi a vino. i. delectabūt in p̄uersiōe gentiū sicut delectantur il li qui bibunt vinū i. **i** Et replebūtur vt phiale. meritis

in dicta conuersione. **k** Et q̄i cornua altar. s̄ bolo caustoz: vbi inf cornua ponebātur carnes p̄cremande ad honore diuinū. **l** Et saluabit eos dñs deus eoz i die illa. i. tpe noui testā. vt predictū est. **m** Et gregē populi sui. i. sicut bonus pastor diligēter custodit gregē suū. **n** Quia lapides sancti. i. electi dei. **o** Eleuabunt super terrā. p̄mo per meritū grē. z postea p̄p̄mū gl̄ie. ex hoc autē quod d̄t bic lapides sci. apparet manifeste q̄ p̄ba loq̄tur metaphozice. qz lapides materiales nō sunt sacritatis vel vicij capaces. iō subdit ad huc metaphozice. **p** Quid em̄ bonū eius zc. i. qd est placēs corā deo. **q** Nisi frumentū electoz. i. corpus xpi p̄secratū in panem frumētū q̄ nutritur spūalē electi. **r** Et vinum. i. sanguis xpi sub specie vini. **s** Germi nās virgines. i. multiplicās virgines i ecclia dei. sequentes vestigia xpi passi. **Capitulum. x.**

D Etite a dño. **Hic** p̄nter p̄solatur p̄p̄m de bonoz multiplicatōe: z diuidit in duas partes. qz p̄mo p̄ba denūciat bonoz multiplicatōz. scdo disper soz p̄gregatōez: vbi. **S**ibilabo eis. p̄ma pars ab hebreis expositiōib; z catholicis cōiter exponit de abundantia terrenascētū z de victorijs **Machab.** z satis pōt ad hoc applicari l̄ra. s̄ saluo meliori iudicio videtur mibi exponēda de bonis spūalibus hic per corporalia metaphozice designatis: dicēdo p̄nter ad p̄cedentia z subsequētia vt videbitur. in parte em̄ immediate p̄cedenti locuz tuus fuerat. p̄beta de vocatione ad fidē xpi z nutritiōe i ea cibo z potu sacramentali: ad que disponit verbū diuinū. iō consequenter dicit p̄beta.

a Etite a dño pluuia. i. doctrinā euangelicā: sicut dicitur **Deutero. xxxij.** **C**rescat vt pluuia dōcēna mea fluat vt ros eloquium meū zc. **b** In tempore serotino. i. tempore noui testamēti: quod d̄t serotinus respectu veteris testamēti. vñ d̄t p̄ma **Jobānis. ij.** **M**ouissima hora est. p̄ hoc quod d̄t hic in tēpore serotino. vñ q̄ nō loq̄tur de pluuia materiali. p̄ terrenascētū: q̄ pluuia p̄mitiui t̄pis ē t̄m̄ vel plus necēssaria.

Et dñs faciet nives 7 pluuiã. i. doctrinã euangelicã: que dñi nix. qz refrigerat 7 cupie estus: 7 pluuiã. qz multiplicat boni operis fructũ. dñs dabit eis singul herbã. sicut em frumentũ primo facit herbam. postea spicaz: et ultimo granũ. sic fructificatio spũalis de minº pfecto pcedit ad dñitũ augmentum.

In agro. s. dñi co qui est ecclesia. Matb. xij. f. Quia simulacra locuta sunt inutile gentilibus em ante conuersionẽ in idolis responsa dabatur que non solum erant inutilia: s. etiã nocua. g. Et diuini r. talibº em erant intẽti gẽtles añ conuersio. nẽ ad fidem.

Adcirco adducti sunt. a recta via p varios errores.

Adfligentur. remanentes in erroribus. k. Quia nõ est eis pastor. i. doctor verus. s. falsus. i.õ subdĩf. l. Sup pastores. id e sacerdotes idolorũ 7 doctores gẽtium mal. Iratus est furor meus. quia nõ solum sunt mali. s. etiam pertrabunt ad malũ d quibus subdĩf. n. Et super hircos visita ho. i. sup reprobos q dicuntur hedi vñ hirci: Mathei. xv.

Accipitur hic visitatio p malo pene. quod aut subditur Quia visitauit dñs r. accipitur visitatio in bonum vtroq; nõ frequenter accipitur visitatio in scriptura.

Domũ iuda. i. cetum aploz xpm confitentũ. qz per domũ iuda intelliguntur xpm õfites: etiã fm hebreos vt dictũ fuit dñe. xxiij. 7. xxiij. q. Et posuit eos qũ equũ glie sue. qz deduxit eos p sua volũtate ad declarandũ gliaz maiestatis sue p opera miraculosa.

In bello. s. humani generis inimicuz. s. Ex ipso. i. aploz cetũ 7 successorũ suoz. t. Angulus. p. iungẽs iudeos 7 gentiles in vna ecclesia. v. Ex ipso parillus. i. sustentans debiles et infirmos. r. Ex ipso arcus preliũ. contra hereses 7 errores insurgẽtes: 7 maxime tpe anti chũsti. y. Et ex ipso egrediet. i. abũciet.

Diseractor. i. antixps cũ suis satellitibº q a dño iesu xpo interficietur. ij. ad Thassa. ij. iõ seqtur postea.

Quia dñs cũ eis. s. dñs iesus xps. b. Et ofũdent ascensores eqz. i. milites antixpi. c. Et ofortabo domũ iuda 7 domũ iosepb. qz aliq apli fuerũt de vtroq; regno vel p domũ iuda intelligũtur fideles de iudeis credẽtes: 7 p domũ iosepb q interpretat accrescẽs fideles de gẽtibº qui sunt in magno numero. d. Et conuertã eos. redu cendo ad veritatẽ fidei aliquos auersos ab ea tẽpe anti chũsti. e. Et erunt sicut fuerunt qũ non piecra eos. i. añ persecutionẽz anti chũsti: in qua videbũtur fideles quasi a deo proiecti. f. Et erunt quasi fortes ephraim in fide firmati. g. Et filij eoz videbunt. i. ab eis edocti 7 regenerati p baptismũ. h. Et letabunt. de deiectione antixpi. i. Sibilabo eis. Dic. ppheta denũciat di

7 dñs faciet nives 7 pluuiã imbris et dabit eis singul herbã i agro. Quia simla cra locuta s. inutile 7 dñi videũt mēdaciũ: 7 somnia tores locuti s. frustra 7 vane p solabant. Adcirco adducti sũt q̄i grex affligetur qz nõ e eis pastor. Super pastores irat e furor meº 7 sup hircos visita bo. qz visita nit dñs exercituũ gre gẽ suũ tomũ iuda 7 posu it eos quasi equũ glie sue i bello. Ex ipso angulº 7 ex ipso parillus 7 ex ipso arcº plũ 7 ex ipso egrediet ois ex actor sil. Et erũt quasi fortes pculcãtes lutũ i medio viaz i plio. et bellabũt: qz tomĩnº cũ eis 7 ofũdentur ascensores eqz. Et ofortabo tomũ iuda: 7 tomũ Ioseph saluabo. 7 conuertaz eos qz miserebor eoz 7 erũt sic fuerũt quãdo nõ piecra

spoz pgregatõz. 7 dicit h. ra. S. q. b. pgregatio refe reda e ad tps futurũ qd vocat tps messie. et i b dicit vñ. s. qd dicit futurũ iã impletũ e p xpm in vocatione fidelium: q pgregati sunt i vna eccia nõ locali motõ: s. fidei 7 charitatis viuione. 7 hoc est quod dicitur.

Sibilabo eis inspirãdo spm deuotiõis. k. Et congregabo illos. fide 7 charitate. l. Quia redemi eos. mea pas sione. vñ de dicitur Jobãnis rj. q. iesus mori turus reat. non tñ pro gẽte s. vt filios dei q erãt dispersi per va rios errores gẽtiliuz congrega ret in vnuz mō predicto.

Et multiplicabo eos sic ante fuerãt multiplicati 7 semiaho eos in pplis 7 te longeº recordabũtur mei: et viuẽt cum filijs suis: 7 reuertentur. 7 reducam eos de terra egypti: 7 te as syrijs congregabo eos. Et ad trã galaad 7 lybani ad ducã eos: 7 nõ inuenietur eis locus. Et trãsbunt in maris freto 7 pcutiet i mari fluctus: 7 ofũdetur oia p funda flumis: 7 hũiliabit supbia assur: 7 sceptz egypti recedet. confortabo eos in domĩno 7 in nomie eius ambulabũt dicit dominus

Et multio. eos sicut añ fu. multiplicati. s. tpe dauid et sa lomonis in quo fuerũt multi fideles eccle. qz vna est ecclesia fidelium a primo Abel iusto vsq; ad vltimũ electuz qui in fine mundi nasciturus est: vt t. i. c. Grego. homel. vij. 7 non soluz tot immo multo plures multi plicati sunt tpe noui testamen ti qz veteris. n. Et seminabo eos in populis. p pdi catores missos ad diuersas ptes orbis. o. Et delõ ge. i. de longinqs p. tibus. p. Recordabũtur mei. i. bñficioz meoz. q. Et viuẽt. vita gratie. r. Cũ filijs suis. i. imitatoribus suis. s. Et reuertẽtur 7 reducã eos de terra egypti r. qz de diuersis partibº orbis añ tps antixpi veniẽt fideles 7 occupabunt hierĩm 7 terrã pmissionis. t. Et nõ inuenietur eis locus. hoc dñs ad designandũ magnã multitudinẽ venientũ. v. Et trãsbunt. s. dñs. r. In maris freto dando eis tranfitũ p spez. iõ sequitur. y. Et pcutiet in mari fluctus. faciens eos quiescere. z. Et ofũdent oia p funda fluminis. i. terra egypti: vt dicit h. ra. Sa. eo q inundat inundatione nili. a. Et hũiliabit supbia assur r. in his terris bitãt saraceni qui a xpianis debellabũtur. qz lex mactome ti a gladio incepit: 7 per gladiũ tenetur: 7 gladio emi nabitur. b. Confortabo eos in dño. s. chũstianos. c. Et in noie eius ambulabũt. nõ psumẽtes d sua potẽtia sed diuina. d. Capitulũ. rj. Derilybane. Istud caplº varie exponitur ab hebreis et latinis: et omnes expositores mibi videũt i aliquibus a litera dissonare. ppter qd sine preiudicio intendo de diuersis expositõibus ali qua assumere: 7 aliquã addere ad literam concordandam. Dñs igitur capitulum in tres partes diuiditur quia primo describit secundi templi destructio. secu to destructiois ratio: ibi. Dec dicit. terciõ anti chũsti persecutio: ibi. Et dixit dominus. prima pars nõ solu

margin notes on the right edge of the page, partially cut off.

Zacharie

Latinis et etiam ab hebreis antiquis exponit de destructi
one templi facta per romanos. vñ i libro qui dicitur ioma
apud hebreos: dicitur an destructioem templi porte a
nocte aperiebatur sine boie. et dixit rabi iohanna
Templum que destruis tempus: scio enim de te quod finis tuus
erit destructio: su

per te namque pro
phetavit zacharia
rias. a. **A**p
ri libere portas
tuas: et come
dat ignis cedros
tuas. Romani
enim capta ciuita
te incenderunt
templum. **b**
Quia abies que
cecidi cedrus.
quod est te maior: et
subdit expositio
e. **Q**uia magni
fici vastati sunt
i. illi qui erant ma
iores in populo
iudeorum in bieru
sale exites. et id
alii exites in lo
cis alijs debe
bant diffide de
seipsis. **d**
Quia abies que
basan. i. habitato
res ultra ior
danez: ubi erat
terra basan: i. qui
tunc habitabat
alii iudei. e.

Quia succisus est
saltus munitus.
i. bieru que tunc metropolis erat magnimunita pro
manos alijs ciuitatibus. **f** **Q**uia viulatus pastor
i. sacerdos qui tunc regebat populum. **g** **Q**uia va
stata est magnificentia eorum. i. templum de quo gloriabantur
et magnifice vivebant. **h** **Q**uia rugitus leonum. i. p
tonum qui ante destructioem templi abundabat i iudea: vt
dicit iosephus li. de iudaico bello. **i** **Q**uia vastata
est supbia. i. diuitie que sunt materia supbiendi. **k** **Q**uia
danez. i. iudee sup iordanez site. **l** **H**ec dicit. **H**ic
pñr describit predicte destructiois rationem que fuit iudeorum
ingratitude: et diuidit in duas partes. quod primo ponitur
magnitudo beneficiorum diuinorum. scdo ingratitude iude
orum ubi. **e** **D**ixi. **P**rima i duas. quod primo ponitur benefi
cia dei in exitu de egypto. scdo in iudee territorio: ubi.
e **a**ssumpti. **C**irca primum dicit. **H**ec dicit dñs de
meus. recolendo beneficia iudeis prebita. **m** **P**asce pe
cora occisionis. i. dicit quod paui filios israel qui dicebant peco
ra occisionis i egypto. quod masculi nascetes i flumē pñ
ciebatur: et aduici duris laboribus affligebatur: intan
tum quod vita eorum ad amaritudinē deducebatur: vt hñ
e **r**o. i. **n** **Q**ue qui possederant. s. egyptij. **o** **C**ec
idebant. mo pñdico. **o** **T**endebat ea. quod principes
egypti bebant eos seruos: et vnus aliqui vendebat alij.
p **D**icetes: bñdixit deus. qui tradidit istos mani
bus nris. **q** **D**iuites facti sumus. quod vendēs gla
baat de pñcio: et emēs de mñcipio. **r** **E**t pastores eo
rum. i. dñi eorum. **s** **N**ō pcebāt eis. a laboribus duris.
t **E**t ego nō parca ultra sup habitato. terram. i. egyptos
quos multis plagis afflixit: et postea i mare sū
mersit. **e** **r**o. xiiij. **v** **E**cce ego trabaz homines etc.
quod multi eorum sequentes regē submersi sunt cum eo. et re
manentes postea contēdebāt adiuuicē: quod vnus impo
nebat alteri quod fuerat in causa detētionis filiorum israel
i egypto p pceptū dñi. ex qua secute fuerāt plage egypti.

pti. **r** **E**t occident ter. i. i. dicitur abant seimice. **v** **E**
pascā pecus occisionis. i. filios israel qui pavit i deserto ma
na celesti. xl. annis. **z** **P**ropter hoc. i. ppter afflictioem
quā sustinuerunt ab egyptijs. **z** **P**ropter hoc. i. ppter afflictioem
vos hebrei qui fuistis i egypto de paupati. **a** **E**t assum
psi. **H**ic pñr reco
luntur beneficia i iu
dea pñca in quod per
duxit populum ad
bonore regij tempo
re dauid et salomo
nis. et quibus salo
mo demeruit an
nihilationes regni
tñ deus hoc nō fe
cit: s. regnū in duo
diuisit. **q** **R**eg. xij.
et hoc est quod dicit
e **E**t assumpsi mi
hi duas virgas. id
ē duos reges. **b**
Anam vocani de
corum. s. **H**ierobo
am qui locutus fu
it populo pulcre p
mittēs ei libertate.
c **E**t alteram vo
caui funiculum. s. ro
boaz qui locutus fu
it ipso dure dicens
Dixi me cecidi vos
flagell. ego autē ce
dā scorpionibus. est
autē scorpio genus
flagelli: a cuius ma
nubrio dependēt
cordule nodulos
hñtes ferreos: autē
plūbeos i extremi
tate: et id vocatur scorpio. tñ quod grauit pcutit: tñ quod in p
cutiendo finē cordulaz sup corpus pculsi reflectit: sicut
scorpio reflectēdo caudā pungit. ppter quod roboaz hñc vo
cauit funiculum. **d** **E**t paui grege. i. sustetaui plim iudai
cum in vtroque regno absque meritis eorum cum declinarent ad
idolatriā. ppter quā subdit. **e** **E**t succidi tres pasto
res in mēse vno. quod fuerunt. s. iorā rex israel et obozias rex
iuda: et iezabel que cum iorā filio suo regnū administrabat:
vt hñ ex. iij. et iij. **R**eg. **I**stos enim tres interfecit dñs p ie
hu filium nansico qui erant idolatre pessimi: vt pñz. iij. **R**e
gū. ix. id subdit. **f** **E**t ptracta ē aia mea i eis. i. retra
cta ē ab eis ppter nimiam eorum maliciā. id subdit. **g** **S**i
quidē et aia eorum variavit in me. in multiplici actu idola
trie. **h** **E**t dixi: nō pascaz vos. i. demerita vstra erigūt
quod nō sustentē vos. vnde. iij. **R**eg. x. dicit. **I**n diebus illis ce
pit dñs federe sup israel: pculsitque eos asael etc. ideo sub
dit. **Q**uod mouit mouat etc. **i** **R**eliq̄ deuozēt vnus
quisque carnē primi sui. quod nō solū occidebantur ab extra
neis: immo etiā dissensionibus intestinis: et ppter hñ ma
la subdit. **k** **T**uli virgā meā que vocabatur decor. i.
regnū israel quod dñs p Salmanaasar tempore osee abstu
lit. iij. **R**eg. xvij. **l** **E**t absidi eā. quod illud regnū nō
fuit restitutum: nec captiuitas illa rediit. **m** **E**t irritus
facere fedus meū. ly vt teneat hic consecutiū. quod bec irri
tatio secuta est. **n** **Q**uod pculsi cum omnibus vplis. quod. s.
nō dñarentur iudeis: quod diu iudei seruiret fidelitē mibi.
et p talem modum loquendi dicit **O**see. ij. **E**t pcutiā eis fe
dus meū in die illa cum bestia agri: et cum volucre celi etc. s. quod
nō noceat populo meo: vt patet ibidē. **o** **E**t irritus
pductū est in die illa. quando enim regnum israel fu
it translatum in assyrios: manifeste patuit quod fedus pre
dictum erat irritatum. **p** **E**t cognouerūt sic pauperes
gregis. i. pauperes populi israel. **q** **Q**ui custodiunt
s. legem. **r** **M**ibi. i. vt obediat mibi. et iherant iur

concidēt terrā: et nō eruā
de manu eorum: et pascam
pecus occisionis: propter
hoc: o pauperes gregi.
Et assumpsi mibi duas
virgas: vnā vocaui decorē:
et alterā vocaui funiculū:
et paui gregē
Et succidi tres pastores i
mense vno: et contracta est
aia mea in eis.
Siquidez et
aia eorum variavit in me: et di
xi. **N**ō pascaz vos. **Q**uō mo
ritur mouat: et quod succidiē
succidat: et reliq̄ deuozēt
vnusquisque carnē primi
sui.
Et tuli virgā meā que
vocabatur decor: et absidi
eam: vt irritum facere fe
dus meum: quod pculsi cum
omnibus populis: et in irri
tum reductū est in die illa
Et cognouerūt sic pauperes

psi. **H**ic pñr reco
luntur beneficia i iu
dea pñca in quod per
duxit populum ad
bonore regij tempo
re dauid et salomo
nis. et quibus salo
mo demeruit an
nihilationes regni
tñ deus hoc nō fe
cit: s. regnū in duo
diuisit. **q** **R**eg. xij.
et hoc est quod dicit
e **E**t assumpsi mi
hi duas virgas. id
ē duos reges. **b**
Anam vocani de
corum. s. **H**ierobo
am qui locutus fu
it populo pulcre p
mittēs ei libertate.
c **E**t alteram vo
caui funiculum. s. ro
boaz qui locutus fu
it ipso dure dicens
Dixi me cecidi vos
flagell. ego autē ce
dā scorpionibus. est
autē scorpio genus
flagelli: a cuius ma
nubrio dependēt
cordule nodulos
hñtes ferreos: autē
plūbeos i extremi
tate: et id vocatur scorpio. tñ quod grauit pcutit: tñ quod in p
cutiendo finē cordulaz sup corpus pculsi reflectit: sicut
scorpio reflectēdo caudā pungit. ppter quod roboaz hñc vo
cauit funiculum. **d** **E**t paui grege. i. sustetaui plim iudai
cum in vtroque regno absque meritis eorum cum declinarent ad
idolatriā. ppter quā subdit. **e** **E**t succidi tres pasto
res in mēse vno. quod fuerunt. s. iorā rex israel et obozias rex
iuda: et iezabel que cum iorā filio suo regnū administrabat:
vt hñ ex. iij. et iij. **R**eg. **I**stos enim tres interfecit dñs p ie
hu filium nansico qui erant idolatre pessimi: vt pñz. iij. **R**e
gū. ix. id subdit. **f** **E**t ptracta ē aia mea i eis. i. retra
cta ē ab eis ppter nimiam eorum maliciā. id subdit. **g** **S**i
quidē et aia eorum variavit in me. in multiplici actu idola
trie. **h** **E**t dixi: nō pascaz vos. i. demerita vstra erigūt
quod nō sustentē vos. vnde. iij. **R**eg. x. dicit. **I**n diebus illis ce
pit dñs federe sup israel: pculsitque eos asael etc. ideo sub
dit. **Q**uod mouit mouat etc. **i** **R**eliq̄ deuozēt vnus
quisque carnē primi sui. quod nō solū occidebantur ab extra
neis: immo etiā dissensionibus intestinis: et ppter hñ ma
la subdit. **k** **T**uli virgā meā que vocabatur decor. i.
regnū israel quod dñs p Salmanaasar tempore osee abstu
lit. iij. **R**eg. xvij. **l** **E**t absidi eā. quod illud regnū nō
fuit restitutum: nec captiuitas illa rediit. **m** **E**t irritus
facere fedus meū. ly vt teneat hic consecutiū. quod bec irri
tatio secuta est. **n** **Q**uod pculsi cum omnibus vplis. quod. s.
nō dñarentur iudeis: quod diu iudei seruiret fidelitē mibi.
et p talem modum loquendi dicit **O**see. ij. **E**t pcutiā eis fe
dus meū in die illa cum bestia agri: et cum volucre celi etc. s. quod
nō noceat populo meo: vt patet ibidē. **o** **E**t irritus
pductū est in die illa. quando enim regnum israel fu
it translatum in assyrios: manifeste patuit quod fedus pre
dictum erat irritatum. **p** **E**t cognouerūt sic pauperes
gregis. i. pauperes populi israel. **q** **Q**ui custodiunt
s. legem. **r** **M**ibi. i. vt obediat mibi. et iherant iur

Et i populo illo qui a maiorib' erat depaupati. q'a iustos psequerantur. Quia verbu dñi e. s. talis traslatio re gis z populi ppter pctā. hoc em p dicit dñs per Moysē Deutero. xxvij. Ducetq; te dñs z regē tuū quē pstitue ris sup te in gentē quā ignoras tu z pres tui zc. Iustia. zc populo isrl q' stu debant legē Moy si: viderunt tunc h' domini verbuz esse impletum.

Et dicit. Dic cō sequenter ponitur in deoz ingratitu do: q' maxime appa ruit in pcuracione mortis xpi. et q'stū ad hoc dñ. Et dicit ad eos. i. ad iudōs remanētes post ca ptiuitatē pdictam. z etiam post capti uitatē babilonicā. Si bo. ē i ocu. zc. af. mer. meaz. i. seruite mibi recete ro fideliter p bene ficis vobis me col lat. Et si nō. q'scite. s. a mea ser uitate hoc nō dicit inducendo ad ma lum. s. p hoc insinu

ans q' dimittit homines in libertatē arbitriū bonuz vel malū faciendū. p hoc tñ quod dñ bic. Et si nō quiescite. s. in modū loquendi dñ intelligi q' nō seruiret deo sicut grati: s. magis agerent d' eum vt ingrati ipm i natura as sumpta psequendo. iō subditur. y. Et appenderunt mercedē meā. i. p'ciū p corpe meo sibi tradendo. sic mer ces equi dñ p'cium quo venditur z emittit. z Triginta argēteos. ipsi inde p'ditori: s. m q' h' Math. xxvj. z. xxvij. vbi Mathe' spūctō illuminat' dicit bāc p'be tiā tunc fuisse impletā. a. Et dicit dñs ad me. zacha rīā. b. Projice illud. i. hoc p'ciū p'dic p'iciendū.

Ad statuariū. i. fusorē statuarū. vt dicunt expozitores nri. p quē intelligit ipse deus q' est formator oim. z est sen sus. b. Projice illud ad statuariū. i. p'dic istud coram deo ponēdum vt videat z iudicet hoc factū. d. De corz p'ciū. i. vile. z ē hic modus loquēdi ironice etiaz h'm bebreos quo intelligitur oppositū: sicut de gnano ironice dñ. ecce magn' gigas. e. Quo appreciatus suz ab eis. i. emptus a iudeis iuda veniditōre. q. d. tāpario z vili p cio nō debui app'ciari. Bebrei dicunt q' bec est lra. Pro iice illud ad thesaurariū vel ad figulū. dictio em hebrai ca bic posita ē equoca ad thesaurariū z formatorē. z for mator: pōt dici figulus q' format vasa de terra. z statua ri' q' format statuas de alia mā. traslatio nra accipit hāc vltimā significatiōem. s. terciā. Bebrei sō aliq' accipiūt primā. aliq' scōam. z illoz acceptio magis psonat euan gelio vbi dñ: q' iudas retulit. xxx. argēteos sacerdotibus q' custodiebant thesauros tēpli. z q' ex illa pecunia eme runt agrz figuli: Math. xxvij. Sic igif potest bec lra ex poni. Projice illud ad thesaurariū. i. p'dic p'ciūz christi corā sacerdotibus qui erant thesaurariū p'iciendū. sicut dñ Math. xxvij. q' iudas p'ictis argēteis corā sacerdo tibus recessit. vel projice illud ad figulū. i. p'dic p'iciendū ad emendū in tē figulū agrū. tamēly ad. nō est intelligen dū causaliter s' cōsecutiue. q' emptio agri cōsecuta ē ad illā proieciōem. Decoz p'ciū zc. exponat vt. s.

Et tuli. xxx. argēteos zc. sic videbatur p'p'ete visioē imaginaria ac si acciperet. xxx. denarios. z p'iceret in to mo dñi. p quod designabat sic fiendus de p'cio xpi a iuda proditore q' proiecit illud in templo. Et p'idi virgā meā. scōam. s. regnū iuda: vt visū ē. s. quod vō fuit p'ciū

gregis q' custodiunt' mibi qz vbu dñi est. Et dixi ad eos. Si bonū ē i ocul' vris: afferte mercedē meā' z si nō: q'scite' z appenderit merce dez meā' triginta argente os. Et dixit domin' ad me. Projice illud ad statuari um' decoz p'ciū q' app'ciat' sum ab eis. Et tuli. xxx. ar genteos: z p'idi illos in to mo dñi ad statuariū' et p'idi virgā meā scōaz que appellabatur funicul'. vt dissoluerem germanitates inter iudā' z israhel: z dixit dñs ad me. Adhuc sumeti

in captiōne sedebat. q' illa captiuitas redit de baby lone. z habuit ipis duces vt Zorobabel z plures ali os. z postea aliquos reges an aduētū xpi: vt bñ i scho lastica hystoi. s. p'p' e fuit p'cisum in destructōe hierlm per Tytū z vespasianū qm tunc iudei fuerunt p orbē

bi vasa pastoris stulti' qz ecce ego suscitabo' pastore in terra: qui derelicta non visitabit dispsum nō que retz contritū non sanabit z id quod stat non enutriet' z carnes pinguium come tet. z vngulas eoz dissoluet. Pastor z idolum: te relinquens gregem. Gladius super brachium eius. z super oculum dextrum eius. Brachium eius ariditate siccabitur' z oculus dexter eius tenebescēs ob scurabitur.

Capitulum. xij.

Et dicit. Dic dñter agitur de psecutione anticbri sti. z continuatur sic lre pcedēti. qz iudei p maiori pte negauerunt xpm ipm repellentes. iō iuste permie tētur a deo recipe antixpm qui falso dicit se esse xpm. z sic ab eo decipi. z hoc p'dicit xps Job. v. Ego veni in nomine patris mei z nō accepistis me. si autē ali' ve nerit in noie suo illum accipietis. Sic ergo pceditur. qz pmo ponitur psecutio anticbri sti breuiter z suc cincte. scōo magis diff. se: sequenti ca. Circa primū dñ. k. Sume tibi vasa. i. infra: vt virgā z peraz pastora lem z bñdōi. instrumenta em cuiuslibet artis dicitur vasa h'm p'prietatem ideomatis bebrei. Pastor stulti. in signū q' iudei recepturi sunt antixpm qui erit tante amentie q' dicit se esse deum. ij. Thessal. ij. Qui extollit supra se quod dñ de' aut qd colit. m. Quia ecce ego suscitabo. i. suscitari p'mittā. n. Pastore in terra. i. antixpm dñaturū in ea. o. Qui derelicta nō visitabit zc. i. nullū opus pietatis exhibebit s' erit ma xime crudelitas erga iustos. iō subditur. p. Et car nes pinguiū comedet. eoz bona rapiendo. q. Et vngulas eoz dissoluet. coz palter eos affligēdo et oc cidēdo. r. Pastor z idolū. idolū dñ quod pro deo colitur z nō est. z sic erit de anticbri sto q' sedebit in tē plo dei tanq' sit deus. ij. Thessal. ij. s. Gladius. i. s. iudā. t. Sup brachiū ei'. i. sup v'tutē ei' coz palē. v. Et sup oculū dextz eius. i. super aiām in q' ē intel lectus qui dñ oculus. r. Brachiū eius ariditate sic cabit. qz cozpus eius p michaelē de p'cepto xpi fulmi nabit. y. Et oc. dext. eius tene. obscurabit. qz ei' aia ad tenebras exteriores i infernū deducetur.

Capitulum. xij.

Mus. Istud ca. ab aliqb' nostris doctō. q' tunc ad sui principū exponit de destructōe hierlm p romanos. s. huic videtur obuiare quod hic dicitur. Sed z iuda erit in obsidione contrabierusalē Itē quod subditur. In die illa dicit domin'. Percu tia omnē equum in stupore z ascensorem eius i amē tia: quia non legitur tribus iuda fuisse cū romanis in obsidione hierusalē contra iudeos obsessos. nec q' ex ercitus romanoz a deo tunc sic fuerit p'cussus. immo valde p'spere triumphauit a iudeis. s. m q' declarauit

captiuati nō ba betes ducē nec principes. z illa captiuitas ad huc manet.

Et dissolue rem germanita tem inter iudaz z isrl. i. inf' chri stianos xpo d' tri bu iuda h'm car nem adberētes quoz plures fu erunt ad lraz de tribu iuda: z iu deos iū infideli tate permaner res. z hoc fuit sē guratus. iij. Re gum. xij. vbi dñ. q' isrl' sepauit se a iuda dicens. Non est ps no bis in dauid zc. vnde z iudei sē odiosi christia nis z ecouerso.

Partial text from the right margin, including words like 'in captiōne', 'habuit ipis', 'duces vt', 'Zorobabel', 'plures ali os', 'postea aliquos', 'reges an', 'aduētū xpi', 'vt bñ i scho lastica hystoi', 's. p'p' e fuit p'cisum', 'in destructōe hierlm', 'per Tytū z vespasianū', 'qm tunc iudei fuerunt p orbē', 'bi vasa pastoris stulti', 'qz ecce ego suscitabo', 'pastore in terra', 'qui derelicta non visitabit', 'dispsum nō que retz', 'contritū non sanabit', 'z id quod stat non enutriet', 'z carnes pinguium come tet', 'z vngulas eoz dissoluet', 'Pastor z idolum: te relinquens gregem', 'Gladius super brachium eius', 'z super oculum dextrum eius', 'Brachium eius ariditate siccabitur', 'z oculus dexter eius tenebescēs obscurabitur', 'Capitulum. xij.', 'Et dicit. Dic dñter agitur de psecutione anticbri sti', 'z continuatur sic lre pcedēti', 'qz iudei p maiori pte negauerunt xpm ipm repellentes', 'iō iuste permie tētur a deo recipe antixpm qui falso dicit se esse xpm', 'z sic ab eo decipi', 'z hoc p'dicit xps Job. v. Ego veni in nomine patris mei z nō accepistis me', 'si autē ali' venierit in noie suo illum accipietis', 'Sic ergo pceditur', 'qz pmo ponitur psecutio anticbri sti breuiter z succincte', 'scōo magis diff. se: sequenti ca. Circa primū dñ. k. Sume tibi vasa. i. infra: vt virgā z peraz pastora lem z bñdōi. instrumenta em cuiuslibet artis dicitur vasa h'm p'prietatem ideomatis bebrei. Pastor stulti. in signū q' iudei recepturi sunt antixpm qui erit tante amentie q' dicit se esse deum. ij. Thessal. ij. Qui extollit supra se quod dñ de' aut qd colit. m. Quia ecce ego suscitabo. i. suscitari p'mittā. n. Pastore in terra. i. antixpm dñaturū in ea. o. Qui derelicta nō visitabit zc. i. nullū opus pietatis exhibebit s' erit maxime crudelitas erga iustos. iō subditur. p. Et carnes pinguiū comedet. eoz bona rapiendo. q. Et vngulas eoz dissoluet. coz palter eos affligēdo et occidēdo. r. Pastor z idolū. idolū dñ quod pro deo colitur z nō est. z sic erit de anticbri sto q' sedebit in templo dei tanq' sit deus. ij. Thessal. ij. s. Gladius. i. s. iudā. t. Sup brachiū ei'. i. sup v'tutē ei' coz palē. v. Et sup oculū dextz eius. i. super aiām in q' ē intellectus qui dñ oculus. r. Brachiū eius ariditate sic cabit. qz cozpus eius p michaelē de p'cepto xpi fulminabit. y. Et oc. dext. eius tene. obscurabit. qz ei' aia ad tenebras exteriores i infernū deducetur. Capitulum. xij. Mus. Istud ca. ab aliqb' nostris doctō. q' tunc ad sui principū exponit de destructōe hierlm p romanos. s. huic videtur obuiare quod hic dicitur. Sed z iuda erit in obsidione contrabierusalē Itē quod subditur. In die illa dicit domin'. Percutia omnē equum in stupore z ascensorem eius i amētia: quia non legitur tribus iuda fuisse cū romanis in obsidione hierusalē contra iudeos obsessos. nec q' exercitus romanoz a deo tunc sic fuerit p'cussus. immo valde p'spere triumphauit a iudeis. s. m q' declarauit

Zacharie

diffuse Josephus li. de iudaico bello. Propè qd expo-
sitores alij nri exponunt hoc de persecutioe ecclie pmiti-
ue a iudeis 7 pncipibus romanis. s. expositio vt mag
mystica qtu ad lraz. Donunt etiã bic in terru aliqua
que videntur ad hoc esse dissona vt videbitur. Rabi

sa. no exponit
hoc ca. 7 qsi oia
scqntia vsq ad
finem huius p-
phetie de bello
gog et magog
contra iudeos:
quos dicit p re-
ge messia ventu-
rus debellados
s. hoc fundatur
sup falsum fun-
damentu: sicut
dixi de gog 7 ma-
gog Ezechielis
xxxviii. et qz ibi
dixi q per
gog 7 magog
intelligitur anti-
xps 7 eius exer-
citus: id bic con-
sist. saluo tñ me-
liori iudicio: vt
text de persecu-
tione antixpi expo-
nendus vsq ad
fines huius pbe-
te: licet aliq. alia
miseratur. et id
sicut dixi ca. p-
cedenti bic descri-
bit persecutio an-
txpi magis dif-
fusa. 7 diuiditur

in tres partes. quia pmo persecutio antixpi describitur
scdo qd tacita soluitur. c. sequenti: ibi. Framea suscita-
re. tercio ppositu resumis. c. xliii. Prima ad huc tres:
qz pmo ponitur antixpi persecutio. scdo eius reiectio
ibi. In die illa. tercio iudeoz puerio: ibi. Et effundã
Circa pmo d. a. **O**mnis verbi dñi. i. pbia de affli-
ctione futura ex ordinatõe dei. b. **S**uper isrl. i. con-
gregatoz fidelium: ad quã nomẽ isrl i nouo te. e. transla-
tu: sicut declarauit diffuse Esa. xliii. 7 bñ ad Roma. ij.
c. **D**ixit dñs extendẽs celũ. hoc d. qz celũ ad modũ
tentozũ super terrã extẽdi videtur. d. **E**t fundã
terrã. qz nihil est sub ea cũ sit infimũ elementum.
e. **E**t fingẽs spm hois in eo. qz aia a deo creatur 7 in-
funditur corpi organizato. f. **E**cce ego ponã bic.
i. eccliam que vocatur hierlm: Esa. ij. vt ibidẽ dicitur hu-
i diffuse. 7 apoc. xxi. **V**idi ciuitatẽ sanctã hierlm descẽ-
dentẽ de celo sicut sponsam zc. **S**uperliminare
crapule. ad qd hebrei impingũt. qz antixps 7 eius ex-
ercitus post persecutioem ecclie denicet vt dictũ e. **I**n
bebeo bñ. **G**acuu amaritudinis. qz ecclia amaricabi-
tur i persecutioe anticristi: 7 postea ipse 7 eius exer-
citus. id subdit. b. **O**mibus pplis. qz de omnibus
pplis aliq. adhibebunt antixpo. id subdit. i. **S**z 7
iuda erit i obsidioe s. hierlm. qz tunc aliq. xpiani timo-
re ducti: erunt i exercitu antixpi. k. **I**n die illa po-
nã hierlm lapidẽ oneris. lapis em pderofus qñ mo-
uetur de loco suo affligit motores: sic antixps 7 ei ex-
ercitus querẽtes tollere stabilitatẽ ecclie affligẽt 7 tur-
babũt fideles. 7 hoc e. qd subditur. **D**es qui leuabũt
eum zc. l. **E**t colligẽtur aduersus eã omnia regna
terre. i. aliq. de omnibus regnis adhibẽtes antixpo.
m. **I**n die illa. **H**ic consequenter ponitur anticristi
7 sui exercitus reiectio cum d. n. **P**ercutiã omnẽ
equũ stupore: 7 ascensorem eius zc. quia ipse fulmina-

bitur: vt dictum est. 7 magna pars sui exercitus peribit
o. **E**t super tomũ iuda. i. super christianos in eius exer-
citu exntes. ex timore. p. **S**periam oculos meos. mi-
sericordie. qz nõ peribunt cũ ceteris anticristo adberẽ-
tibus voluntarie. ideo subditur. q. **E**t dicent duces

die illa ponã duces iuda si-
cut caminũ ignis in lignis
7 sicut facem ignis in feno
et teozabunt ad dexteraz
7 ad sinistra omnes popu-
los in circuitu. **E**t habita-
bitur hierlm rursus in loco
suo in hierlm. **E**t saluabit
dñs tabernacula iuda sicut
i principio vt nõ magnifi-
ce glietur tomus dauid: et
gloria habitantiũ hierlm
contra iudã. **I**n die illo p-
teget dñs hitatores hierlm
7 erit qui offenderit ex eis
in die illa quasi dauid. et
tomus dauid quasi dei: sicut
angelus tomũ in conspectu
eius. **E**t erit i die illa que-
raz contere omnes gentes
q veniũt cõtra hierusalẽ 7
effundã super tomũ dauid

la po. duces iuda zc. qz christiani exntes in exercitu anti-
christi antixpo fulminato: 7 percute exercitus eius pre-
timore deposito s. reliqs remanentes de parte anticristi
pugnabunt. t. **E**t habitabit hierlm rursus. a. xpiani
pacifice mortuo anticristo: 7 ei exercitu dissipato.
7 accipitur hic hierlm nõ solũ p ecclia militate s. etiã
p ipsa ciuitate ad lraz inqẽtu antixps veniet añ ipsaz. 7
ibidẽ interficiet: obreta tñ prius ciuitate 7 templo.
c. **E**t sal. x. ca. iuda. i. res 7 corpa xpianoz. cuz anticristi-
sto timore exntiũ: vt predictũ e. y. **S**icut i principio. i.
añq. essent cum anticristo. x. **E**t nõ magnifice glo-
rietur tomus dauid zc. ne fideles impugnati ab antixpo
despiciant christianos ex timore sequentes anticristũ:
dicendo q merito perissent sicut infideles si fuisset mor-
tui cum alia gente antixpi. non em contra suos venient
voluntarie s. coacti timore. quo remoto ad suos reuertẽ-
tur: ideo sequitur. y. **I**n die illa pteget dñs habita-
tores hierlm. ab impugnatione antixpi. 3. **E**t erit q
offenderit ex eis. timore ductus nõ predicto. **N**õ decepe-
re ab antixpo. qz multi xpiani tñc decipiẽtur credẽtes ipm
esse vere xpm. a. **Q**uasi dauid. i. cito misericordiaz psequẽ-
tur sicut dauid si vere peniteat sicut ipse dauid. vt ptz. ij.
Reg. xij. vbi d. q ipso pñtete pctm perpetratũ cũ ber-
bee: nathan ppheta dixit ei. **D**ominus trãstulit pctm tu-
um. b. **E**t tomus dauid quasi tomus dei. id est sicut
illi qui stabunt in fide christi. c. **I**n die illa queraz cõ-
terere omnes gentes. id est anticristum 7 ei adberẽtes
ita q est repositio eius quod supra dictum est ad maio-
rem assertionem a. **E**t effundãz. **H**ic consequenter
describitur iudeozum conuersio: 7 secundo eozum rege-
neratio in principio capituli sequentis. **C**irca primum
sciendum. q sicut dicit sanctus **M**ethodi martyr dete-
cta falsitate anticristi per enoch 7 helyam iudei qui pri-
us adbererunt sibi conuertentur ad xpm finaliter: pa-
333 iij

rati p. et fide mori: ita q. et liq. milia corosabae martyrio ex omni tribu filioz isrl. vt dicit Apoca. viij. et hoc est qd dicitur. **a** Et effundat sup domum dauid. i. iudeos reuertentes ad xpm. **b** Et sup habitatores hierlm. i. sup oes generaliter credentes in xpm. **c** Spiritu gratie. inq. tum illos reducet ad fidem veram.

d Et precu. quia alios fideles proteget ab impugnatione antixpi. exaudiens preces eorum. **e** Et aspicient ad me. i. iudei qui tunc vere conuertentur. **f** Quem confixerunt. tunc em. confitebuntur q. iesus nazareus ab eis crucifixus. i. patribus eorum fuit. et est verus christus i. legez. p. betis promissus. **g** Et plangent eu. i. dolerunt in opere. et mutat hic modus loquedi de prima psona ad terciam. quod frequenter fit in p. betis: vt. s. ysum est.

h Quasi sup vni genitum. i. ita dolerunt et vera contritione sicut solet homo dolere de primo geniti sui morte: q. dolor apud homines solet esse maximus. **i** Et dolerunt sup eu. i. reuerentia est eiusdem ad maiorem expressione. et q. tunc in ecclesia non solum erit plactus de xpo mo p. dicto: s. etia de iudeis martyrizatis ab antixpo: q. plangent a tribulio. i. s. remanentibus: id dicitur. **k** In die illa. i. sicut plactus ad remon. nome e civitatis. p. inque cape magedo i quo fuit iosias occisus. de cuius morte fuit magnus plactus in tota terra isrl. vt p. ii. palyp. xxxv. et inceptus in illa civitate a ihermon que erat p. inque loco occisionis. **l** Et plangent terre familie et familie seorsu. i. quelibet tribus mortuos de sua tribu. Ra. fa. do dicit hic q. quelibet tribus plaget spalic mortuos suos in bello gog et magog. et hoc p. uet mecu. q. et ad aliqd. q. p. gog et magog intelligo antixpm et eius exercitu: vt dictu est. **m** Familie domus dauid seorsu et mulieres eoz seorsu. q. in loco oionis vbi solet fieri talis plactus mulieres erant segregate a viris apud hebreos. et isrl. e apud xpianos in ecclesia ppter honestate seruanda. et noiantur hic ex pte familie principaliores. j. Regu. cum dicitur. Familie domus dauid. secundo p. betaz. i. b. Familie domus Natha. i. tercio sacerdotu et leuitaz. i. b. Familie domus leui. et quarto cuiusdaz notabilis viri. i. b. Familie semei. quinto reliquie in generali. i. b. Oms fami. et.

n sup hitatores isrl. i. spm gre et p. cu. Et aspicient ad me que p. fixit et plagent eu plactu q. si sup vni genitu et dolerunt sup euz vt doleri solet i morte primogeniti. **o** In die illa magnus erit plactus i hierlm sic placent ad remon i capo magedon. Et plagent terre familie et familie seorsuz. Familie domus dauid seorsu: et mulieres eoz seorsu. Familie domus nathae seorsu: et mulieres eoz seorsu. Familie domus leui seorsu: et mulieres eoz seorsuz. Familie semei seorsu: et mulieres eoz seorsu. Oms familie reliq. familie et familie seorsuz: et mulieres eoz seorsu. **p. iij.**

In die illa erit fons patris domui dauid et ha-

In illa die. Dicitur p. ter describitur iudeoz regeneratio p. baptismu. Et diuidit in duas ptes. q. pmo ponit bec regeneratio scdo idolatrie et falsitate reuocatio. **a** Et erit. Circa primu dicitur. **a** In die illa. in q. detegitur falsitas antixpi. **b** Et erit fons patris domui dauid. q. oes iudei tunc pfluunt ad baptismu. **c** In ablutione pctois et mestruate. Per mestruate intelligitur pctoi originale quod p. hitur in matris ventre. p. pctois p. hitu actuale. ytriusq. em. lauat baptismus i adule ad ba-

ptisnu venientibus quales erant tunc venientes p. maiori pte: vt p. ex p. dictis. **d** Et erit. Dicitur p. ter ponit ab iectio idolatrie. et scdo false p. betie. i. b. Et erit. Circa primu sciendu q. licet p. p. dicat dem aploz aliozumq. succedentiu docto: et idolatria cessauerit p. mundus p.

maiori parte vt frequenter s. dicitur. **e** Et erit. Dicitur p. ter ponit ab iectio idolatrie. et scdo false p. betie. i. b. Et erit. Circa primu sciendu q. licet p. p. dicat dem aploz aliozumq. succedentiu docto: et idolatria cessauerit p. mundus p. maiori parte vt frequenter s. dicitur. **f** Et erit. Dicitur p. ter ponit ab iectio idolatrie. et scdo false p. betie. i. b. Et erit. Circa primu sciendu q. licet p. p. dicat dem aploz aliozumq. succedentiu docto: et idolatria cessauerit p. mundus p. maiori parte vt frequenter s. dicitur. **g** Et erit. Dicitur p. ter ponit ab iectio idolatrie. et scdo false p. betie. i. b. Et erit. Circa primu sciendu q. licet p. p. dicat dem aploz aliozumq. succedentiu docto: et idolatria cessauerit p. mundus p. maiori parte vt frequenter s. dicitur. **h** Et erit. Dicitur p. ter ponit ab iectio idolatrie. et scdo false p. betie. i. b. Et erit. Circa primu sciendu q. licet p. p. dicat dem aploz aliozumq. succedentiu docto: et idolatria cessauerit p. mundus p. maiori parte vt frequenter s. dicitur. **i** Et erit. Dicitur p. ter ponit ab iectio idolatrie. et scdo false p. betie. i. b. Et erit. Circa primu sciendu q. licet p. p. dicat dem aploz aliozumq. succedentiu docto: et idolatria cessauerit p. mundus p. maiori parte vt frequenter s. dicitur. **j** Et erit. Dicitur p. ter ponit ab iectio idolatrie. et scdo false p. betie. i. b. Et erit. Circa primu sciendu q. licet p. p. dicat dem aploz aliozumq. succedentiu docto: et idolatria cessauerit p. mundus p. maiori parte vt frequenter s. dicitur. **k** Et erit. Dicitur p. ter ponit ab iectio idolatrie. et scdo false p. betie. i. b. Et erit. Circa primu sciendu q. licet p. p. dicat dem aploz aliozumq. succedentiu docto: et idolatria cessauerit p. mundus p. maiori parte vt frequenter s. dicitur. **l** Et erit. Dicitur p. ter ponit ab iectio idolatrie. et scdo false p. betie. i. b. Et erit. Circa primu sciendu q. licet p. p. dicat dem aploz aliozumq. succedentiu docto: et idolatria cessauerit p. mundus p. maiori parte vt frequenter s. dicitur. **m** Et erit. Dicitur p. ter ponit ab iectio idolatrie. et scdo false p. betie. i. b. Et erit. Circa primu sciendu q. licet p. p. dicat dem aploz aliozumq. succedentiu docto: et idolatria cessauerit p. mundus p. maiori parte vt frequenter s. dicitur. **n** Et erit. Dicitur p. ter ponit ab iectio idolatrie. et scdo false p. betie. i. b. Et erit. Circa primu sciendu q. licet p. p. dicat dem aploz aliozumq. succedentiu docto: et idolatria cessauerit p. mundus p. maiori parte vt frequenter s. dicitur. **o** Et erit. Dicitur p. ter ponit ab iectio idolatrie. et scdo false p. betie. i. b. Et erit. Circa primu sciendu q. licet p. p. dicat dem aploz aliozumq. succedentiu docto: et idolatria cessauerit p. mundus p. maiori parte vt frequenter s. dicitur. **p** Et erit. Dicitur p. ter ponit ab iectio idolatrie. et scdo false p. betie. i. b. Et erit. Circa primu sciendu q. licet p. p. dicat dem aploz aliozumq. succedentiu docto: et idolatria cessauerit p. mundus p. maiori parte vt frequenter s. dicitur. **q** Et erit. Dicitur p. ter ponit ab iectio idolatrie. et scdo false p. betie. i. b. Et erit. Circa primu sciendu q. licet p. p. dicat dem aploz aliozumq. succedentiu docto: et idolatria cessauerit p. mundus p. maiori parte vt frequenter s. dicitur. **r** Et erit. Dicitur p. ter ponit ab iectio idolatrie. et scdo false p. betie. i. b. Et erit. Circa primu sciendu q. licet p. p. dicat dem aploz aliozumq. succedentiu docto: et idolatria cessauerit p. mundus p. maiori parte vt frequenter s. dicitur. **s** Et erit. Dicitur p. ter ponit ab iectio idolatrie. et scdo false p. betie. i. b. Et erit. Circa primu sciendu q. licet p. p. dicat dem aploz aliozumq. succedentiu docto: et idolatria cessauerit p. mundus p. maiori parte vt frequenter s. dicitur. **t** Et erit. Dicitur p. ter ponit ab iectio idolatrie. et scdo false p. betie. i. b. Et erit. Circa primu sciendu q. licet p. p. dicat dem aploz aliozumq. succedentiu docto: et idolatria cessauerit p. mundus p. maiori parte vt frequenter s. dicitur. **u** Et erit. Dicitur p. ter ponit ab iectio idolatrie. et scdo false p. betie. i. b. Et erit. Circa primu sciendu q. licet p. p. dicat dem aploz aliozumq. succedentiu docto: et idolatria cessauerit p. mundus p. maiori parte vt frequenter s. dicitur. **v** Et erit. Dicitur p. ter ponit ab iectio idolatrie. et scdo false p. betie. i. b. Et erit. Circa primu sciendu q. licet p. p. dicat dem aploz aliozumq. succedentiu docto: et idolatria cessauerit p. mundus p. maiori parte vt frequenter s. dicitur. **w** Et erit. Dicitur p. ter ponit ab iectio idolatrie. et scdo false p. betie. i. b. Et erit. Circa primu sciendu q. licet p. p. dicat dem aploz aliozumq. succedentiu docto: et idolatria cessauerit p. mundus p. maiori parte vt frequenter s. dicitur. **x** Et erit. Dicitur p. ter ponit ab iectio idolatrie. et scdo false p. betie. i. b. Et erit. Circa primu sciendu q. licet p. p. dicat dem aploz aliozumq. succedentiu docto: et idolatria cessauerit p. mundus p. maiori parte vt frequenter s. dicitur. **y** Et erit. Dicitur p. ter ponit ab iectio idolatrie. et scdo false p. betie. i. b. Et erit. Circa primu sciendu q. licet p. p. dicat dem aploz aliozumq. succedentiu docto: et idolatria cessauerit p. mundus p. maiori parte vt frequenter s. dicitur. **z** Et erit. Dicitur p. ter ponit ab iectio idolatrie. et scdo false p. betie. i. b. Et erit. Circa primu sciendu q. licet p. p. dicat dem aploz aliozumq. succedentiu docto: et idolatria cessauerit p. mundus p. maiori parte vt frequenter s. dicitur.

omnino cessabit idolatria. et fm ista illud quod ego dicitur in aliquibus locis supra. s. q. ad p. dicat dem aposto lozum et aliozum docto: et sequentium cessauit idolatria p. mundu: intelligendu est simpliciter non tame totaliter. sicut et bios dicitur niger simpliciter. q. uis sit albus. fm dicitur: que albedo est modica respectu nigredinis: et ideo quasi nihil computatur fm suam p. h. q. p. bisco ru vbi dicit. Quod est modicu quasi nihil reputatur. et etia fm eodem modu loquendi: illud quod e modicu nihil dicitur. et sic est in p. posito. q. illa idolatria que remanet in aliquibus gentibus barbaris vt asserit illa e modica: et quasi p. nihilo computada respectu illius que cessauit p. alias ptes orbis. **f** Et pseudo p. phas. Dicitur p. ter ponit cessatio false p. phie cu dicitur. et pseudo p. phas. s. falsos: q. p. sua malicia fingunt se esse p. phas p. pter quectu. **g** Et spm immundu. i. p. phantes p. p. phias a demone acceptas: et oibus alijs modis per rusa demona. **h** Auferat de terra. q. nihil remanebit de tali p. phia. **i** Et erit cu p. phetauerit q. spiaz et. i. si aliqs uellet p. dicta mo p. phetare: amici sui etia intum non p. mitteret s. ipm grauitur puniret: id sedtur **k** In die illa confundent p. phete. q. nullus audebit p. phetam se dicere nec ostendere. ideo subditur. **l** Nec coopientur pallio saccino. i. veste aspera. tali em veste utebantur antiquitus prophete saltu aliqui: vt patet de helya. iij. Reg. i. Et consimile habituu accipiebant falsi p. phete vt magis crederetur eis. **m** Ad exemplum meum. i. intentus agriculture ex plo ipsius ad: de quo dicitur. **n** Emisitq. eum dominus deus de paradiso voluptatis vt operetur terras de q. sumptus est. **o** In hebreo habetur. Homo pecudianit me. i. conduxit me ad custodiendum pecora. q. d. non sum p. pheta. **p** Qui d sunt plage iste et.

Zacharie

n Et dicit bis plagatus sum etc. ista non sunt mihi facta ex odio: sed ex amore pro mea correctione. **o** **F**ramea. Sic soluitur tacita questio. et primo questio soluitur scdo ex hoc multiplicatio fidelium addit sibi. Et erit. Questio no ortu habet ex premissis. qz dictu e qz fideles grauiter affligentur ab antichristo et fate licibus suis. **o** **P**osset aliqs ad mirari et querere quomodo deus sic permittere iustos affligi ab iniquissimo homine. et respondetur q non est mirandum. qia proprio filio suo non peperit deus: sed pro nobis oibus tradidit illum morte acerbissima condennatum. et hoc est qd dicit. **o** **F**ramea. i. gladius acerbe afflictionis. **p** **S**uscitare sup pastorem meum. id est super christum dicit de seipso Job. i. ca. Ego sum pastor bonus etc.

q **E**t sup viz coherentem mihi. qz humanitas christi inseparabiliter iuncta est deitati. **Ra. sal.** hoc exponit de imperio romano pro messiam destruendo. propter mala que fecit romanum imperium populo iudaico. et apparet q valde extorset et male exponit. qz impatorum romanorum vocat nequam et pessimum. et sic non potest dici pastor dei nec inherens sibi: quia talis inherencia amicitia significat. vnde in hebreo dicit. **S**up virum mihi associatum. quod dicit christo optime exponitur: vt dicitur. **r** **P**ercute pastorem et dispergentur oves. hoc fuit impletum quoniam apostolus in passione reliquerunt christum: vt dicit saluator **Mathei. xxv.** ex quo patet q hic passus intelligitur de christo. **s** **E**t conuertam manum meam. i. potestatem meam.

o **A**d puulos. i. ad apostolos. q dicitur hic paruuli eo q timore fugerunt in passione christi: q postea virtute diuina sic fuerunt firmati et solidati q gaudebant in tormentis sicut q dicitur **act. v. ca.** **I**bat apostoli gaudentes a conspectu principum: quoniam digni habiti sunt pro nomine iesu contumelias pati. **v** **E**t erit. **D**ic incipit versus in hebreo: vbi agit de fidelium multiplicacione ad passionem christi sequente: sicut q dicit **Jo. xij.** **N**isi granum frumenti cadet in terram mortuum fuerit ipsum solum manet. si autem mortuum fuerit multum fructum affert. **S**ciendum igitur q post passionem christi et publicationem euangelij: populus totius mundi in tres partes diuisus est: quarum vna est iudeorum obstinatorum. alia est gentium in infidelitate remanentium. et dicitur dicitur. **r** **P**artes due in ea. i. in terra.

o **D**ispergentur et deficient. **P**er defectus potest dupliciter intelligi. vno modo de defectu gratie et virtutis. et sic a tempore publicationis euangelij in quo omnes tenentur ad fide catholicam: defecerunt due. alio modo de cessacione vtriusque secte. et sic deficient in morte antichristi quando omnes iudei et gentiles conuertentur ad fide christi. **T**ercia pars christianorum de qua dicitur.

o **E**t tertia pars relinquetur in ea. i. in terra alijs duabus deficientibus modis predictis. **a** **E**t ducam tertiā partem per ignem. i. acerbe tribulationis. qz christiani primo fuerunt afflicti a iudeis: vt patet in actibus

apostolorum in pluribus locis. et postea a romanis principibus. et alijs tyrannis. et grauius affligentur in persecucionem antichristi. **T**erunt quia hec tribulatio est ad probationem electorum et augmentum glorie ipsorum. ideo subditur. **b** **E**t vna pars sicut vritur argentum etc. vt nulla in eis remaneat immundicia. et qz preces talium sunt exaudibiles. id sequitur. **c** **P**rovoabit nomen meum. i. inuocabit me in oratione deuota. **d** **E**t ego exaudiam eum. ad nutum. **e** **E**t ipse dicit mihi etc. quia prebit me per fide et ego enim per approbationem.

o **I**n ca. xij. vbi dicit in postilla. **P**er dam noia idolorum etc. **A**dditio. **Q**uod autem idolatria. **P**ost aduentum christi primū cessauit per modum solus simpliciter. sed etiam totaliter satis habet in multis locis specialiter **E**saie ij. capit. vbi dicit. **E**t idola penitus cōteretur. **N**ec obstat quod dicitur de aliquibus barbaris. qia hec cessatio intelligit sicut institutio seu consuetudines reipublice. qz nulla est gens que cogat colere idola sicut fiebat ante aduentum christi: sed in multis partibus remaneat aliquid non solum apud barbaros: sed etiam apud alias nationes peccantes in idolatria: sicut etiam inter fideles multi errant superstitiosa facientes: cum hoc tamen stat q idolatria penitus cessauit cum nullo sit rex neque aliqua potestas publica que cultum idolorum cōpellat sicut ante aduentum christi.

o **R**eplica. **I**n ca. xij. vbi dicit. **P**erdam nomina idolorum: exponit postilla. de tempore antichristi ante cuius mortem non cessabit in toto idolatria. **B**urg. autem per modum redargutionis: dicit q post aduentum christi primū cessauerit ois idolatria non solum simpliciter sed etiam totaliter. **S**ed illud non videtur verum ante tempora siluestri et constantini quoniam tota reipublica romana fuit idolatrie dedita: et cogebat ad idolatram: cui impulsioni resistere scilicet martyres vsqz ad mortem in clusuere: vide huius materie correctio. **s. da nielis. ij. et. viij. de statua p cussa.** **o** **C**apitulum. xij.

Ecce dies. **D**ic consequenter resumitur persecutio antichristi ad hoc q aliquid explicetur quod non est supra explicatum: et diuidit in duas partes. qz primo ponitur dicta persecutio. scdo ponitur aliqua ad ipsam sequentia: ibi. **E**t veniet. **C**irca primum dicitur. **a** **E**cce dies domini veniunt. i. a deo dispositi et preuisi. **b** **E**t diuidetur spolia tua. ab antichristo et eius exercitu. **c** **I**n medio tui. capta. i. ciuitate de qua subditur. **d** **E**t congregabo omnes gentes etc. qz de oibus gentibus aliquid erunt in exercitu antichristi. **e** **E**t vastabuntur domus. quia inde bona rapientur. **f** **E**t mulieres violabunt. antichristus enim adherentibus sibi latrabat habenas concupiscentie. **g** **E**t egredietur pars ciuitatis in captiuitate: vedita per satellites antichristi. **h** **E**t reliquum populi non auferet ex vrbis. qz aliquid ibi morientur: et aliquid obediēt antichristo: partim timore partim decepti ab eo: vt dictum est. **i** **E**t egredietur dominus. per effectum sue iusticie. **k** **E**t pliabunt contra gentes illas. i. contra antichristum et eius exercitum. **l** **S**icut pliatum est in die certaminis

o **C**apitulum. xij.

Ecce dies. **D**ic consequenter resumitur persecutio antichristi ad hoc q aliquid explicetur quod non est supra explicatum: et diuidit in duas partes. qz primo ponitur dicta persecutio. scdo ponitur aliqua ad ipsam sequentia: ibi. **E**t veniet. **C**irca primum dicitur. **a** **E**cce dies domini veniunt. i. a deo dispositi et preuisi. **b** **E**t diuidetur spolia tua. ab antichristo et eius exercitu. **c** **I**n medio tui. capta. i. ciuitate de qua subditur. **d** **E**t congregabo omnes gentes etc. qz de oibus gentibus aliquid erunt in exercitu antichristi. **e** **E**t vastabuntur domus. quia inde bona rapientur. **f** **E**t mulieres violabunt. antichristus enim adherentibus sibi latrabat habenas concupiscentie. **g** **E**t egredietur pars ciuitatis in captiuitate: vedita per satellites antichristi. **h** **E**t reliquum populi non auferet ex vrbis. qz aliquid ibi morientur: et aliquid obediēt antichristo: partim timore partim decepti ab eo: vt dictum est. **i** **E**t egredietur dominus. per effectum sue iusticie. **k** **E**t pliabunt contra gentes illas. i. contra antichristum et eius exercitum. **l** **S**icut pliatum est in die certaminis

quoniam regem egypti pharaonem cum exercitu suo filios israel insequente submersit in mari rubro: Exo. xiiij. a. Et stabunt pedes eius etc. qz in monte oliueti fulminabit antixpus: vt dictu e. s. z qz in talibus de iudicis solet cu fulgure esse tremotus: id pbabiliter pot dici q in fulminatione antixpi erit tremotus etia q pibit ali qua ps sui exerat: ideo subdit. b.

Et scindetur mons oliuaz etc. exponit aliq banc scissionem in quoz ptes fieri scz ad orientem. occidentem. aqilonem z meridiem. Ra. fa. vo diat ipsaz fieri in duas ptes: ita q vna ps montis inclinat bitur ad aquilonem. alia ad meridiem. et scissura erat in fine dia: ita q logitudo eius erit ab oriente in occidentem z hoc consonat ei qd postea subditur. c.

Quoniam iungetur vallis montium i. vallis iofaphat q e inter montem syon et montem oliueti: ita q bz montes oliueti ab oriente. z montem syon ab occidente. d.

Alia ad proximum scilicet locus dicte scissure. q scissio montis oliueti iungetur valli iofaphat. e.

Et fugietis timore ducti. f. Sicut fugi. a. fa. terre. i die orie regis iuda. q fm qd dicitur. paly. xvij. voluit sibi usurpare potestatis officium. z tunc fuit percussus lepra: z factus e tremotus vt dicitur tali psumptio ostenderetur ira diuina. g.

Et veniet. hic dicitur ponunt tria sequentia morte antixpisti. s. finis le iudicium z bonorum premium: ibi. et erit. z status ecclesie post antixpisti exterminium: ibi. z reuertetur. Circa pmiu dicit. g.

Et veniet dñs deus meus. s. ad iudicium. no tamen immediate post mortem antixpi: s. erit ibi tps medium vt plenius dicit Ezech. xxxix. b.

Quoniam sancti cum eo. qz cuz ipso iudicabunt reprobos: z marie apli: qd dicit Mat. xix. Sedebit z vos sup sedes. xij. etc. i.

In die illa. s. iudicij. k. Non erit lux. s. reprobis quoz erit maior numerus: fm qd dicit Mat. vij. Lata e via q ducit nos ad perditionem z multi intrabunt per ea. l.

Sfri. z ge. i. horroz et tior q p gelu et frigiditate designat eo q ex frigore tior causat refugiente sanguine ad cor. z sic membra exteriora redduntur frigida z tremetia. m.

Et erit dies vna. s. iudicij. n. Que nota est dño. fm qd dicit Mat. xxij. De die illa z hora nemo scit: neqz angeli in celo: s. p solus. p hoc tamen no excluduntur filius z spuss sanctus quoz e vna noticia cum patre. o.

Non dies neqz nox. s. prie. dies enim prie est latio solis super terram. z nox latio eius sub terra. In gñali do resurrectione mortuoz corpora erit incorruptibilia: z sic cessabit generatio z corruptio in elementis z motus celi qui est ca generationis et corruptionis. z sic non erit dies z nox prie q causantur ex motu solis. p.

In tpe vesperi erit lux. i. cessante tpe quod causat ex motu celi erit lux pfecta bñs i glia celesti sicut dicitur e de reprobis q no erit eis lux s. frigus z gelu. q. Et erit. hic ponit scdm. s. retributio pmiu cu dicit. r. In die illa eribunt aque viue de hierlm. s. celesti. de quo dicit Debi. xij. Accessistis ad montem syon et ad ciuitatem dei vsuris hierlm celesti: et p aqs viue intelligit hic vita bñs:

pliat est i die certamis. et stabunt pedes eius i die illa sup monte oliuaz q est ptra birtz ad orientem. Et scindetur mons oliuaz ex media pte sui ad orientem z ad occidentem: prupto gradi valde z sepabitur mediu montis ad aqilonem: z mediu ei ad meridiem. z fugiet ad vallis montium vsqz ad primu z fugietis sic fugistis a facie tremotus i diebus osie regis iuda. z veniet dñs deus meus: omnesqz scilicet cuz eo. Et erit i die illa non erit lux s. frigus z gelu. et erit dies vna que nota est dño non dies neqz nox z i tpe vesperi erit lux. z erit i die illa exi-

fm qd dicitur apoc. vij. Agnus q reget eos ducet eos ad vite fontes aquarum: que dicuntur hic exire de hierlm. qz veniunt ad omnes beatos. id subditur. s. Mediu eaz ad mare orientale etc. qz beatavita veniabitur equaliter supposita equalitate meritoz ad electos q i principio mundi nati sunt z ad alios q in fine mundi sunt nascituri. Oz aut p mare intelligat congregatio boim: p apoc. xvij. vbi dicit q p aqs multas intelligunt ipsi multum mare vo dicitur congregatio aqruz Gen. i. Congregatio est aquarum appellauit maria. t.

In estate z i hyeme erunt z erit minus rex sup oes terraz In die illa erit dñs vnus: z erit nomen eius vnus. z reuertetur ois terra vsqz ad desertum de colle remmo ad austrum hierlm z exaltabitur z habitabitur in loco suo a porta bñam vsqz ad locum porte poris: z vsqz ad portam angulorum: et a turre ananahel vsqz ad torcularia regis. et habitabunt i ea z anathema non erit amplius. Sed sedebit hierusalem secunda: z hec erit plaga qua percutiet dñs omnes gentes q per-

cutiet a nobis nisi per partes teporis. Sic enim dicitur et ex nitate diuina: Apoc. i. Qui est et qui erit et qui vterque rus est. v. Et erit dñs rex super oem terram: qz tunc cessabit platio et dñm no solu in hominibus: s. etiam in angelis: in qntum respicit officiu administratois: fm qd dicitur. ad Cor. xv. qz tps curuabit omne principatu et potestate cum tradiderit regnuz deo et patri. ideo subdit. r.

In die illa erit dñs vnus. hominu et angeloz. y. Et erit nomen eius vnus. in pnti em noia tur a nobis pluribus nominibus. qz noiamus euz sicut cognoscimus. i. cognoscim autem dei deuenimus ex pte creaturaz q sunt plures et distincte: s. i patria vt p seipm immediate. et sic noiaf vno simplici noie vna simplici pfectode. z.

Et reuertetur. hic dicitur ponit tercium. s. stat ecclesie post mortem antixpi. qz licet pcedat iudicium et btoz pmiuz: tñ ponit hic post. qz sacra scriptura no sp scatur ordinē tpsis s. frquenter pns facta vltio narrat. et diuidit in tres ptes. qz dicit ppha describit bunc statum. scdo refert penam antixpi et sui exercitus vt addat aliqd quod. s. no e explicatur: ibi. Et erit plaga. scio redit ad ppositu: ibi. Et omnis. Circa pmiu dicit. z.

Et reuertetur ois terra. i. omnes habitates in terra ad dñm iesuz xpm mortuo antixpo: vt. s. dicitur e. a. Alia ad desertum etc. i. a quocunqz loco quantuncunqz par ab hominibus habitato. b.

Et exaltabit. s. ecclesia q fuerat ab antixpo z suis de pressa: vt. s. dicitur est. pot etia intelligi de hierusalem ad istaz q capiet z deprimetur ab antixpo: vt p dicitur est. et post mortem eius exaltabit. c.

Et habitabitur loco suo etc. qz multi de hierusalem captiuabunt p antixpm: et timore eius fugiet multi: q ipso mortuo reuertetur ita q ciuitas in oibus suis partibus habitabitur. d.

Et anathema. i. maledictu. e. Non erit amplius. qz lis fuit tpe antixpi. f. Sed sedebit hierlm secunda. qz psecutio antixpi erit vltima. a. Et b. Dic. ppha re-

principio mundi nati sunt z ad alios q in fine mundi sunt nascituri. Oz aut p mare intelligat congregatio boim: p apoc. xvij. vbi dicit q p aqs multas intelligunt ipsi multum mare vo dicitur congregatio aqruz Gen. i. Congregatio est aquarum appellauit maria. t. In estate z i hyeme erunt. id e perpetuo. durato em perpetua a parte finis e de rone beatitudinis: que perpetuas hic designatur p successioz estaz z hyemis no qa tunc sine pnie cu sint viferetie tepis qd tunc cessabit: s. qa perpetuitas non pot signifi-

Zacharie

sumit exercitus antixpi exterminiu cum dz. Et b erit
plaga zc. f. antixpi z sui exercit' q' pugnabunt p' hierlm
vt dictu e. s. in prin. huius cap. b **T**abelcet caro
vniuscuiusq. i. deficient p'ficientia z morte. i. **E**
oculi eius p'abescant. deficiente virtute visiva.

In forami
bus suis. i. in lo
cis suis q' s'nt q'
da foramina in
capite.

In die illa erit
tumultus comi
i. inuisus a dno
z quis ille sit ibi
dic. m **E**t

apphendet vir
manum primi
sui. qa mutuis
gladus se inter
ficiunt q'ntuz ad
aliqua p'ez illi
exercitus. sicut
d' philisteis tur
bans dr. i. Re.
xiiij. u **S**z

z iudas pugna
bit aduer. hier.
exponat vt. s.
xx. ca. o **E**t

cogregabuntur
diuitie omniu
gentiu in circui
tu. f. hierlm. ibi
em apporabun
tur diuitie quas
alibi rapiet an
tixps z ei' exer
citus. et ibi erit
sue vite terminus vt dictum e.

Et sic erit ruina
equi z muli zc. qz aialia exercitus antixpi pcutient p'
stilitia sicut z boies. z ista duo no fuerit sup' explicat.

Et oes. hic p'beta resunit p'positu. f. status
ecclie post antixpm qn oes g'ualiter p'uertet ad xpiu:
vt. s. dictu e. io dr. Et oes q' reliq' fuerint de vniuersis
g'etibus q' venerunt p' hierlm. qz aliq' veniet cu antixpo
magis coacti q' voluntarie. z isti p'uertetur ad xpm vi
sa alioz morte. io subditur. r **A**scendent ab anno i
annuz. i. singulis annis diebus solennibus ad hoc sta
tuq' ab ecclesia. s **E**t adorant regē dñm exercitū
i. xpm q' rex no solū hoim s' etia angeloz. t **E**t

celebrēt festiuitates tabernaculoz. no accipit b festū
tabernaculoz. put iudei celebrant. qz cultus ille cessa
uit a tpe publicatōis euangelij. extunc em ille cult' su
it mortifer' z in cultū spūalē mutatus. illa aut festiui
tas tabernaculoz fiebat in lege i memoria q' filij isrl' i
deserto bitauerunt in tabernaculis. z pcedēdo intra
uerūt terrā promissiois. z figurabat p' hoc futurū tpe
no. le. q' fideles procedēdo de virtute in virtutem tpe
peregrinatōis huius vite intrarēt terrā viuētū apta
tanna per xpm. z hoc mō celebrāt boni xpiani p' hunc
mundū trāseuntes tanq' peregrini z deueniāt ad pa
triā paradisi z mag' celebrabit post mortē antixpi
oibus gentibus ad fidē xpi cōuersis. pōt etiā dici q' si
cut xpiani celebrant festa pasche z pentecostes. alio
tū mō q' iudei. sic etiā festus tabernaculoz celebrādo
officiū z ieiunia. iij. tpm in septēbri: in quo mēse a iu
deis celebrabatur festū tabernaculoz. xv. die mēsis. z
ista obseruatio xpianoz mag' vigebit post mortē anti
xpi sicut z alie obseruantie no. le. vt dictum e.

Et erit q' no ascēderint de familijs terre ad hierl'z
p' q' no loq'ur hic de hierlm bystozice s' metaphozice
in q'ntum p' hierlm significat militās ecclia sicut dictū
fuit d'ffuse **E**t q. non em poterunt conuenire omes

gnauerūt aduersus hierl'z
Tabelcet caro vniuscuius
q' stātis sup pedes suos' et
oculi eius p'abescant' i for
mibus suis: z lingua eoz p'a
bescet i ore suo. **I**n die illa
erit tumultus dñi magn'
in eis' z apphendet vir ma
nū primi sui: z p'feret man'
eius sup manus primi sui.

Sz z iudas pugnabit ad
uersus hierlm. **E**t p'grega
būtur diuitie oim gentiu i
circuitu: auz z argentū z ve
stes multe lat' z sic erit ru
ina equi z muli z cameli z
asini z oim iumentoz q' fu
erint i castris illis: sicut rui
na h. q' z omis qui reliq' fue
rint de vniuersis gentib' q'
venert' p'tra hierlm' ascēdet

ab āno i ānū vt adorēt re
gem dñm exercitū' et celes
bzrent festiuitatē tabnacto
rū' **E**t erit qui n' ascēderit
de familijs t're ad hierl'z vt
adorent regē dñm exercitu
um' nō erit sup eos imber.

Et si familia egypti nō
ascenderit z nō venerit nec
sup eos erit' **S**z erit ruina
q' percutiet dñs omis gētes
que nō ascenderint ad cele
brādā festiuitatē tabnacu
loz' **H**oc erit p'ctm egypti:
z b' p'ctm oim gentiu: que nō
ascenderint ad celebrandā
festiuitates tabernaculoz

In die illa erit quod su
per frenū equi est sanctum
domino: et erunt lebetes
i domo domi quasi p'biale

familie terre in ciuitate hierlm bystozice. quia d' oñibus
partibus mundi nō possent sic singulis annis cōuenire
nec etiā ibi capi. p' q' qdā glo. bebraica sup istud cap.
dicit q' ciuitas in aduētū messie dilatabit vsq' ad fines
terre: qd nō pōt intelligi de aliq' ciuitate materiali. s' iā e

adplectū. qz ecclia
noie hierlm e signi
ficata. z vsq' ad fi
nes t're e dilatata.
qz in oibus terr' s'c
aliq' xpiani. z mag'
iplebit mortuo an
tixpo. qz tunc omis
veniet ad fidē xpi.

Et erit sup eos
imber. s. diuine gra
tie z euangelice do
ctrine: eo mō loq'ur
di quo dr Deutef.
xxij. Cōcrescat vt
pluuia doctna mea
fluat vt ros eloqui
um meū: quasi im
ber super terrā zc.

Et si familia
egypti. i. gentiles
qz p' egyptios intel
liguntur etiā aliq.
Sed erit ruina
limbris p'dicti ca
rentia. z q' per egy
ptios intelligitur
aliq' gentiles: sub dē
tur. a **H**oc erit
p'ctm egypti z hoc
p'ctm oim gentiu.
q. d. h. qd dictum e
de egypto extēdit

ad alias gentes. b **I**n die illa erit quod sup frenū
equi e sc'm dno. qd' exponit glo. qz mortuo antixpo tan
ta erit par q' nō erit necessarius vsus armor' z equoz. z
ideo auz et argentū quod an' ponebat in frenis offeret
ad cultū diuinū: q' val' e augmētabit mortuo antixpo:
vt dictum est. c **E**t erunt lebetes i domo dñi. i. vasa
ad diuinū cultū apta vt calices z h'moi: q' hic vocātur le
betes. qz hic p'beta metaphozice loquēs exp'mit cultuz
no. te. p' ea q' erant in cultu vt. te. vt dictū e de festo taber
naculoz hierlm. z ad hoc designādū subditur. v **H**ic
ale corā altari. p'biale sunt vasa ad vini poculum apta:
Amos. vi. Bidentes in p'bialis vinū. e **E**t venient
oes immolātes. sacrificiū noue le. qd' e eucharistia.

Et coquet in eis. i. hoc sacrificiū offeret i ardore cha
ritatis q' tunc vigebit in xpianis. et est hic metaphozica
locutio sicut z. s. **E**t nō erit mercator. qz viciuz sy
monie totalit' cessabit in ecclia. Sciendū autē q' exposi
tores n'ri cōster tres vltimas p'tes huius capli exponūt
aliq' ab illo em loco. **E**t reuertetur ois t'ra zc. vsq' ibi. **S**z
sedebit hierlm secura. inclusiue exponūt de p'mio bēd'uz
post iudiciū coniungēdo l're p'cedenti. z quod subditur.
Et becerit plaga. vsq' ad locū illum inclusiue. Sicut rui
na. exponūt de supplicio reproboz. z qd' subdit. **E**t omis
q' reliq' fuerint zc. vsq' ad finem capi. exponūt de p'fectu
ecclie post mortē xpi: ita q' illud quod dr **I**n die illa
erit quod super frenū eq' e factū dno. exponūt de tēpore
p'stātini i quo multuz fuit dilatata ecclia: in cuius freno
mater eius Helena dr fecisse poni vñū de clavis ch'isti.
z aliū in eius galea vt sic esset securus inter plioz pericu
la. **I**tas expositiones non prosequoz in particulari. qa
in glosis z aliozū possit. possunt a quolibet videri: vi
detur tñ mibi saluo meliori iudicio q' expositio quaz po
sui super istas tres partes magis licere p'sonat istaz par
tium z etiā p'cedenti.

adplectū. qz ecclia
noie hierlm e signi
ficata. z vsq' ad fi
nes t're e dilatata.
qz in oibus terr' s'c
aliq' xpiani. z mag'
iplebit mortuo an
tixpo. qz tunc omis
veniet ad fidē xpi.
Et erit sup eos
imber. s. diuine gra
tie z euangelice do
ctrine: eo mō loq'ur
di quo dr Deutef.
xxij. Cōcrescat vt
pluuia doctna mea
fluat vt ros eloqui
um meū: quasi im
ber super terrā zc.
Et si familia
egypti. i. gentiles
qz p' egyptios intel
liguntur etiā aliq.
Sed erit ruina
limbris p'dicti ca
rentia. z q' per egy
ptios intelligitur
aliq' gentiles: sub dē
tur. a **H**oc erit
p'ctm egypti z hoc
p'ctm oim gentiu.
q. d. h. qd dictum e
de egypto extēdit

Prologus

In cap. iiii. vbi dicitur in postilla. Et scindetur mons oliuorum.

Ad dicitur. Rous ifa sonat plane scissura montis oliueti in quatuor partes est intelligenda. dicit enim. Scindetur mons oliuorum ex media parte sui ad orientem et

ad occidentem. et sic in hac scissura media pars montis oliueti erit orientalis. et media pars occidentalis. Non enim dicitur ab oriente in occidentem. sed ad orientem et ad occidentem. et sequitur. Sepabitur mons in medium ad aquilonem et medium eius ad meridie. Ex quo habetur alia scissura: scilicet qua media pars montis erit aquilonaris et media meridionalis. et sic patet manifeste. quod hec diuisio fiet in quatuor partes ad modum crucis.

Rab. falso. non fugit hanc planam expositam ne intelligatur mons oliueti in forma crucis scindi. fugit. n. signum crucis sicut et dyabolus per eius.

In eo. ca. vbi dicitur in postilla. Potest etiam dici quod sicut christiani celebrant festa pasche.

Quidam expositores hebreorum dicunt. quod bellum de quo bic loquitur erit tempus festi tabernaculorum. et propter hoc illud festum celebrabitur postea cum multo maiori solemnitate quam antea. et hoc potest applicari ad populum nostrum. quia si ista miracula fient tempore huius festi fideles remanentes inter tempora huius belli et die iudicii rationabiliter debent statuere quod fiat illud festum de nouo celeberrimum sic quod omnes teneantur ad ecclesiam venire que est hierusalem spiritualis etc.

In ca. xiiii. vbi dicitur. Et scindetur mons oliuorum vbi postilla. allegat quosdam qui exponunt de scissura montis in quatuor partes per modum crucis: allegat etiam ra. Sal. qui dicit scissuram solui fieri ab oriente in occidentem: cui videtur ista personare ut patet in postilla. Sed Burg. motus contra ra. Sa. dicit enim fugere planam expositionem. quia fugit signum crucis sicut et dyabolus pater eius. si tamen intentioni Burg. videtur obuiare fuga de qua dicitur in ista. quia crucis mysterium quod ad istam putat Burg. describere non est materia fuge sed refugii.

Postilla fratris Nicolai de lyra cum additionibus Pauli episcopi Burgen. ac replicis magistri Matthei Wuringk super Zachariam prophetam finit.

Incipit expositio prologi in Malachiam prophetam.

Deus per Moysen etc. In isto prologo iuxta ea que in prophetia dicuntur: ostenditur populi israelitici ingratitude et eiusdem increpatio. Proceditur autem in isto prologo per hunc modum. primo exprimitur beneficium dei prestatum populo. secundo ostenditur populi ingratitude

ubi. Sed quia tanti muneris. tercio subditur diuina increpatio: ubi. In pro Malachiam prophetam etc. Beneficium autem domini exprimitur in duobus. primo in officio prestito sacerdotibus. secundo in dignitate officii ipsius. et ista dignitas notatur ibi. Vide et sacerdotes etc. Officium autem est mediatiois quod est duplex. scilicet populi ad deum: quod notatur primo et dei ad populum quod notatur secundo ibi. Quibus legem etc. in hoc enim quod instituit sacerdotes in officio offerendi sacrificia: datur officium mediationis populi ad deum: in hoc quod dedit legem per quam debebant regere populum: datur officium mediationis dei ad populum. dicit igitur. a. Deus per Moysen. Nota quod post reditum iuda de captiuitate babilonica qui fuerant reuersi edificabant sibi domos et habitabant in

coram altari. et erit omnis lebes in hierusalem et iuda sanctificatus domino exercituum. et venient omnes immolantes et sument ex eis et coquent in eis et non erit mercator ultra in domo domini exercituum in die illo.

Explicit zacharias propheta

Incipit prologus in Malachiam prophetam.

in illis nondum templo reedificato: ut habetur Aggei. s. d. Nisi sunt ergo a domino aggeus et zacharias prophete ad increpandum eos propter negligentiam et moram reedificationis templi. et ad exhortandum ad edificandum. quod taliter exhortati statim templum et altare reedificauerunt:

quibus reedificatus emerit aliquid peccatum scilicet quod sacerdotes maculam habebant contra illam prohibitionem. Leuitici. xxi. f. Homo de semine tuo per familias que habuerit maculam non offeret panem domo deo suo nec accedet ad ministerium eius. Item offerebant sacrificia maculam habentia: contra illam prohibitionem Leuitici. xxi. e. Si maculam habuerit non offeretis etc. propter quod dominus subtrahit illis temporalia beneficia. unde missus fuit Malachias a domino ad increpandum eos. et ostendit diuina beneficia et eorum ingratitudinem ex hoc quod precepta domini contemnebant. et hec tanguntur hic. dicit igitur. a. Deus per Moysen populo israeli preceperat sacerdotibus tabernaculi sui omni corporali vicio liberos: Leuitici. xxi. b. Hostias omni vicio vacuas sibi offerre: Leuitici. xxi. Qui obtulerit oblationem suam vel vota soluens vel sponte offerens: quicquid illud obtulerit in holocaustum domini ut offeratur: masculus immaculatus erit ex bobus vel ouibus: vel ex capris. si maculam habuerit non offeret: is etc. Duo ergo preceperat dominus. scilicet sacerdotes esse sine macula: sicut dicitur primo Malachieo. i. e. Elegit sacerdotes sine macula voluntate habentes in lege dei: offerre etiam hostias carentes macula. sicut scribitur Leuitici. xxi. in multis locis. c. Quibus legem suam. Hic tangitur de officio mediationis prout erat domini ad populum. quod quidem officium erat ut intimando populo leges et precepta domini: populus viuere in obedientia dei. primo ergo exprimitur officium. secundo utilitas siue finis officii: ibi. Ut per sacrificia etc. dicit igitur c. Quibus. sacerdotibus.

d. Regem suam ad regendum populum. ad hoc dederat Ezechielis. xliii. f. Populus meus docebitur quid sit inter sanctum et pollutum: inter mundum et immundum et ostentent eis. et cum fuerit controuersia stabunt in iudicium meis et iudicabunt leges meas. sed Danielis. xii. dicitur Egressa est iniquitas de babilone a senioribus iudicibus qui videbantur regere populum.

e. Et per sacrificiorum oblationem internuncium dei et hominum facti etc. Deuteronomii. v. a. Ego sequer et medius fui inter deum et vos: ad Hebreos. v. a. Dis pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in his que sunt ad deum: ut offerat dona et sacrificia pro peccatis. f. Populum preceptis celestibus facerent obedire: Judith. viii. f. Quoniam vos qui estis presbyteri in populo dei et ex vobis perdet anima illorum ad cloquium vestrum corda illorum erigite. g. Unde sacerdotes angelos dei esse hoc loco scriptura testatur Malach. ii. ca. Labia sacerdotum custodiunt sciam et legem requirent ex ore eius. quia angelus domini exercituum est. h. Ezechielis septimo dicit. Querent visionem de propheta et lex peribit a sacerdote et consilium a senioribus.

h. Et per sacrificiorum oblationem internuncium dei et hominum facti etc. Deuteronomii. v. a. Ego sequer et medius fui inter deum et vos: ad Hebreos. v. a. Dis pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in his que sunt ad deum: ut offerat dona et sacrificia pro peccatis. f. Populum preceptis celestibus facerent obedire: Judith. viii. f. Quoniam vos qui estis presbyteri in populo dei et ex vobis perdet anima illorum ad cloquium vestrum corda illorum erigite. g. Unde sacerdotes angelos dei esse hoc loco scriptura testatur Malach. ii. ca. Labia sacerdotum custodiunt sciam et legem requirent ex ore eius. quia angelus domini exercituum est. h. Ezechielis septimo dicit. Querent visionem de propheta et lex peribit a sacerdote et consilium a senioribus.

i. Et per sacrificiorum oblationem internuncium dei et hominum facti etc. Deuteronomii. v. a. Ego sequer et medius fui inter deum et vos: ad Hebreos. v. a. Dis pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in his que sunt ad deum: ut offerat dona et sacrificia pro peccatis. f. Populum preceptis celestibus facerent obedire: Judith. viii. f. Quoniam vos qui estis presbyteri in populo dei et ex vobis perdet anima illorum ad cloquium vestrum corda illorum erigite. g. Unde sacerdotes angelos dei esse hoc loco scriptura testatur Malach. ii. ca. Labia sacerdotum custodiunt sciam et legem requirent ex ore eius. quia angelus domini exercituum est. h. Ezechielis septimo dicit. Querent visionem de propheta et lex peribit a sacerdote et consilium a senioribus.

k. Et per sacrificiorum oblationem internuncium dei et hominum facti etc. Deuteronomii. v. a. Ego sequer et medius fui inter deum et vos: ad Hebreos. v. a. Dis pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in his que sunt ad deum: ut offerat dona et sacrificia pro peccatis. f. Populum preceptis celestibus facerent obedire: Judith. viii. f. Quoniam vos qui estis presbyteri in populo dei et ex vobis perdet anima illorum ad cloquium vestrum corda illorum erigite. g. Unde sacerdotes angelos dei esse hoc loco scriptura testatur Malach. ii. ca. Labia sacerdotum custodiunt sciam et legem requirent ex ore eius. quia angelus domini exercituum est. h. Ezechielis septimo dicit. Querent visionem de propheta et lex peribit a sacerdote et consilium a senioribus.

l. Et per sacrificiorum oblationem internuncium dei et hominum facti etc. Deuteronomii. v. a. Ego sequer et medius fui inter deum et vos: ad Hebreos. v. a. Dis pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in his que sunt ad deum: ut offerat dona et sacrificia pro peccatis. f. Populum preceptis celestibus facerent obedire: Judith. viii. f. Quoniam vos qui estis presbyteri in populo dei et ex vobis perdet anima illorum ad cloquium vestrum corda illorum erigite. g. Unde sacerdotes angelos dei esse hoc loco scriptura testatur Malach. ii. ca. Labia sacerdotum custodiunt sciam et legem requirent ex ore eius. quia angelus domini exercituum est. h. Ezechielis septimo dicit. Querent visionem de propheta et lex peribit a sacerdote et consilium a senioribus.

m. Et per sacrificiorum oblationem internuncium dei et hominum facti etc. Deuteronomii. v. a. Ego sequer et medius fui inter deum et vos: ad Hebreos. v. a. Dis pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in his que sunt ad deum: ut offerat dona et sacrificia pro peccatis. f. Populum preceptis celestibus facerent obedire: Judith. viii. f. Quoniam vos qui estis presbyteri in populo dei et ex vobis perdet anima illorum ad cloquium vestrum corda illorum erigite. g. Unde sacerdotes angelos dei esse hoc loco scriptura testatur Malach. ii. ca. Labia sacerdotum custodiunt sciam et legem requirent ex ore eius. quia angelus domini exercituum est. h. Ezechielis septimo dicit. Querent visionem de propheta et lex peribit a sacerdote et consilium a senioribus.